

Føreord

Blir skrive av kommunen mot slutten av prosjektet

Bør daterast og underskrivast av ansvarleg person

INNHALD	
FØREORD.....	1
INNHALDSLISTE.....	2
SAMANDRAG	4
INNLEIING.....	7
BAKGRUNN.....	7
FORMÅL.....	7
FORKLARINGAR PÅ NOKRE OMGREP	7
METODAR OG MATERIALE	9
INNSAMLING AV INFORMASJON.....	9
ARTSBESTEMMING OG DOKUMENTASJON	10
VERDSETTING OG PRIORITERING.....	10
PRESENTASJON	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
NATURGRUNNLAG OG NATURBRUK	13
LANDSKAP M.M.	13
KLIMA.....	14
GEOLOGI	15
LAUSMASSAR.....	15
NATUR- OG BIOGEOGRAFISK PLASSERING	15
MARINE OMRÅDE, HAVSTRAND OG KYST	16
KULTURLANDSKAP	16
FERSKVATN	16
SKOG.....	16
MYR	17
VÅTMARKSOMRÅDA SIN VERDI FOR FORSKNING OG UNDERVISNING	18
BERG OG RASMARK	19
FJELL	19
.....	18
OMRÅDESKILDRINGAR (FAKTAARK).....	19
001:KOPPEVATNET/GRIMSTADSÆTERVATNET(ANDRE VIKTIGE FOREKOMSTAR)	20
002: SNELDELIA (MYR).....	20
003: BUHAMMAREN (KYSTLYNGHEI/NATURBEITEMARK)	21
004: KROKVIKA (NORDVENDE BERG).....	21
005: KVITNESET (NATURBEITEMARK).....	22
006: LEITET (BRANDAL) (NATURBEITEMARK)	22
007: KNUTNAKKEN, BRANDAL (EDELLAUVSKOG).....	23
008: RAFFELNESET (HAVSTRAND, SANDSTRENDER)	23
009: OVERÅNAKKEN (NORDVENDE BERG)	24
010: LEIRVÅGEN, HJØRUNGAVÅG (STRANDENG)	24
011:HJØRUNGNES. BJØRKESKOG MED HØGSTSTAUDE	25
012: HJØRDALSVATNET NATURRESERVAT (RIK KULTURLANDSKAPSSJØ).....	25
013: NEDRELID (EDELLAUVSKOG, SVARTOR, BEKKEDRAG).....	26
014: HJØRDALSMYRANE (NEDBØRSMYR).....	26
015: ENGESKARET (NORDVENDT BERG).....	27
016: ØVRELID (NATURBEITEMARK).....	27
017: LITTLE ALME (EDELLAUVSKOG).....	28
018: STORE ALME (SLÅTTEMARK).....	28
019: ALMESTRANDA (RIK EDELLAUVSKOG).....	29
020: HOLSTAD (NATURBEITEMARK).....	29
021: LOMSTJØNNA (FERSKVATN: NATURLEG FISKETOME INNSJØAR OG TJERN).....	30
022: HAREIDSMYRANE (NEDBØRSMYR)	30

023: GRIMSTADVATNET (RIK KULTURLANDSKAPSSJØ).....	31
024: BJÅSTADMYRANE (NEDBØRSMYR).....	32
025: HOVDEMYRANE MED RISEELVA (NEDBØRSMYR MED MEANDRERANDE ELVEPARTI).....	33
026: HOVDEMYRANE. ERSTATNINGSBIOTOP (SANDTAK).....	34
027: BIGSET (NATURBEITEMARK).....	34
028: MORK/HOVDEN (GAMMAL LAUVSKOG).....	35
029: NESSET, STORENAKKEN (GAMMAL LAUVSKOG).....	35
030: ULSETBOTNEN (GAMMAL LAUVSKOG).....	36
031: NESSETELVA (EDEL LAUVSKOG, SVARTOR).....	36
UPRIORITERTE OMRÅDE.....	38

RAUDLISTEARTAR OG ANSVARSARTAR 37

GENERELT	38
SOPP	38
LAV.....	40
MOSAR.....	40
PLANTER.....	40
AUGESTIKKARAR.....	41
SOMMARFUGLAR.....	41
AMFIBIAR.....	41
FUGL.....	41
PATTEDYR.....	41
SAMTLEGE FUNN AV RAUDLISTA SOPP/PLANTER.....	42

FORVALTNING OG TILRÅDINGAR..... 43

VIKTIGE NATURTYPAR OG FORVALTNING AV DEI	43
KONTROLL MED INNFORDE ARTAR	44
KUNNSKAPSTATUS OG BEHOV FOR VIDARE UNDERSØKINGAR	44

VEDLEGG:

1: SOPP I HAREID KOMMUNE.....	46
2: LAV I HAREID KOMMUNE.....	49
3: MOSAR I HAREID KOMMUNE.....	51
4: PLANTER I HAREID KOMMUNE.....	52
5: LIBELLER OG VASSNYMFER I HAREID KOMMUNE.....	55
6: SOMMARFUGLAR I HAREID KOMMUNE.....	57
7: VASSLEVANDE INSEKT OG ANDRE VASSLEVANDE ORGANISMAR I HAREID KOMMUNE.....	58
8: FUGLAR I HAREID KOMMUNE.....	59
9: PATTEDYR I HAREID KOMMUNE.....	61

LITTERATUR 62

LITTERATUR SOM OMHANDLAR NATUREN I HAREID.....	62
ANNAN LITTERATUR BRUKT UNDER DETTE ARBEIDET	69

SAMANDRAG

Bakgrunn og formål

Bakgrunnen for denne rapporten er Bruntlandkommisjonen sin rapport frå 1997, og "Konvensjonen om biologisk mangfald" som vart vedteken på verdskonferansen i Rio 1992, ratifisert av Noreg 1993 og var verksam frå 1994. Vidare nemner ein stortingsmelding nr.58 (96.97) "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling. Dugnad for framtida" som legg premissane for kartlegginga av det biologiske mangfaldet, der ein tek sikte på at alle kommunane skal ha gjennomført dette arbeidet innan 2004. Dette er ledd i ei statleg satsing for å auke kompetansen og styrke det lokale nivået i forvaltninga av det biologiske mangfaldet.

Hovudføremålet med prosjektet er å gje kommunen, men også dei einskilde grunneigarane, betre kjennskap til område med naturverdiar som ein bør ha omtanke for i kommunalt planarbeid, slik at ein betre kan ta omsyn til det biologiske mangfaldet. Det er gitt tilgang på statlege tilskott til kartleggingsarbeidet.

Metodikk

Metoden følger i hovudsak Direktoratet for naturforvaltnings handbok (1999), der det er definert nærmare prioriterte naturtypar som er særleg verdifulle for det biologiske mangfaldet, fordi dei er levestader for særleg mange artar, eller for uvanlege og raudlista artar som er avhengig av spesielle naturtypar.

Litteratur og naturbasen hjå Fylkesmannen i Møre og Romsdal og andre databasar på Internett, museumssamlingar, og samtalar med fagfolk og lokalkjende folk er brukt for å skaffe fram eksisterende kunnskap om Hareidsnaturen. Det er også satsa ein del på feltarbeid, der ny og oppdatert informasjon har kome til. Desse er samanstillt og lokalitetane er prioriterte etter metodane i DN-handboka. Denne informasjonen er presentert på kart og i denne rapporten.

Naturtypar

Dei prioriterte naturtypane i Hareid er skildra kort i tabellen under. Viktige naturtypar for det biologiske mangfaldet i Hareid er havstrand, kulturlandskap (naturbeitemarkar), ferskvatn (rike kulturlandskapssjøar), myr, berg/rasmark (nordvende kystberg med rik lav- og moseflora) og skog (rik edellauvskog, eks. Almestranda).

Tabell 1. Naturtypar kartlagde etter DN-handboka i Hareid kommune.

Hovudnaturtype	Undernaturtype	Kommentar
Berg/rasmark	Nordvende kystberg	Skuggerike berg/rasmarkar med interessant lav- og moseflora
Erstatningsbiotopar	Sand- og grustak	Sand-/grustak med sandsvalekoloni
Ferskvatn	Rike kulturlandskapssjøar	Næringsrike innsjøar i kulturlandskapet
Ferskvatn	Andre viktige lokalitetar	På Vestlandet kan det vere grunn til å ta med ein del innsjøar/tjørner i låglandet (ikkje berre i kulturlandskapet, og ikkje berre dei næringsrike slik som i DN-permen). Fisketome tjern. Meandrar (meanderrande elveparti).
Havstrand/kyst	Strandenger/strandsump	Saltpåverka enger og sumpar i fjøra. Rik strandvegetasjon.
Kulturlandskap	Kystlynghei	Kulturbetinga røsslynghei, prioritert er særleg dei som er i drift som lynghei.
Kulturlandskap	Naturbeitemark	Artsrike, helst ugjødsla beitemarker med lang hevd. Stor artsrikdom.
Myr	Terrengdekkjande myr	Myr som dekkjer landskapet som eit teppe, fuktig klima. Eks. Sneldelia
Myr	Intakt låglandsmyr	Myr i låglandet som er lite påverka av fysiske inngrep
Skog	Dei mest verdifulle er eldre lauvskog med kontinuitetspreg.	Skogar m. alm, hassel el. svartor, og varmekjære planter. Eks. Almestranda
Skog	Bjørkeskog med høgstaudar	

Desse områda vert det ei utfordring å bevare. Med omsyn til det biologiske mangfaldet bør desse prioriterast i alt planleggingsarbeid. Ein bør utarbeide planer for forvaltninga av desse.

Viktige lokaliteter i Hareid

Nedanfor er lista opp alle lokalitetar i kategori A (svært viktig), B (viktig) og C (lokalt viktig). Lokalitetane er gjeve nummer frå 001 til og med 031. Lokalitetar som er med i Naturbasen (Fylkesmannen 1999) har også eit nummer i denne basen, dette er i denne rapporten nemnt i parentes under i områdeskildringane.

Tabell 2. Verdifulle lokalitetar i Hareid. Tabell med avgrensa og verdsette lokalitetar er prøvd sortert slik at geografisk nærliggande lokalitetar hamnar saman. A= svært viktig, B= viktig, C= lokalt viktig. Ein har her ikkje inkludert viltområde (t. d. hekkeområde for sjøfugl, rovfugl, ugler, yngleområde for oter), som ikkje inngår i metoden som denne rapporten er utarbeidd etter (DN 1999a).

Nr.	Lokalitet	Naturtype	Verdi
001	Koppevatnet / Grimstadsætervatnet	Ferskvatn: andre viktige førekomstar	B
002	Sneldelia	Myr:	B
003	Buhammaren	Kulturlandska: naturbeitemark/ kystlynghei	B
004	Krøkvika	Berg/rasmark: nordvende berg	B
005	Kvitneset	Kulturlandska: naturbeitemark	A
006	Leitet (Brandal)	Kulturlandska: naturbeitemark	B
007	Knutnakken (Brandal)	Skog: edellauvskog	B
008	Raffelneset	Havstrand: sandstrender	C
009	Overånakken	Berg/rasmark: nordvende berg	B
010	Leirvågen (Hjørungavåg)	Havstrand: strandeng / strandsump	B
011	Hjørungnes	Skog: bjørk-/hassel-/ospeskog med rike forekomstar av lav	C
012	Hjördalsvatnet	Ferskvatn: rik kulturlandskapssjø	A
013	Nedrelid	Skog: edellauvskog (svartor) med bekk og sump	C
014	Hjördalsmyrane	Myr: låglandsmyr	B
015	Engeskaret	Berg/rasmark: nordvende berg	B
016	Øvrelid	Kulturlandskap: naturbeitemark	B
017	Litle Alme	Skog: edellauvskog (svartor/hassel)	B
018	Store Alme	Kulturlandskap: slåtte-mark	B
019	Almestranda	Skog: rik edellauvskog	A
020	Holstad	Kulturlandskap: naturbeitemark	C
021	Lomstjønnna	Ferskvatn: naturleg fisketome innsjøar og tjern	B
022	Hareidsmyrane	Myr: låglandsmyr	B
023	Grimstadvatnet Naturreservat	Ferskvatn: rik kulturlandskapssjø	A
024	Bjåstadmyrane	Myr: nedbørsmyr	B
025	Hovdemyrane m/ Riseelva	Myr /elv: nedbørsmyr med meandrerande elveparti	C
026	Hovdemyrane	Erstatningsbiotop	C
027	Bigset	Kulturlandskap: naturbeitemark	C
028	Mork / Hovden	Skog: bjørkeskog med høgstauder	B
029	Neset (Storenakken)	Skog: bjørkeskog med høgstauder	C
030	Ulsetbotnen	Skog: gammal lauvskog	B
031	Nessetelva	Skog: edellauvskog, svartor	C

Tabell 3. Fordeling av lokalitetar etter naturtype og verdi. A= svært viktig, B= viktig, C= lokalt viktig.

Hovudnaturtype\verdi	A	B	C	Sum
Havstrand/kyst		1	1	2
Kulturlandskap	1	3	3	7
Ferskvatn	2	1	1	4
Myr		2	3	5
Skog	1	5	3	9
Berg/rasmark (nordvende berg)		2	1	3
Erstatningsbiotopar			1	1

Raudlisteartar og ansvarsartar

Ei *raudliste* er ei liste over artar som i ulik grad er truga av menneskeleg verksemd. Det kan vere ulike fysiske inngrep i form av utbygging, det kan vera skogsdrift eller omleggingar i jordbruket, forureining, samling m.m. Slike artar kallast raudlisteartar, og er lista opp i ein nasjonal rapport (DN 1999).

Dei registrerte funna av raudlisteartar og ansvarsartar av planter, sopp, lav o.s.v. er omtala i eit eige kapittel. Raudlisteartar og ansvarsartar av virveldyr og fugl er også presenterte her, sjølv om desse kjem inn under viltkartlegging (DN 1996), som ikkje inngår i dette prosjektet. Artar på Cites lista teke med

Forvaltning og tilrådingar

Eit eige kapittel inneheld råd om forvaltning og skjøtsel av dei ulike viktige lokalitetane i Hareid. Det går særleg på å prøve og unngå fysiske inngrep, oppretthalde tradisjonell drift som beiting m.m. i verdifullt kulturlandskap, unngå treslagskifte i verdifull skog, og unngå forureining.

Omtale av truslar, og råd om omsyn og forvaltning tek ikkje omsyn til kor aktuell eventuelle truslar er i dag. Til dømes er attgroing konsekvent ført opp som trussel i naturbeitemarkslokalitetar.

Det er vidare teke med ei kort vurdering av kunnskapsstatus etter dette prosjektet, og på kva område det er behov for meir kunnskap. Kunnskapen om mange organismegrupper i Hareid er dårleg.

Vedlegg

I vedlegga er det presentert artslistar for heile kommunen, til saman ni forskjellige. Ein del artslistar for einskildlokalitetar er også tekne med.

Litteratur

Ei liste over litteratur som omhandlar eit eller anna som har med naturen i Hareid å gjere, til saman 418 produksjonar, kjem heilt til slutt i dette arbeidet. Ein eigen litteraturliste er under utarbeiding av Fylkesmannen over litteratur om naturen i Møre og Romsdal. Eit søk på *Hareid* på denne basen ga ein del treff. I tillegg har forfattarane teke med ein del litteratur som ikkje står i databasen. Her vil det forhåpentleg finnast noko som har lokal interesse, t. d. til skulebruk.

INNLEIING

Bakgrunn

Bakgrunnen for denne rapporten er Stortingsmelding nr. 58 (1996-97), " Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling. Dugnad for framtida". Denne vart vedteken i 1998, og legg premissane for kartlegginga av alle norske kommunar. Ein legg der opp til at alle kommunar skal ha gjennomført kartlegging av det biologiske mangfaldet innan 2004. Direktoratet for Naturforvaltning har utarbeidd ei handbok som gjev retningslinene for korleis arbeidet er tenkt gjennomført (DN 1999). Statleg økonomisk tilskot til kartleggingsarbeidet er gitt.

Føremål

Føremålet med prosjektet er å gje kommunen, og dei einiskilde grunneigarane, eit godt naturfagleg grunnlag for den framtidige forvaltninga av naturen i Hareid, slik at ein betre kan ta omsyn til det biologiske mangfaldet. Eit delmål er å gje eit så godt oversyn som råd over dei naturverdiane og artane som finst i dei undersøke områda. Eit generelt formål med naturfagleg kartlegging er elles å verne om naturen, og ein får håpe at rapporten blir eit viktig dokument i den langsiktige arealplanlegginga i kommunen.

Arbeidet har gått ut på å identifisere område som er særleg verdifulle for det biologiske mangfaldet, fordi dei er levestader for særleg mange artar, eller for uvanlege eller kravfulle artar som har vanskeleg for å finne leveområde elles i landskapet (jfr. metodikk-kapitlet).

FORKLARINGAR PÅ NOKRE OMGREP

Ansvarsartar: artar der Norge har minst 25% av den europeiske bestanden, som vi derfor har eit spesielt ansvar for.

Biologisk mangfald: omfattar mangfald av naturtypar, artar og arvemateriale innanfor artane.

Beitemarkssopp: er soppartar med tyngdepunkt i naturenger og naturbeitemarker med liten toleranse for gjødsling og jordarbeiding, og med preferanse for langvarig hevd.

Edellauvskog: skog med innslag av dei varmekjære lauvtreslaga (alm, bøk, ask, spisslønn, lind, svartor, eik og hassel). I Hareid er det alm, svartor og hassel som er aktuelle. Desse treslaga krev ein høg gjennomsnittstemperatur og finst oftast i varme, sørvende lier.

Gadd: død, ståande trestamme, meir eller mindre i oppløysning. Ofte viktig for spesielle insekt og holerugarar.

Indikatorart (signalart): er artar som kan gje god informasjon om miljøkvalitetane der desse lever; dette på grunn av strenge miljøkrav og er berre til stades på stader med spesielle kombinasjonar av miljøforhold. Ein god indikatorart er vanleg å treffe på når desse miljøkrava er tilfredsstilte. For å identifisere ein verdifull naturtype, bør ein helst ha fleire indikatorartar.

Kontinuitet: i økologien brukt om relativt stabil tilgang på bestemte habitat, substrat eller kombinasjon av bestemte miljøforhold over lang tid (ofte fleire hundre til fleire tusen år). Det kan i kulturlandskapet t.d. dreie seg om gjentatt årleg forstyrring i form av beiting, slått eller trakkpåverknad. I skog kan det t. d. dreie seg om kontinuerleg tilgang på daud ved av ulik dimensjon og nedbrytingsgrad, eller eit stabilt fuktig mikroklima.

Læger: liggande trestammar forårsaka av vind eller elde.

Naturbeitemark: gammal beitemark med låg jordarbeidingsgrad, låg gjødslingsintensitet og langvarig hevd.

Natureng: gamle slåttemarkar med låg jordarbeidingsgrad, låg gjødslingsintensitet og langvarig hevd. I andre samanhengar blir omgrepet brukt i ei vidare tyding om gras- og urterik vegetasjon i både gamle slåttemarkar og naturbeitemarker.

Naturengplanter: planter som er knytta til engsamfunn, og som har liten toleranse for gjødsling, jordarbeiding og attgroing. Dei har derfor tyngdepunkt i naturenger og naturbeitemarker, og er dermed ein parallell til beitemarkssoppane.

Nøkkelbiotop: ein biotop (levestad) som er viktig for særleg mange artar, eller artar med strenge miljøkrav som ikkje så lett blir tilfredsstilt andre stader i landskapet.

Raudliste: liste over artar som i større eller mindre grad er truga av menneskeleg verksemd (DN 1999b).

Signalart: blir i denne rapporten brukt omtrent synonymt med indikatorart.

Tradisjonelt kulturlandskap: dominerande typar av jordbrukslandskap for minst 50-100 år sidan. Desse er forma av slått, husdyrbeite, trakk, krattrydding, lauving og lyngheiskjøtsel kombinert med låg gjødslingsintensitet og relativt lite jordarbeiding. Der er innslag av naturtypar som naturenger, naturbeitemarker, hagemark, slåttelundar og lynghei.

Truga artar: artar som er oppførte på den norske raudlista, også kalla raudlisteartar.

METODAR OG MATERIALE

Innsamling av informasjon

Informasjonen kjem dels frå innsamling av eksisterande kunnskap, dels frå feltarbeid utført av Karl Johan Grimstad og Kjell Mork Soot. Alv Ottar Folkestad har også kome med verdfull informasjon. Ein kan seie at arbeidet har gått ut på å identifisere naturtypar som er spesielt verdifulle for det biologiske mangfaldet. Dette fordi dei er levestader for mange artar. Dette gjeld spesielt for naturtypar som er i sterk tilbakegang, først og fremst på grunn av menneskeleg aktivitet. Desse naturtypane er nærmare definert i ei handbok i kartlegging av biologisk mangfald (DN 1999)

Arbeidet har gått ut på å setje seg inn i eksisterande kunnskap ved gjennomgang av eksisterende litteratur, samle inn ny kunnskap gjennom feltarbeid, systematisere materialet, prioritere lokalitetane og til slutt presentere dette på kart og i rapport.

Litteratur

Det er leita systematisk i litteratur som kan tenkjast å ha informasjon frå Hareid, og forfatarane har funne ein heil del. John Bjarne Jordal og Geir Gaarder har på oppdrag for Fylkesmannen i Møre og Romsdal utarbeidd ein litteraturliste over naturen i fylket. Denne databasen er søkbar på kommune, og kan finnast på Fylkesmannen sine heimesider på Internett. Denne har forfatarane også nytta seg av. Litteraturoversikta for Hareid er lista opp heilt til slutt i rapporten.

Tabell 4. Nokre skriftlege kjelder som er brukte for å kartleggje eksisterande naturinformasjon frå Hareid, med kort skildring av innhaldet.

Kjelde	Kommentar
Aksdal (1994)	Omtalar verdifulle kulturlandskap.
Bendiksen m. fl. (1998)	Omtalar raudlisteartar av sopp, mange er kjende frå Hareid.
Folkestad (1971)	Skildrar flora og fauna i Grimstadvatnet
Folkestad (1976)	Skildrar naturkvalitetane i Hareid kommune.
Folkestad (1978)	Gjennomgang av viktige våtmarkslokalitetar
Fylkesmannen i MR (1988)	Utkast til verneplan for myr.
Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernadv. (2000)	Naturbasen, utskrift for Hareid m. kart + lokalitetsskildringar
Fægri (1960)	Utbreiingskart for kystplanter, mange artar også kjende på Hareid.
Fægri & Danielsen (1996)	Utbreiingskart for søraustlege planter, fleire artar også kjende på Hareid.
Gjershaug m. fl. (1994)	Viser detaljerte kart over alle norske hekkfuglar.
Gjærevoll 1990	Utbreiingskart for fjellplanter, einskilde artar også i Hareid.
Gaarder & Jordal (2001)	Gjennomgang av funn av raudlisteartar i fylket av planter, mosar, kransalgar, lav, sopp og sommarfugl, nokre også frå Hareid
Gaarder m. fl. (2001)	Omtalar ei rekkje viktige naturtypar i Møre og Romsdal, som eit supplement til DN (1999), mellom desse fleire viktige typar i Hareid
Holten m. fl. (1986)	Omtalar fleire strandområde.
Jordal (1993)	Nemner nokre sopppfunn frå Hareid
Jordal & Gaarder (1993, 1995, 1997, 1998)	Nemner område og funn inkl. raudlisteartar frå beitemark
Jordal & Gaarder (1999)	Oppsummering av undersøkte kulturlandskap
Kaldhol, H (1970)	Fortel om fjellgrunn og jordbotn i Hareid og Ulstein
Moen (1984)	Behandlar verdifulle myrområde i fylket
Mork (Soot), K (1992)	Om alle pattedyr som er funne på Hareidland inntil 1992
Steien (1984)	Bibliografi dels sortert på kommunar
Strøm (1762, 1766)	Grundig opplysningsprest som også skildrar naturen i Hareid.
Størmer (1967, 1969)	Behandlar mosar med kystutbreiing.
Tveten m. fl. (1998)	Geologisk kart over ytre Søre Sunnmøre inklusiv Hareid.

Museumssamlingar, databasar, Internett

Tilgjengelege databasar ved Universiteta er sjekka på Internett.

Innsamling frå personar

Etterlysing i lokalavisa viser at ei rekkje personar har nyttige opplysningar om naturen i Hareid. Det er tidkrevandes arbeid å samle informasjon frå enkeltpersonar, men nytten av slik informasjon gjer at det hadde vore ønskjeleg å kunne brukt noko meir tid til dette.

Kirsti Alme Brandal har latt oss få gjennomgå sitt private herbarium frå 50- talet. Dette har gitt svært nyttig informasjon.

Eigne registreringar av biologisk mangfald i kommunen

Forfatarane av denne rapporten, Karl Johan Grimstad og Kjell Mork Soot, er frå før godt kjende med naturverdiane i kommunen og har gjennom åra samla opplysningar om lav, sopp, sporeplanter, frøplanter, insekt, pattedyr og fugl. Mange av opplysningane som finst i musea sine databasar har sitt opphav i desse registreringane, særleg gjeld dette lav og fugl. Desse opplysningane er gjengitt i denne rapporten. Det meir systematiske feltarbeidet av Hareidsnaturen pga dette prosjektet, har ført til at ein del ny informasjon har kome til.

Floraen i fleire av lokalitetar er registrert meir detaljert ved at det er laga krysselister. Særleg interessante funn er eller vil bli sende til Botanisk museum i Oslo, der dei skal vera fritt tilgjengeleg for alle. Vegetasjonen er kartlagd i grove trekk etter vegetasjonstypene hos Fremstad (1997).

Jon Bjarne Jordal/Geir Gaarder (1993,95-97-98). Har undersøkt kulturlandskapsområde i kommunen og funne fleire soppar og naturengsplanter (Kvitneset) desse blir brukte til å verdsetje slikt landskap (sjå lenger bak i rapporten). Nye lokalitetar i tradisjonelt kulturlandskap er registrerte.

Under feltarbeidet i forkant av denne rapporten har vi samla inn sopp i edellauvskogane i kommunen, og fleire funn av raudlista artar er gjorde, særleg i hasselkratta.

Interessante fugleobservasjonar er notert i samband med feltarbeidet.

Artsbestemming og dokumentasjon

Til artsbestemming av sopp, planter og lav er mellom anna brukt m.a. desse verka: " Gyldendals Store Nordiske Flora", B. Mossberg/L.Stenberg til norsk v / S.Moen(1995), "Signalarter," J.Nitare(2000), "Sopp I Norden og Europa", til norsk v/ P. Marstad (2001)," Lavflora," Krog / Østhaugen / Tønsberg (1994).

Usikre artar av sopp er oversende til J.B. Jordal som brukar stereolupe for indikasjon av sporar. Dag Holtan og Geir Gaarder har også delteke i artsbestemminga.

Elles er alle interessante funn av sopp, lav og planter tekne vare på, og vil bli gitt til Botanisk Museum på Tøyen, Oslo.

Verdsetting og prioritering

Generelt

Ved verdsetting av naturtypene blir kriteria i DN håndboka (1999) i store trekk lagt til grunn. Denne er imidlertid for generell til å fange opp dei spesielle forholda i Møre og Romsdal. Fylkesmannen har fått utarbeidd ein rapport (Gaarder m.fl.2001) med fylkestilpassa fagark for naturtypene.

Elles har erfaring frå tidligare kartlegging vist at avgrensa naturtypar ved seinare undersøkingar kan ha verdiar som syner at verdsettinga burde ha vore annleis. Dette først og fremst fordi enkelte artar, som sopp og orkidear (og andre organismer), kan ha store årlege variasjonar.

Viktigaste kriteria for differensiering og verdsetting av dei einskilde naturtypene er:

1) Naturtypar og naturtypar som inneheld artar som er i tilbakegang, er viktigare å ta vare på enn dei som er stabile.

2) Naturtypar som er sjeldne og naturtypar som inneheld sjeldne artar, er viktigere å ta vare på enn dei som er vanlegare.

Kriteriar og kategoria

Verdsettingskriteria i DN (1999). Er følgjande:

A (svært viktig)

B (viktig)

C (lokalt viktig)

Kriteria i DN handboka (1999) for naturtypar og raudlisteartar er innarbeidde og følgde i denne rapporten med få unntak. For samanlikninga si skuld brukar vi i denne rapporten same fråviket som er gjort i Herøy kommune. Kriteria for C - "lokalt viktig" er ikkje presentert i handboka.

Ein legg dermed opp til strengare kriteriar for å kome i dei ulike kategoriane. Lokalitetar som truleg ikkje bør kome i kategori B - viktig, er plasserte i kategori C - lokalt viktig. For å kome i kategori A bør ein lokalitet ha særlege og uvanlege kvalitetar, t. d. forekomst av artar som er sårbare eller truga på raudlista, eller dei må vere særleg velutvikla og artsrike. For å kome i kategori B vert det ikkje stilt så strenge krav, men nokre definerte vilkår må vere oppfylte.

Avvik frå DN-handboka i denne rapporten

Berg/rasmark: nordvende kystberg (Gaarder m. fl 2001) er ikkje omtala i DN-handboka. Denne er nærare skildra under omtalen av dei ulike hovudnaturtypane lenger bak.

Vidare er det lokale fagmiljøet (J. B. Jordal, G. Gaarder m.fl) usamd med DN-handboka på to punkt:

- 1) DN-handboka vil føre alle rike edellauvskogar nord for Sogn og Fjordane til kategori A (svært viktig).
- 2) DN-handboka vil føre alle naturbeitemarker med raudlisteartar i kategori A (svært viktig).

Desse kriteria gjer det vanskeleg å skilje mellom lokalitetar som klart er heilt ulike, og som bør verdsetjast ulikt. Når det gjeld rik edellauvskog, er ein ikkje usamd i at lokalitetane blir sjeldnare nordover, men grensa for å føre alle lokalitetar i kategori A bør flyttast nordover, i det minste nord for Møre og Romsdal. Når det gjeld naturbeitemarker, meiner ein at krava for å kome i kategori A bør vere noko strengare.

I denne rapporten er følgjande kriteriar nytta for verdsetting av **rik edellauvskog**:

- A (svært viktig):** Større, velutvikla edellauvskog med mange varmekjære planteartar (mellom anna almlindeskog).
- B (viktig):** Mindre velutvikla edellauvskog med nokre varmekjære planteartar.
- C (lokalt viktig):** Mindre skogparti med spreidde edellauvtre og få varmekjære planteartar (t. d. dårleg utvikla gråor-almeskog).

I denne rapporten er følgjande kriteriar nytta for verdsetting av **naturbeitemarker**:

- A (svært viktig):** Velutvikla lokalitetar med mange indikatorar på langvarig hevd utan gjødsling, forekomst av raudlisteartar i kategori sårbar eller direkte truga.
- B (viktig):** Lokalitetar med ein del indikatorar på langvarig hevd utan gjødsling, ofte med forekomst av raudlisteartar i kategori sjeldan eller omsynskrevjande.
- C (lokalt viktig):** Lokalitetar som er små eller litt attgrodde eller dårleg utvikla, og med relativt få indikatorar på langvarig hevd utan gjødsling.

Viltlokalitetar m..m

Då dette prosjektet byggjer på metoden i DN-handboka om kartlegging av biologisk mangfald (DN 1999), er hekkeområde for sjøfugl, pattedyr, fugl, krypdyr og amfibiar ingen naturtype etter denne metoden, desse artane kjem innunder viltkartlegging. DN har utarbeidd eigne handbøker i viltkartlegging (DN 1996): Kartlegging av ferskvatn og kartlegging av det marine miljøet. Desse er tilgjengelege på Internett.

Vi nemner likevel i denne rapporten hekkeområde, og andre viltverdiar som ligg i myr og andre avgrensingar etter metoden i DN-handboka. Dette utan at verddivurderinga blir endra. *Ved viltkartlegging vil derfor desse områda kunne kome i ein høgare kategori.*

Uprioriterte og ikkje undersøkte lokalitetar

Potensielt interessante lokalitetar som det finst informasjon om, men som ikkje er undersøkte eller prioriterte i dette prosjektet, er samla i kapitlet "Uprioriterte lokalitetar". Prosjektet hadde trange rammer, og ein kan her berre vise til behovet for vidare kartlegging.

Lokalitetar som er oppsøkte, men som ikkje er prioriterte, er også kort omtala i det same kapitlet. Dette er gjort fordi det trass i alt dreier seg om eit mindre tal lokalitetar, og fordi det kan ha interesse å vite at eit område er oppsøkt eller vurdert.

Årsaker til at lokalitetar er uprioriterte:

- a) Ein har ikkje funne tilstrekkelege biologiske verdiar.
- b) DN-handboka om biologisk mangfald prioriterer ikkje dei biologiske verdiane på vedkomande lokalitet.

Bruk av raudlisteartar/signalartar

Nokre artar det blir lagt særleg mykje vekt på i verdsetjinga: raudlisteartar, ansvarartar og signalartar.

Raudlisteartar og ansvarsartar er omtala i eit eige kapittel.

Nedanfor blir det opprrensa ein del artar som vanlegvis blir brukt som signalartar.

Edellauvskog: Varmekjære artar som t. d. svarterteknapp, knollerteknapp, breiflangre, myske, ramslauk, sanikel, vårmarihand.

Nordvende berg: Hinnebregne, kystmaigull, dronningmose, rund porelav, gullhårrose (fjellplanter som raudsildre, gulsildre, fjellsmelle, fjelltistel, engstarr, loppestarr, jåblom, gulstarr).

Strandeng: Grusstarr, havstarr, ishavsstarr, bogestarr, småhavgras, skruehavgras og ålegras

Naturbeitemark: ryllik, nyseryllik, prestekrage, smalkjempe, gulaks, nattfiol raudhonningvokssopp.

Framstilling av resultat

Generelt

Ein av forfatarane K. J. Grimstad har saman med Jon Bjarne Jordal undersøkt der biologiske mangfoldet i Herøy (Jordal, J. B & Grimstad K. J., 2001: Kartlegging av Biologisk mangfald i Herøy kommune) Denne er for ein stor del brukt som rapportmal for denne rapporten for samanlikninga sin del. Omtale av kommunen med geologi, lausmassar og ulike naturtypar, er samla i eit kapittel. Dei mest verdifulle områda er omtalte i eit avsnitt med faktaark for lokalitetar. Raudlisteartar er nemnde i eit eige kapittel. I tillegg har vi presentert kva artar frå Hareid som Noreg har eit særskilt ansvar for i internasjonal samanheng. Planter på CITES lista funne i Hareid er tekne med. Kapittel med tilrådingar omkring forvaltning av dei registrerte lokalitetane og kontroll av innførte artar. Sist i rapporten er presentert litteraturliste for Hareid og ulike artslistar. Dette er både artslistar for heile kommunen for planter, mosar, sopp, lav og fugl, pattedyr sommarfuglar, men i tillegg også ein del plante-, lav- og sopplister frå einskildlokalitetar. Lavlistene stammar frå forfatarane sine registreringar som også kan finnast på lavdatabasen til Botanisk institutt på tøyen og lastas ned på internett. Sopplister for lokalitetar stammar frå undersøkingar av kulturlandskap og skog.

Områdeskildringar

Dei undersøkte lokalitetane er omtala i eit avsnitt med faktaark for lokalitetar. Ein har her i store trekk følgd DN (1999) med nokre justeringar. Namnsettinga er forsøkt gjort slik at geografisk nærliggjande lokalitetar hamnar saman. Lokalitetsnummer i dette prosjektet er frå 001 og oppover. Nummer i naturbasen til Fylkesmannen er, der dei finst, nemnt under områdeskildringa.

Ein nemner ikkje berre truslar som er aktuelle i dag, men dei som kan bli aktuelle seinare. T. d. er det for naturbeitemark konsekvent ført opp attgroing som trussel. For edellauvskog er stort sett treslagskifte ført opp sjølv om dagens eigarar ikkje har planar om noko slikt.

Kartavgrensing

Alle nummererte lokalitetar er innteikna på økonomisk kart 1:10 000 som er overlatt til kommunen, Avgrensingane blir ikkje så svært nøyaktige i denne målestokken. Ein må oppfatte avgrensingane som omtrentlege og orienterande. I tilfelle planar om nye tiltak eller inngrep, bør ein foreta befarung for å få ei meir detaljert avgrensing og prioritering.

NATURGRUNNLAG OG NATURBRUK

Landskap m.m.

Hareid er ein relativt liten kommune på Sunnmørskysten. Landarealet er oppgjeve til 82,1 km². Det utgjer om lag halvparten av Hareidlandet, landskapet er prega av snaufjell med alpint preg, skog, jordbruksområde, hei, myr/våtmarksområde til strandeng i strandsona.

Tabell 5. Geografiske data for Hareid kommune

Parameter	Verdi
Landareal	82,1 km ²
Del av fylket sitt areal	0,5 %
Kystline	31 km
Øyar, holmar, skjer	8
Høgaste punkt	683 m o h Kongsvollen
Talet på ferskvatn (samla areal)	13 (totalt 7,3 km ²)
Folketal pr.01.01.2002	4780

Bilete ?

Klima

Klimaet på Hareid er utprega oseanisk med liten temperaturforskjell mellom sommar og vinter. Temperaturen vinterstid kan likevel variere ganske mykje innafor dei forskjellige delane av kommunen. Det er ikkje uvanleg med over 10 graders temperaturforskjell mellom Kvitneset /Brandal og Hareidsdalen dei kaldaste bolkane. Almestranda har nok den høgaste gjennomsnittlege årstemperaturen i kommunen. Dette set sitt tydelege preg på plantelivet der.

Tabell 6: Temperaturnormalar på Hareid (Grimstad) i perioden 1961-1990.

Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Gj.snitt
0,5	0,7	2,2	4,5	8,9	11,6	13,0	13,0	10,2	7,8	3,5	1,6	6,5

Tabell 7: Nedbørnormalar for Brandal og Hareid (Grimstad) i perioden 1961 – 1990.

Stad	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Tot
Brandal	237	191	197	144	105	96	120	156	302	299	284	294	2425
Hareid	171	135	143	105	82	96	123	150	255	244	232	229	1965

Data i tabellane 6 og 7 er henta i frå statestikk for 30 årnormalen frå Det norske meteorologiske institutt

Geologi

Bergartane i kommunen består av relativt sure gneis- og granittbergartar, noko som er typisk for Nordvestlandet (Kaldhol 1970). Dette er nokså harde bergartar som forvitrar seint og gjev eit sparsamt og litt surt jordsmonn. Dette jordsmonnet får ein vegetasjon av planter som er tilpassa desse litt karrige tilhøva.

Kalkkrevande planter er mindre vanlege i Hareid, og finst helst i tilknytning til skjelsand under marin grense.

Lausmassar

Lausmassene i kommuna består i låglandet for det meste stort sett myrar på gammal leirholdig sjøbotn. Frå istidene stammar ein del sand og grus spesielt i Hareid sentrum men også på Bjåstad og i Hovdemyrane er dette synleg.

Vegetasjonssonar og vegetasjonsseksjonar

Deier seg om variasjonar i vegetasjonen frå sør til nord, og frå havnivå og opp mot fjellet. Oppdelinga og avgrensinga er knytt til utbreiing av plantesamfunn og planteartar, som igjen i stor grad avspeglar lokalklimaet. Vegetasjonssonar er beskrive av Moen (1998).

Følgjande vegetasjonssonar finst i Møre og Romsdal:

Boreonemoral sone (nordleg edellauvskog- og barskogsone)

Sørboreal sone (sørleg barskogsone)

Mellomboreal sone (midtre barskogsone)

Nordboreal sone (fjellskogsone)

Alpine soner (låg-, mellom- og høgalpin sone)

Vegetasjonen i Hareid høyrer grovt sett til den boreonemorale sone, medan fjellområda kjem inn under den alpine sonen med lågalpin karakter. (Moen 1998 Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Kart 70).

Unntak frå dette er området ved Mork/Hovden og Ulsetbotnen som har meir sørboreale trekk.

Vegetasjonsseksjon blir brukt for å beskrive variasjonar i plantelivet mellom kyst og innland. Omgrepet oseanisk blir bruka om vegetasjon og artar knytte til kysten, med milde vintrar, liten temperaturskilnad mellom vinter og sommar og fuktig, nedbørrikt klima. Kontinental blir brukt tilsvarende om vegetasjon og artar knytt til innlandet, med kalde vintrar, stor temperaturskilnad mellom vinter og sommar og tørrare klima. Inndelinga baserer seg på Moen (1998).

Følgjande vegetasjonsseksjonar finst i Møre og Romsdal:

O3. Sterkt oseanisk seksjon: Her er det stort innslag av mosar, planter m.m. knytt til eit fuktig klima med milde vintrar. Nedbørmengda er stor, og talet på dagar med nedbør er høgt. Seksjonen finst i ei stripe ytst på kysten som i vårt fylke er smal på Nordmøre og breid på Søre Sunnmøre. Sonen blir delt i to underseksjonar:

a) O3t. Vintermild underseksjon. Her finst ein del frostømfintlege planter, med purpurlyng som viktigaste indikator. Andre er heifrytle, blankburkne og vestlandsvikke. Denne underseksjonen finst berre i låglandet på ytterkysten om lag nord til Ålesund.

b) O3h. Humid underseksjon. Dette er resten av O3, og manglar dei mest frostømfintlege (termisk oseaniske) artane. Den alpine sonen er artsfattig som følge av at det manglar ei rekkje fjellplanter m.m., som krev kvile under stabile vintertilhøve (kontinentale eller austlege artar).

O2. Klart oseanisk seksjon: Område med relativt høg årsnedbør, med noko lågare vintertemperaturar enn i O3-seksjonen. Artar og vegetasjon knytt til fuktig klima er også her svært utbreidd. Seksjonen dekkjer store område i ytre og midtre fjordstrok i fylket vårt.

O1. Svakt oseanisk seksjon: Årsnedbør 800-1200 mm. Ei rekkje svakt vestlege artar finst, men dei mest kystbundne manglar eller finst spreidd (t. d. rome). Dekkjer eit relativt smalt område i indre fjordstrok og dalføra innafør, frå Geiranger til Trollheimen.

OC. Overgangsseksjon (til kontinentale seksjonar): Årsnedbør på 500-800 mm. Nokre svakt vestlege planter førekjem, innslag av ein del austlege planter og plantesamfunn, mellom anna tørrbakkesamfunn.

Til denne seksjonen høyre berre nokre mindre område i austlege deler av Sunndal, Nesset, Rauma i Geiranger og Tafjord

Vegetasjonen i Hareid tilhøyrer sterkt oseanisk seksjon (O3), for det meste den humide underseksjon O3h.

Marine område, havstrand og kyst

Hareid har ei svært kort kystline. Fleire kilometer av denne er bygd ut som hamneområde og industriområde. Av det som er igjen, er nokre få sandstrender og gruntvassområde av varierende storleik. Storparten av kystlina som er igjen, er smal og brådjuv.

Kulturlandskap

Kystlynghei

Definisjon: Kystlynghei er ei kulturbetinga vegetasjonstype, dvs. skapt av mennesket. Vegetasjonen består av dei opprinnelege artane, t.d.røsslyng. Det er først og fremst beiting som har sett sitt preg på denne vegetasjonstypen her i kommunen.

Når det gjeld kystlynghei, har Hareid kommune svært få lokalitetar av denne typen. Vi finn for det meste lynghei i mosaikk med grasmark. Etter vår vurdering er her berre eitt område som kan kome under definisjonen kystlynghei (området ved Buhammaren). Ein typisk art for kystlynghei er purpurlyng. Einaste forekomsten som har vore kjend i Hareid kommune var på Litle Alme. Denne er no forsvunnen (Området er no lagt ut til byggefelt).

Naturbeitemarker

Ei naturbeitemark er ei gammal beitemark med låg jordarbeidingsgrad, låg gjødslingsintensitet og langvarig hevd. Denne naturtypen er ofte artsrik og inneheld ei rekkje artar og raudlisteartar som i liten grad finn livsrom elles i landskapet. Slike lokalitetar er det lite igjen av i Hareid kommune. Areal ca.224 daa *For å kunne ta vare på nokre av desse svært verdifulle naturbeitemarkene, spesielt Kvitneset (8 raudlista beitemarksopp), bør Hareid kommune samarbeide med grunneigarene for å nå dette målet.* Dei tradisjonelle utmarksbeita, held i dag på å gro igjen i stor grad med høg og grov røsslyng, einer, rogn og bjørk. Dei blir til dels tilplanta med ulike treslag, som sitkagran, vanleg gran og fure. På 1990-talet er det gjennom undersøkingar vist at desse naturbeitemarkene har eit heilt spesielt biologisk mangfald av artar som ein ikkje finn i landskapet elles, særleg beitemarkssopp og naturengplanter (Jordal & Gaarder 1993, 1995, 1997, 1998b). Ei rekkje raudlisteartar og sjeldne artar elles er påvist her.

Ferskvatn

På Hareidland er her 29 ferskvatn, dei fleste finn vi i fjellet. Nesten halvparten av desse, 13 i talet, ligg i Hareid kommune. Tre av desse er på deling med Ulstein kommune, sidan kommunegrensa er trekt rett over dei. Det er Hammarstøylvatnet, Rypedalsvatnet og Skinnalivatnet. Fire av dei 13 vatna i Hareid kommune er låglandvatn:

Snipsøyrvatnet, Grimstadvatnet, Lomstjønna og Hjørdalsvatnet. Største vatnet, Snipsøyrvatnet, er det nest største på Sunnmøre, med sine 5235 dekar (mål). Dette er meir enn alle dei andre vatna på øya til saman. Dei to minste vatna i kommunen er Kattatjønna over Nevstad og Lomstjønna i Hareidsmyrane. Dei er begge 3 dekar i flatevidd.

Alle vatna i låglandet har stort biologisk mangfald. Av den grunn er både Grimstadvatnet og Hjørdalsvatnet verna som reservat. Den nordlege delen av Snipsøyrvatnet er ein del av Grimstadvatnet Naturreservat. Lomstjønna er også viktig, ikkje minst fordi det er eit naturleg fisketomt vatn og derfor kan innehalde organismar som har vanskeleg for å greie seg i miljø der det er fisk. DN nemner at slike vatn/tjern er spesielt viktige.

Vatna i fjellet har jamt over eit brukbart fiske. Mange av desse vatna hadde nok vore fisketome viss det ikkje hadde vorte bore fisk dit i tidlegare tider. Enkelte av desse vatna inneheld stingsild, som blei borne opp til styrking av næringsgrunlaget for ørreten.

Skog

Hans Strøm (1762) skriv at Sunnmøre tidlegare hadde hatt beste fureskogen langs kysten, men at skottane hadde kome og kjøpt opp og felt skogen over store område på Sunnmøre. Skogane nærmast sjøen var sjølvsagt mest utsette. Breisundet var kjent blant sjøfolk, og var tydelegvis sentralt når tømmeret skulle skipast ut. Resultatet av dette var ikkje vanskeleg å sjå til langt ut på nittenhundre-talet. Det fanst nesten ikkje eit tre i det som no er Hareid kommune. Enno kan vi sjå svære tyrirøter i myrane våre etter det som må ha vore nokre kjempetre før skottane kom.

I førstninga av førre århundre begynte bjørka å vandre inn. Det blei også sett i gang litt skogplanting, mest av fure. Også litt lerk blei planta ut. Frå midten av hundreåret blei det satsa mykje på granplanting. Mange av desse granplantingane er ikkje blitt haldne i hevd. I granskog slepp dessutan svært lite lys ned til skogbotnen, så undervegetasjonen dør ut. I fureskog, derimot, slepp mykje meir lys til, så der er ofte rik undervegetasjon. Fureskog har derfor mykje større biologisk mangfald enn granskog. Som ein kuriositet kan nemnast at Hans Strøm (1762) fortel at grana var nesten fråverande på heile Sunnmøre. Berre på garden "Klokke-Houg" i Sykkylven hadde han sett dette treet.

Elles breier bjørka seg no overalt i kommunen vår, og det er tydeleg at tregrensa er i ferd med å stige. Også dei nakne myrområda held på å gro igjen. Mangel på beiting i utmarka er nok hovudgrunnen til at bjørka er i ferd med å gjenerobre tapt land. Og vi ser allereie enkelte døme på naturleg suksesjon: I myrane er eit anna treslag i ferd med å kome inn, nemleg fura. Og dette er heilt naturleg. Først kjem bjørka, så kjem fura. Fura utkonkurrerer bjørka etter kvart.

Noko som alle bør vere bekymra over, men få veit om, er at platanlønna ser ut til ta overhand enkelte plassar. Denne innførte, kanadiske arten fortrengjer opphavelig vegetasjon. Det biologiske mangfaldet i kommunen vår kan bli skadelidande får platanlønna breie seg fritt.

Myr.

Komplekset Lomstjønna, Hareidsmyrane, Grimstadvatnet Naturreservat, Bjåstadmyrane og Hovdemyrane (med Riseelva) heng mykje i saman. Dette er eit stort område som har mange av dei same karakterane. Storparten av dalbotnen i Hareidsdalen var tidleg på 1900 tallet dekt av open myr, men store tyrirøter tyder på myrane eingong var dekt av store furuskogar. Den gamle, tradisjonelle jordbruksdrifta med intensivt utmarksbeite og lyngbrenning, kombinert med stort behov for brensel, førde til at området ble omtrent heilt trelaust. Ei medverkande årsak til at kommunen i ein lenger periode var omtrent skoglaus, er nok også at skottane henta tømmer herifrå. Då skogen forsvann, blei det teke ut ein del brenntorv framover til 50-talet.

Myrane våre er no sterkt prega av grøfting og oppdyrking til landbruksforemål. Framleis er landskapet i Hareidsdalen prega av småskala jordbruk som delvis held fram og som delvis er i ein nedtrappingsfase. Delar av myrane er blitt dyrka opp og det er skore mange grøfter gjennom myrområda, spesielt i delar av Hareidsmyrane, Kvitholmyrane og Hovdemyrane. Dette i samband med planlagd oppdyrking, som kanskje no har stoppa opp. Skogen vandrar no raskt innatt i myrane. Det tidlegare opne landskapet har dermed fått karakter av eit småmosaikklandskap med veksling mellom mindre parti med opne myrar og kulturenger, medan bar- og lauvskog blir gradvis meir dominerande. Av tekniske inngrep er det nokre nokre mindre driftsvegar. Der er også enkelte bolighus, og nokre kraftlinjer går gjennom området.

Ein kan fortsatt finne restar av det gamle artsrike kulturlandskapet. Små restar etter magre, men verdifulle slåtteenger/naturbeitemarkar forekjem enkelte stader, men gror gradvis igjen. Desse engane blir gjerne dominerte av finnskjegg. På nokre tidlegare kulturenger har mjødurte og strandrør heilt teke overhand, spesielt langs kaldholelva. Den meir uvanlege svartknoppurta, ei sørleg, naturengplante, kan ein finne enkelte stadar

Fleire stader er det innslag av fuktig bjørkeskog med mykje engplanter i feltsjiktet (som sølvbunke), som røper den tidlegare sterke kulturpåverka. Delar av området har middelaldrande lauvskog, men det er også planta til ein del med ulike bartre. Langs Riseelva er det ei usammenhengande sone med til dels frodig lauvskog, deriblant noko osp. Også her pregar kulturplanter vegetasjonen, saman med artar knytte til myr- og sumpmiljø. Langs Kaldholelva finn ein mykje av det same, men der er også eit sterkt innslag av den meir varmekjære svartora, og med stort innslag av mjørdurt.

Våtmarksområda sin verdi for forskning og undervisning i Hareid kommune

Det har over fleire ti år vore eit aktivt ornitologisk miljø på Hareidlandet med landskapet rundt om i Hareidsmyran, Grimstadvatnet, Bjåstadmyrane og Hovdemyrane som kjerneområde for verksemda. Eit resultat av dette er detaljerte kunnskapen om fuglelivet i området. Mellom anna har det sidan 1965 vore ein omfattande ringmerkingsaktivitet her, både av hekkande fugl (m.a. ved bruk av fuglekasser) og fugl på trekk. Ringmerking er viktig i forvaltninga av fuglane, og er viktig grunnforskning. Ein av basane for ringmerking ligg ved Grimstadvatnet, heilt inn til og delvis i reservatet, medan den andre ligg langs vegen opp mot Hovden, rett på sørsida av Hovdemyrane.

Nokre av resultatane er publiserte i ulike ornitologiske tidsskrift. I tillegg ligg det mykje materiale som enno berre er delvis bearbeidd, men som er aktuelt for publisering. Verdien av dette arbeidet ligg både i omfanget og at det har pågått over eit relativt langt tidsrom. Berre mindre delar er hittil blitt bearbeidd og publisert, men planane er å publisere meir av dette materialet som er innsamla. Det er rundt om i myrane frå Lomstjønnå, Grimstadvatnet til Hovdemyrane ringmerkt godt over 100 000 fugl. *Rundt 2 % av alle ringmerkte fuglar i Noreg gjennom tidene er blitt ringmerkte her.*

Talrike skuleklasser og barnehagar har gjennom tidene fått vere med på ringmerking og studiar av m.a. flora og fauna i desse områda. Nokre av desse borna / elevane har fatta interesse for dette arbeidet, og har seinare kome tilbake og blitt deltakarar/medarbeidarar i prosjekta våre.

Berg og rasmarek

Berg og rasmarek har ein noko av i dei bratte fjellskråningane i kommunen. Særleg interessant i Hareid kommune er *nordvende berg*. Nokre av desse har eit stabilt og fuktig lokalklima, og kan vere levestad for ei rekkje interessante lav, mosar og frøplanter. I nordvende bergveggar veks t.d. den sjeldne og raudlista hinnebregna, ofte i lag med andre fuktikrevjande lav og mosar, t.d. dronningmose. Nordvende berg på kysten er ikkje beskrive som nokon prioritert naturtype i DN-handboka nr.13 (1999), men er skildra av Gaarder m.fl. i eit fylkestilpassa supplement til DN-handboka. Sørvende berg og rasmarek har vanlegvis andre spesielle artar. Det kjem av meir sol, lys og varme, og dermed blir lokalitetane tørrare. Berghamrane er viktige som hekkeområde for mange rovfuglar og ugler. I tillegg hekkar der ringtrast, ramn og bergirisk. Hekkeområde for fugl er som nemnt ikkje nokon prioritert naturtype i DN (1999), med unntak av erstattingsbiotop, der sandsvale hekkar.

Fjell

I fjellområda er det ei blanding av heiprega kystvegetasjon og innslag av meir alpin vegetasjon, t.d. med kreklinghei. Store område er dekte med røsslyng. På enkelte stader er der store mengder med eine, det gjeld spesielt i lågareliggande område. På meir fuktige stader veks mengdevis av rome, som skaper problem for sauehaldet. På enkelte plassar, t.d. Sneldelia, finn vi terrengdekkande myr, i mosaikk med andre myrtypar. Ein del hjort og hare finn vi i desse områda, og sølvrev. Som ein kuriositet kan nemnast at Hareidlandet sannsynlegvis er einaste staden i Noreg som har ein viltlevande bestand av sølvrev. Av hekkande fuglar kan nemnast heilo, lirype, fjellrype, songlerke, heipiplerke, steinskvett, blåstrupe, ringtrast, ramn og bergirisk. Snøsporv er tidlegare funnen hekkande på Tørlingehaugane.

OMRÅDESKILDRINGAR (FAKTAARK)

I det følgjande er naturtypar som er skildra i DN (1999) og Gaarder m. fl. (2001) omtala etter ein fast mal. Deretter er det nemnt nokre uprioriterte lokalitetar.

Følgjande forkortingar er nytta: AOF=Alv Ottar Folkestad, GGa=Geir Gaarder, JBJ=John Bjarne Jordal, KJG=Karl Johan Grimstad, KMS= Kjell Mork Soot.

001: Koppevatnet / Grimstadsætervatnet (andre viktige forekomstar)

Lokalitetsnummer: 1517-001 (Naturbasen 8-0)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 428 200
Høgde over havet: 380 m
Hovudnaturtype: Ferskvatn
Naturtype: Andre viktige andre forekomstar
Prioritet: C (lokalt viktig)
Truslar: Drenering, beiteopphøyr
Undersøkt: 19.08.2001, KJG, KMS

Områdeskildring

Generelt: Det er to småvatn i denne avgrensinga. På nordsida av Koppevatnet kan ein sjå restar etter ein sætervoll. Avgrensinga er ein mosaikk av ulike slag myrtypar. Området består av fattig/mjukmatte/ lausbotnmyr og fattig fastmattemyr.

Vegetasjon: Storparten av området er dekt med røsslyng. Vegetasjonstypen i vestre enden av Koppevatnet har høgstarrutforming, i hovudsak flaskestarr. Andre artar som bukkeblad og flotegras kan ein også finne. Også Grimstadsætervatnet har høgstarrutforming, men her i ei blanding av elvesnelle og flaskestarr.

Kulturpåverknad: Det var tidlegare sæterdrift ved Koppevatnet (Grimstadselet). Enno kan ein kome over grøne sætervollar der.

Artsfunn: Området er beste gyteplassen i fjellet i vår kommune for frosk. Smålomen hekkar der enkelte år, einaste staden i kommunen. Det hekkar ein del enkeltbekkasin i området.

Verdsetjing: Lokaliteten har sin største verdi som viltlokalitet. Verdsetjinga kan derfor bli høgre. Vi vel å verdsetje området til C (lokalt viktig).

Skjøtsel og omsyn: Det bør ikkje tillast ny hyttebygging der. For å oppretthalde sætervollane i området, bør beiting av sau halde fram.

002: Sneldelia (myr)

Lokalitetsnummer: 1517- 002 (Naturbasen 40 - 2)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 424225
Høgde over havet: Ca. 450-600 m
Hovudnaturtype: Myr
Naturtype: Terrengdekkjande myr i mosaikk med andre myrtypar.
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Ingen kjende.
Undersøkt: Fremstad m.fl. 1991. KJG 08.08.2001.

Områdeskildring

Generelt: Dette er ei intakt/inngrepsfri myr, med stor bevaringsverdi. Denne lokaliteten går også inn i Ulstein kommune. Området har også vore vurdert i samanheng med verneplanarbeidet for myr. Som viltlokalitet er også området viktig, då fleire par av lirype og heilo hekkar der.

Vegetasjon: Dei flate og tørre partia på Lågheia har heigråmose/dvergbjørk/kreklingutforming. I dei meir fuktige partia finn ein bjønnskjegg, heistarr, heisiv, rome og torvmosar.

Kulturpåverknad: Ingen synleg.

Artsfunn: Vanlege artar for fjellmyrar som rypebær, dvergbjørk, musøyre, bjønnskjegg. I fuktsig kan nemnast kalkindikatoren bjønnbrodd. Lavartar som rabbeskjegg og jervskjegg kan ein finne i høgste partia.

Verdsetjing: B (viktig).

Skjøtsel og omsyn:

003: Buhammaren (kystlynghei/naturbeitemark)

Lokalitetsnummer: 1517-003
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 436 250
Høgde over havet: 5-100
Hovudnaturtype: Kulturlandskap
Naturtype: Naturbeitemark/Kystlynghei
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Beiteopphøyr, attgroing
Undersøkt: 12.07.2000, KJG, 28.09.2000, KJG & JBJ

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten består av typisk grasdominert kystlynghei. Området består av ei grasdominert rasvifte og eit parti lynghei, før vegetasjonen igjen går over i naturbeitemark ved Buhammaren.

Vegetasjon: Ein del engkvein-gulaks-eng, dels også litt finnskjeggeng (G1c, G4). Det er store forekomstar av blåbær/ storfrytle spesielt langs fjellfoten og øvst i rasvifta. Lokaliteten kjem også under kystlynghei (H1).

Området her er beita av sau.

Artsfunn: M.a. hårsvæve, kystgrisøyre, smalkjempe, ryllik, grøftsoleie, kjeldeurt, kystmyrklegg og småengkall. Det er tidligare gjort funn av raudlistearten kystengkall (DM)i dette området (Nordhagen 1968). Av beitemarkssopp er det registrert honningvokssopp, gulvokssopp, grønvokssopp, kjeglevossopp, skarlagensvokssopp og mønjevokssopp. Ein bør kunne forvente funn av raudlista soppartar på denne lokaliteten ved seinare høve.

Verdsetjing: Området blir verdsett til B (viktig)

Skjøtsel og omsyn

Beiting bør halde fram.

004: Krokvika (nordvende berg)

Lokalitetsnummer: 1517-004
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (ED 50): LQ 445245
Høgde over havet: 100-400 m
Hovudnaturtype: Berg/rasmark
Naturtype: Nordvende berg på kysten (Gaarder m. fl. 2001)
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Ingen kjende
Undersøkt: 10.03.2001, KJG

Områdeskildring

Generelt: Dette er ein lokalitet nokså typisk for nordvende berg på kysten (den skogkledd utforminga). Denne naturtypen er ikkje nemnd i DN- handboka, men er skildra i "Fylkestilpassa

Faktaark for Møre og Romsdal" (Gaarder m.fl. 2001). Typisk for denne naturtypen er innslaget av fjellplanter som på dei mest saltpåvirka lokalitetane veks side om side med planter som vanlegvis veks i strandkanten. Desse plantene, strandstjerne, strandkjempe, havbendel med fleire, veks høgt over der vi vanlegvis finn desse artane.

Vegetasjon: Vegetasjonstypa kan delast i fleire utformingar som er lite utgreidd. Utforminga i denne lokaliteten kjem nær opp til F1b - F2c og F3b, men også nær opp til C2a(høgstaude-bjørk-utforming)

Kulturpåverknad: Ingen synlig påverknad

Artsfunn: Området har rike forekomstar av raudsildre, gulsildre, fjellsmelle, kvitbladtistel, fjelltistel og kystmaigull. Raudlistearten hinnebregne (V) finst her også rikeleg av. Det einaste funnet i kommunen av den raudlista orkideen kvitkurle (DC) er også gjort her. Der er også ein variert moseflora, med mellom anna

gullhårsmose og signalarten dronningmose . Av lav vart det notert m. a. lungenever, skrubbenever , rundporelav, buktporelav og kystgrønnever, dei tre siste er fennoskandiske ansvarsartar.

Verdsetjing: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av to raudlista karplanter og fleire fennoskandinaviske og europeiske ansvarsartar.

Skjøtsel og omsyn:

Ingen spesielle.

005: Kvitneset (naturbeitemark)

Lokalitetsnummer: 1517-005
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 451 248
Høgde over havet: 0-40 m
Hovudnaturtype: Kulturlandskap
Naturtype: Naturbeitemark
Prioritet: A (svært viktig)
Truslar: Opphøyr av beite, attgroing
Undersøkt: 10.10.1996, 25.09.1997, GGa & JBJ Jordal & Gaarder (1997, 1998b)

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg rundt dei tyske krigsminnesmerka på Kvitneset i Brandal og er eit typisk kystprega utmarksbeite for sau og er elles eit mykje nytta utfartsområde. Området er i attgroing. Det har vore tendensar til konflikter i forhold til bruken av området med tanke på å bevare dei spesielle naturverdiane her og verdien av staden som utfartsområde. Ein ville gjerde ute sauene frå området for å bli kvitt sauemøkka i og omkring krigsminna i området. Området er tidligare undersøkt (J.B.Jordal G.Gaarder 1993-94-95).

Det er registret eit høgt tal sopp i området, totalt 49 grasmarkssopp. Av dei 36 beitemarkssoppene funne der, er åtte raudlista.

Viser ellers til vedlegg til sopp og planteliste bak i rapporten.

Vegetasjon: Vegetasjonen i lokaliteten består av kulturbetinga engvegetasjon i gruppa G1 G3 G4 med varierende utforming bl.a heisiv-utforming (G1a) (G1c finnskjevgg/bjønnskjevgg utforming) med gradvis overgang til kystlyngheivevegetasjon (H).

Verdsetjing: På grunn av 8 raudlista artar og det høge talet med beitemarksopp blir området verdsett til A (Svært viktig).

Skjøtsel og omsyn

Denne lokaliteten er det mest biologisk interessante utmarksbeitet i kommunen, og det er sterkt ønskeleg med auka beitetrykk. Blir sauene stengde ute frå området, vil attgroingstendensen auke og naturverdiane blir forringa. Ein kan kanskje alternativt slå og fjerne gras et årleg, men det er uvisst om dette har same effekt som beitinga.

006: Leitet (Brandal) (naturbeitemark)

Lokalitetsnummer: 1517-006
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ448215
Høgde over havet: 150 m
Hovudnaturtype: Kulturlandskap
Naturtype: Naturbeitemark
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Beiteopphøyr, attgroing
Undersøkt: 27.09.2000 KJG

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten er ein eldre, nedlagd gard, med innmark og ulike teigar med utmarksbeite i kring. Innmarka blir stundom beita av sau og ber ikkje preg av gjødsling. Utmarksbeitet er under sterk attgroing av einer. Vegetasjonen er tørr, grasdominert naturbeitemark (G4, H1, H2). Grasmarka består av gras som engkvein, gulaks, englodnegras, engrapp, finnskjevgg, knegras.

Kulturpåverknad: Området blir beita av sau. Beitetrykket er noko lågt.

Artsfunn: Det er funne fleire typiske naturengplanter, som vanleg ryllik, blåknapp, gulaks, raudsvingel, hårfrytle og smalkjempe. Det er vidare funne nokre beitemarkssopp, av desse er to raudlista.

Verdsetjing: Området blir verdsett til B (viktig)

Skjøtsel og omsyn

Det er ønskjeleg med sterkare beiting i området.

007: Knutnakken, Brandal (edellauskog)

Lokalitetsnummer: 1517-007
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 450 221
Høgde over havet: 100-260 m
Hovudnaturtype: Skog
Naturtype: Rik edellauskog
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Hogst, treslagskifte
Undersøkt: 15.06.2001/KJG

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg i ei bratt, sørvend lid med hamrar og bergknausar under Knutnakken i Brandal. Av varmekjære busker og tre veks her alm, hassel, krossved og vivendel. Vidare kan nemnast ei rekkje varmekjære planter bl.a myske, ramslauk, svarterte knapp, firblad, trollbær og kranskonvall. Lokaliteten inneheld også eit rikt utval av lav og mose, bl.a lungenever, skrubbnever og sølvnever. Sistnemnde er norsk ansvarsart. Av mose kan nemnast droningmose, som er ein viktig signalart. Her er det også registrert to raudlista soppantar.

Vegetasjon: Vegetasjonstype fell inn under rik edellauskog i varierende grad (D3-5) og er typisk for boreonemoral sone.

Kulturpåverknad: Det fins ikkje teikn til menneskeleg påverknad i lokaliteten, men det går ein gamal løypestreng gjennom området

Denne var brukt til nedtak av torv frå myrane på fjellet.

Verdsetjing: Denne lokaliteten ville etter DN- handboka kunne verdsetjast til A (svært viktig), men på trass av to raudlista artar og fordi skogen enno er på eit relativt tidleg suksesjonsstadium, vel vi å verdsetje området til B (viktig). Området er elles ein viktig viltlokalitet, og det vil kunne påverke verdsetjinga.. Sølvreven har eitt av hi-områda sine her.

Skjøtsel og omsyn:

Denne lokaliteten treng ingen spesiell skjøtsel. Urøyvild vil han kunne utvikle seg til ein svært viktig lokalitet.

008: Raffelneset (havstrand, sandstrender)

Lokalitetsnummer: 1517-008
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 474 184
Høgde over havet: 0 m
Hovudnaturtype: Havstrand
Naturtype: Sandstrand
Prioritet: C (lokalt viktig)
Truslar: Igjenfylling.
Undersøkt: Sist 08.12.2002: KJG.KMS

Områdeskildring

Generelt:

Sandstrand på rundt 60 meter, avgrensa med store masse og steinfyllingar på begge sider, som delvis går ut i sjøen. Ligg innanfor dyrelivs fredingszone. Denne stranda vil med lettheit kunne lagast om til ei attraktiv badestrand. Spesielt bør nevast Ålegraset (*Zostera marina*) som veks utanfor denne lokaliteten (A.O.F pers.med) Denne arten står på Bernkonvensjonens liste I over artar som skal underleggjast strengt vern

Vegetasjon: Spesielle artar er ikkje funne . Med unntak av strandsmelle og saltgras er der lite annan av typiske strandsoneartar. Vegetasjonen er sterkt påverka av utfyllinga.

Kulturpåverknad: Området rundt er mykje øydelagt pga. utfylling..

Artsfunn: Tydelege spor etter raudlistearten oter over heile stranda. Stranda har kanskje sin misjon for eksistensen av oter nær sentrum av Hareid? Elles hekkar tjeld ved stranda, og fiskemåse og terner. Dukkender (m.a. siland og ærfugl) er stadig å sjå inntil stranda.

Verdsetjing: C (lokalt viktig): Vi var i tvil om denne lokaliteten skulle takast med pga sterk utfylling i området. Lokaliteten har først og fremst sin verdi som ei ”grøn lunge” i industriområdet. Også som viltområde har staden verdi, ikkje minst pga gruntvassområdet utanfor. Vil kunne vere ein viktig trivselsfaktor i lokalsamfunnet. At oteren stikk innom ser vi som eit ekstra pluss.

Skjøtsel og omsyn: Bør ikkje fyllast ut. Vil med enkle grep kunne gjerast om til eit attraktivt friluftsområde inne i eit industriområde.

009: Overånakken (nordvende berg)

Lokalitetsnummer: 1517-009
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (WGS84): LQ 483 176
Høgd over havet: 100-180 m
Hovudnaturtype: Berg/rasmark
Naturtype: Nordvende berg på kysten (Gaarder m. fl. 2001)
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Ingen kjende
Undersøkt: 10.9.2001, KJG. Ofte KMS, AOF.

Områdeskildring

Generelt: Denne lokaliteten vender mot aust til nordaust og ber preg av eit fuktig og skuggefullt miljø, med fuktige, mosedekte bergflater. Lokaliteten er skogkledd, først og fremst av bjørk. Hassel og andre varmekjære artar, som vivendel, myske og ramslauk, røpar boreonemoral tilhøyrigheit.

Vegetasjonen her er ei blanding av ein type som ligg nær opptil høgstaude- bjørk utforming (C2a) og F2 (bergsprekk/bergvegg) og F3(bergknaus bergflate).

Lokaliteten har eit velutvikla lungeneversamfunn og eit svært artsrikt mosesamfunn. Der er rike forekomstar av levermosar og signalarten dronningmose.

Artsfunn: Området har forekomstar av gulsildre, fjellsmelle, kvitbladtistel, fjelltistel, kystmaigull, turt, firblad og kranskonvall. Så elles tillegg til artsliste bak i rapporten.

Av levermosar er fleire innafør artane *Cephalozia*, *Scapania*, *Lophozia* og *plagiochila* representerte. Desse er ikkje artsbestemde.

Verdsetjing: Til no er der ikkje gjort funn av raudlisteartar i lokaliteten, men fleire ansvarsartar er registrerte og lokaliteten blir derfor verdsett til B (viktig).

Viltkartlegging vil og kunne verke inn på verdsetjinga. Havørn har tidlegare hekka der, men er no flytta over til Sula. Men lokaliteten er framleis eit alternativ for det paret. Før havørna kom, hekka opp til 30 par av gråhegre der. Desse har flytta til fureskogen ved Risneset. Ramn hekkar i fjellet, og også hubro var årvisst tidlegare.

Skjøtsel og omsyn

Det veks nokre tre av platanlønn i lokaliteten. Det er uvisst om desse på sikt kan ta overhand der.

Ein bør følgje med på dette, og elles unngå hogst .

010: Leirvågen, Hjørungavåg (strandeng)

Lokalitetsnummer: 1517-010 (Naturbasen 1517 - 3- 0)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 494 167
Høgd over havet: 0-3 m
Hovudnaturtype: Havstrand
Naturtype: Strandeng og strandsump.
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Attfylling av jord /steinmasse
Undersøkt: 27.08.2001, KJG

Områdeskildring

Generelt : Dette er den einaste strandenga i kommunen og har ei sjeldan utforming. Det renn ein bekk gjennom området, noko som skaper ein brakkvasstilstand ved flo sjø i utløpet. I strandenga er der også ein del småpyttar som blir nytta til yngre område av libeller.

Dette er einaste veksestad i kommunen for mange slag karplantar. Det er gjort ein del inngrep på vestsida av lokaliteten (utfylling av jord og steinmassar fra steintaket her).

På begge sider av denne avgrensinga er der også knytt ein del andre naturverdiar (Fylkesmannen,Naturbasen,3-0) . Dette kjem ein ikke særleg mykje inn på her, men blir berørt av ei eventuell viltkartlegging. Der er også forekomstar av ålegras i sjøen rett utanfor denne lokaliteten.

*Vegetasjon:*Vegetasjonen er ei blanding av varierte utformingar: saltsev-eng, strandstjerne/strandkjempe/strandkryp-utforming, strandmyr med bl.a. mjøduert/blåtopp-utforming

Artsfunn: Ei rekke spesialtilpassa planteartar som strandstjerne,strandmelde, tangmelde,strandsaulauk,strandkryp, strandkjempe, gåsemure er registrert her. Elles veks her rukkerose. Dette er ei innført hageplante som opphavleg kjem frå Aust-Asia. Ho breier seg no stadig utover i tilsvarende naturtypar her i vest. Det er enno uvisst korleis denne planta vil påverke vegetasjon som er her frå før. I fureskogen like ved Leirvågen hekkar rundt 20 par gråhegre, einaste hekkeplass for den arten i kommunen.

Verdsetjing: Området blir verdsett til B (viktig) på grunn av ein betydeleg arts- og samfunnsdiversitet, utan at strandsamfunna er av dei mest velutvikla.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør nngå vidare utfylling her. Elles bør ein følgje med korleis rukkerosa utviklar seg, eventuelt fjerne henne.

011: Hjørungnes (Bjørkeskog med høgstauder)

Lokalitetsnummer: 1517- 011 (Naturbasen 33 - 1)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 503164
Høgde over havet: 10 m
Hovudnaturtype: Bjørkeskog med høgstauder
Naturtype: Lauvskog
Prioritet: C (Lokalt viktig)
Truslar: Hogst / hyttebyggjing.
Undersøkt: Sist 08.12.2002 KJG, KMS

Områdeskildring

Generelt: Denne lokaliteten består for det meste av av bjørk og osp, med innslag av hassel. Det uvanlege med denne er dei store mengdene med strylav (skjeggglav) som veks på trea der og ei rekke artar av lungeneversamfunnet. Forekomsten av skrukkelav er spesielt god. Noko liknande finn ein svært få andre stader i kommunen.

Vegetasjon: Mosaikk av lågurt-,småbregne- og høgstaude/storbregneutforming.

Kulturpåverknad: Innslag av attgroingsartar (t.d. einstape og sølvbunke) viser at der tidlegare har vore beiting.

Artsfunn: lungenever, skrubbenever, blåfjiltlav, kystfjiltlav, blyhinneav, filthinneav og ulike strylav (jf. artsliste).

Verdsetjing: Relativt ung skog. Lokaliteten er teken med pga rike lavforekomstar. På læger av osp kan det utvikle seg sjeldne raudlisteartar. Verdsetjing C (lokalt viktig).

Skjøtsel og omsyn: Bør få ligge som no. Kan utvikle seg til ein interessant skog med fuktigheitkrevjande lav/planter. All laven der kan tyde på spesielle verforhold med mykje fuktigheit akkurat i det vesle området der.

012: Hjørdalsvatnet Naturreservat (rik kulturlandskapssjø)

Lokalitetsnummer: 1517- 012 (Naturbasen 33 - 1)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 475152
Høgde over havet: 16 m
Hovudnaturtype: Ferskvatn
Naturtype: Rik kulturlandskapssjø
Prioritet: A (viktig)
Truslar: Forureining
Undersøkt: Folkestad (1975, 1978a, 1996a)

Områdeskildring

Generelt: Dette vatnet har ein mindre variert flora enn Grimstadvatnet. Der eit mindre høgstarrfelt på vestsida og i vikar langs nordsida.

Vegetasjon: Vassvegetasjonen er typisk for næringsrike vatn, høgstorrsump med flaskestorr og trådstorr, flytebladvegetasjon av tjønnaks og undervassvegetasjon av tusenblad, tjønngras, stivt brasmegras og botnegras O3, P1, P2, P4). Elles skal ein merke seg den relativt store svartorskogen ved utløpet av elva på Nedrelid.

Kulturpåverknad: Vatnet er også her sterkt prega av forureinsning frå dreneringsveiter frå jordbruket. Dette har til tider ført til stor oppblomstring av giftproduserende vannblomst med blågrønalger. Det er registrert 3 artar blågrønalgar (*Anabaena flos-aquae*, *Anabaena lemmermannii* og *Pseudanabaena Lauterb.sp*)

Artsfunn: nøkkerose, rusttjønna, kysttjønna.m.

Verdsetjing: Området blir verdsett til A (svært viktig)

Skjøtsel og omsyn

Det store problemet for Hjørungdalsvatnet er det store tilsiget av nærings salt frå jordbruket. Held dette fram, bør ein vurdere å bygge fangdammar i elveløpa i vestre enden. Vatnet er freda som naturreservat.

013: Nedrelid (edellauvskog, svartor, bekkedrag)

Lokalitetsnummer:	1517-013 (Naturbasen 9 - 0)
Kartblad:	1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89):	LQ 475 157
Høgd over havet:	16 m
Hovudnaturtype:	Skog
Naturtype:	Svartor sumpskog /viktig bekkedrag.
Prioritet:	C lokalt viktig)
Truslar:	Hogst/dyrking
Undersøkt:	A.O.Folkestad. 15/6 2001 KJG. KMS (vinterarbeid i mange år).

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten ligg langs eit fuktig bekkedrag inntil Hjørungdalsvatnet naturreservat, heilt opp til riksvegen. Området er fyrst og fremst avgrensa på grunn av det varmekjære treslaget svartor, og eit viktig bekkedrag. Over eit lite parti går elva over dyrka mark, før ein yngre svartorskog tek over igjen. Området ber litt preg av tidligare beiting, spesielt i utkanten av avgrensinga. Der er innslag av sølvbunke og myrtistel. Langs bekkedraget veks høgstaude som mjøddurt og kvitbladtistel. Sjølve elva er svært viktig for overvintrande fossefall og andre våtmarksfuglar, fordi elva aldri frys. I kalde periodar er opp til 6-8 fossefall konstanterte i elva. Også vassrike er funnen overvintrande der, i tillegg til enkeltbekkasin og rugde.

Vegetasjon: Vegetasjonstypa har små innslag av E1 fattig sumpskog, svartor-utforminga E1b, E4 rik sumpskog og E6 svartor strandskog. Området ber preg av beiting og har sterkt innslag av bringebærkratt og gjengroingsartar som sølvbunke.

Verdsetjing: Området blir verdsett til C (lokalt viktig), men pga viltverdien vil lokaliteten kome i ein høgare kategori.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå hogst i området og kanskje innleie lokaliteten i Hjørungdalsvatnet naturreservat, også der elva går over dyrka mark. Ein bør heller ikkje kanalisere elva. Det vil øydeleggje for fossefallet og andre våtmarksfuglar.

014: Hjørungdalsmyrane (nedbørsmyr)

Lokalitetsnummer:	1517- 014
Kartblad:	1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89):	LQ 470144
Høgd over havet:	23 m
Hovudnaturtype:	Myr
Naturtype:	Lausbotn / sigevatn / nedbørsmyr
Prioritet:	C (lokalt viktig)
Truslar:	Igjengroing. Oppdyrking.
Undersøkt:	

Områdeskildring

Generelt: Området er mot vest avgrensa av vegen mot Engeskaret, mot sør langs foten av Åsefjellet, mot aust mot Hjørdalsvatnet Naturrestat og i nord mot dyrka mark. Der er ein del myrholer og igjengrodde torvholer med flytetorvmose. Desse områda er viktige klekkeområde for libeller og vassnymfer. Ansvarsarten svartbak hekkar i desse myrane. Denne myra er i sterk gjengroing av bjørk og enkelte furer.

Vegetasjon: Mosaikk av K1 (skog-/ krattbevokst fattigmyr) og K4 (fattig mjukmatte/lausbotnmyr).

Kulturpåverknad: Torvuttak, som gradvis avtok fram mot 1960-talet. Ein del av myrane er blitt oppdyrka .

Artsfunn: Vanlege myrartar som flaskestarr, elvesnelle, myrull, duskull, bukkeblad. Av augestikkerar firflekklibelle og lita torvlibelle.

Verdsetjing: Lokalt viktig (C). Viltverdien vil føre til ei høgare verdsetjing.

Skjøtsel og omsyn: Pga sterk av sterk igengroing av bjørk, vil det vere uråd å oppretthalde denne naturtypen utan skjøtselstiltak, som rydding av kratt og skog.

015: Engeskaret (nordvendt berg)

Lokalitetsnummer:	1517-015
Kartblad:	1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89):	LQ 465138
Høgde over havet:	100 m
Hovudnaturtype:	Skog
Naturtype:	Nordvendt berg
Prioritet:	B (viktig)
Truslar:	Ingen spesiell
Undersøkt:	Sist: 08.12-2002 KJG.KMS

Områdeskildring

Generelt: Området dekkjer fjellfoten mot vest , frå like etter tunnelen .Lokaliteten er nordvend, med relativt fuktig og skuggefullt miljø. Han er avgrensa mot aust der nokre store graner veks, til mot vest der dei bratte floga går over til meir bakkelandskap. Skogen består mykje av bjørk, rogn og selje, som til dels er dekte av strylav og lungenever. Spreidde forekomstar av platanlønn finst heile vegen. Der er lite lægder, og ingen synleg kulturpåverknad innanfor avgrensinga.

Lokaliteten har storfrytle/storbregneutforming.

Artsfunn: Der var uventa mykje av raudlistearten hinnebregne langs heile fjellfoten. Enkelte gamle tre var mykje dekte av fleire artar av lungeneversamfunnet. Elles var der m.a. kystfjltlav, papirlav, kystårenever, droningmose, levermosen tobladblonde, myske, kystmaigull og vivindel. Sjå elles artsliste lenger bak.

Verdsetjing: På bakgrunn av dei store forekomstane av raudlistearten hinnebregne, set vi lokaliteten til B (viktig).

Skjøtsel og omsyn: Området bør få ligge som i dag. Granplanting bør unngåast. Platanlønna bør helst fjernast.

016: Øvrelid (naturbeitemark)

Lokalitetsnummer:	1517- 016 (Naturbasen 33 - 1)
Kartblad:	1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89):	LQ 463154
Høgde over havet:	100 m
Hovudnaturtype:	kulturlandskap
Naturtype:	naturbeitemark
Prioritet:	C (lokalt viktig)
Truslar:	beiteopphøyr, igjengroing
Undersøkt:	KJG

Områdeskildring

Generelt: Dette er ei sørvend naturbeitemark bak busetnaden på Øvrelid. Området er omkransa av større graner, og med innslag av hasselkratt. Lokaliteten blir beita, men ber preg av begynnande igjengroing.

Vegetasjon: Vegetasjonstypen er noko ubestemmeleg, men dei fleste av dei vanlege naturbeiteplantene er funne her, som ryllik, smalkjempe, lækjeveronika, snauveronika , jonsokkoll og blåkoll

Artsfunn: . Den raudlista limvokssoppen er funnen på denne lokaliteten.

Verdsetjing: Området blir verdsett til C (lokalt viktig), på trass av funn av ein raudlista sopp.

Skjøtsel og omsyn: Beitinga bør halde fram, hardare enn i dag. Skogplanting bør unngåast.

017: Litle Alme (edellauvskog)

Lokalitetsnummer: 1517-017
Kartblad: 1119 I
UTM (EUREF 89): LQ455125
Høgde over havet: 2-80 m
Hovudnaturtype: Edellauvskog
Naturtype: Rike kyst-hasselkratt
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Attfylling grus/jordbruksavfall
Undersøkt: 10.8.2001, KJG/ KMS

Områdeskildring

Generelt: Den avgrensa lokaliteten består av hasselkratt og svartor med innslag av andre varmekjære artar som vivindel, krossved, myske, skogsalat o.a.

Området ligg mellom sjøkanten og ovanfor vegen mot Alme. På oppsida av vegen står der nokre eldre svartor. Av raudlisteartar er hasselskrubb og silkesnyltehatt registrert. Krossved og gulsildre er brukt som signalartar. Gulsildre indikerar eit meir basisk jordsmonn. Ved sjøen ligg ei hytte. I ei utkøyrsla ved vegen er det tippa noko stein og jordbruksavfall. Dette forringar lokaliteten ein del. Hasselkratta ved sjøen ber preg av beiting.

Vegetasjon: Vegetasjonstypen er lågurt/småbregne – og høgstaude/storbregne. Ved sjøen D2c rike kyst-hasselkratt.

Verdsetjing: Denne lokaliteten er først og fremst avgrensa på grunn av svartor og hasselkratta, samt to raudlista soppar. Verdsett til B (viktig).

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå hogst og vidare utfylling ved utkøyrsla i lokaliteten, annan skjøtsel er ikkje naudsynt.

018: Store Alme (slåttemark)

Lokalitetsnummer: 1517-018
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 443 116
Høgde over havet: 15 m
Hovudnaturtype: Kulturlandskap
Naturtype: Slåttemark
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Opphøyr av slått, attgroing
Undersøkt:

Områdeskildring:

Generelt: Dette er ei lita slåttemark på oppsida av vegen mot Store Alme med rikt innslag av naturengplanter, mellom anna prestekrage, nyseryllik, ryllik, småengkall og smalkjempe.

Dette er ein naturtype som er i sterk tilbakegang. På Hareid er dette sannsynlegvis den siste med denne utforminga. Her finst også ein del beitemarkssopp, som gul vokssopp,

skjør vokssopp, skarlagensvokssopp, seig vokssopp og raudlistearten limvokssopp (V) og andre. Potensialet er stort for funn av andre beitemarkssopp ved seinare høve.

Området er prega av begynnande attgroing . I øvre del av enga skyt det opp ei mengd med små rotskot av osp. Enga blir mykje nytta av sommarfugl, mellom andre f.eks. blåvingar, fløyelsringveng, perlemorsveng og admiral .

Vegetasjon: Enga består av variert tørr/frisk grasdominert natureng (G4-G7), men passar også til andre utformingar i G gruppa (lite utgreidd) særmerkt for enga : partia med prestekrage og nyseryllik, planter som er i sterk tilbakegang i kommunen.

Kulturpåvirknad: Enga blir delvis slegen, men graset blir liggande.

Verdsetjing: Lokaliteten er liten, men særmerkt. Førabelt er det gjort eitt raudlistefunn av sopp, men ein kan forvente fleire raudlistefunn her. Etter DN handboka ville denne lokaliteten kunne verdsetjast til A (svært viktig) på grunn av raudlistefunnet (*H. glutinipes*), men vurderer han likevel til B (viktig).

019: Almestrand (rik edellauvskog)
Lokalitetsnummer: 1517-019 (Naturbasen 33 – 4)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 421 104
Høgde over havet: 0-400 m
Hovudnaturtype: Skog
Naturtype: Rik edellauvskog
Prioritet: A (svært viktig)
Truslar: Hogst/treslagbyte Foreslått freda
Undersøkt: 12/7.2001/14/9-2001 KJG.KMS

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten tilhører Hareid kommune sin del av det foreslåtte Eiksund/Almestrand naturreservat.(Fylkesmannen1996).

Denne lokaliteten er svært artsrik med mange varmekjære plantearter. Nemnast kan den sjeldne og raudlista kvit skogfrue (R) og fleire andre orkidear som vårmarihand, breiflangre og fuglereir. Under feltarbeidet i 2001 blei fleire raudlista sopp funne og det er avgjort eit større potensiale for fleire funn då det var relativt tørt under feltarbeidet.

Oppe i lia finst der fleire ospeholt der fleire av spettene hekkar, 3 av desse er raudlista gråspett(DC), kvitryggspett (V) og dvergspett(DC).

Denne lokaliteten er også eitt av viktigaste viltområda i kommunen.

Vegetasjon: Hasselen dominerer av dei varmekjære treslaga ,men alm og svartor fins spreidd rundt i lokaliteten. Fleire av desse svært gamle.

Vegetasjonstypen er ein mosaikk av rike og fattige edellauvskogstypar av lågurt og småbregne (D1-2 , D4b D5)

Ein del kristorn finst i lokaliteten; dei fleste er sterkt skada av hjortebeiting. Enkelte som står utilgjengeleg til har høgde på 4-5 m.

Sjå ellers vedlegg til planteliste bak i rapporten.

Verdsetjing: Med minst 11 raudlista artar i fleire artsgrupper, blir denne lokaliteten vurdert til å ha nasjonal til internasjonal verdi. Området blir verdsett til A (svært viktig).

Skjøtsel og omsyn

Denne lokaliteten er regulert av foreskrift i utkast til verneplan for edellauvskog i Møre&Romsdal (Fylkesmannen 1)

020: Holstad (naturbeitemark)

Lokalitetsnummer: 1517- 020
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 451192
Høgde over havet: 80 m
Hovudnaturtype: kulturlandskap
Naturtype: naturbeitemark
Prioritet: C (lokalt viktig)
Truslar: beiteopphøyr, igjengroing
Undersøkt: KJG

Områdeskildring

Generelt: Dette er eit sørvendt naturbeite rett ovanfor busetnaden på Holstad, delt mellom tre bruk. Området blir beita av sau. Mellom teigane på bruka er det planta gran . Pga skuggevirkninga frå granene og auka surheitsgrad, blir verdien av lokaliteten noko redusert. Lokaliteten blir beita. Dette er ein av dei få naturbeitemarkene i kommunen som blir halden noko lunde i hevd.

Vegetasjon: Vegetasjonstypen er noko ubestemmeleg. Dei vanlege naturbeiteplantene og beitemarksoppene er funne her.

Artsfunn: gul vokssopp, kjeglevokssopp, skjørvokssopp, skarlagenvokssopp og honningvokssopp.

Verdsetjing: Området blir verdsett til C (lokalt viktig).

Skjøtsel og omsyn: Beitinga bør halde fram. Skogplanting bør unngåast. Fjerning av granene vil verke positivt inn på floraen.

021: Lomstjønna (ferskvatn: naturleg fisketome innsjøar og tjern)

Lokalitetsnummer: 1517-21(Naturbasen 33-20)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 454 186
Høgde over havet: 18 m
Hovudnaturtype: Ferskvatn
Naturtype: Andre viktige forekomstar
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Drenering
Undersøkt: Alv Ottar Folkestad, Karl Johan Grimstad, Kjell Mork Soot . (Talrike besøk i ei årrekke).

Områdeskildring

Generelt: Lomstjønna og Hareidsmyrane blir under behandla kvar for seg, men heng på mange måtar saman, for det er vanskeleg å trekkje klare grenser mellom desse to lokalitetane. Lomstjønna er omkransa av røsslyngmyr, litt bjørk, og ein heil del myrholer som er dekte av torvmose. Spesielt nordvest for tjernet er der mykje torvholer med ein interessann flora og fauna. Tjønna har ikkje inn- eller utgåande bekkar/elvar. Djupn er stort sett på mellom ein halv til litt over ein meter, der botnen består av laust dynn/gjørme, som kan virke botnlaus. Der er ikkje fisk, derfor inneheld tjønna tidvis mykje vassinsekt, og kan vere viktig som referanseområde sidan fisk manglar. – Tjønna blir årleg brukt av ungdomsskulen i undervisningssamanheng, m.a. for vassinsekt. Andre skular og barnehagar besøker også området, men meir sporadisk.

Viktig kvileområde for m.a. andefugl og gråhegre, både sommarstid og under trekket .(Sothøne og symjesnipe er sett under vårtrekket). Stokkand, krikkand, siland og toppand hekkar der nesten årleg. Brunnakka er forsvunnen som hekkefugl etter generell tilbakegang i heile Hareidsvassdraget. Opp til 200 hettemåsepar kan enkelte år hekke heilt inn til vassflata, dvs, i dei våtaste områda. Desse måsane er viktige som vern m.a. for hekkande andefugl.

Vegetasjon: Heile overflata er i sommarhalvåret dekt av flytebladvegetasjon som tjønnaks, kvit nøkkerose, med enkelte innslag av soleinøkkerose og flotegras.

Enkelte loppar av bukkeblad langs kantane og like ved tjønna gjer seg også gjeldande. Flaskestarr er vanleg langs en god del av kantane, spesielt langs dei fuktige delane av tjønna.

Artsfunn:

Vasslevande organismar er m.a. (dei fleste gruppene er representerte med fleire artar utan at det her blir nærmare spesifisert) : hoppekreps, børstemakk, døgnflugelarvar, libellelarvar , vassnymfelarvar ,vassløparar, ryggsymjar, buksymjar, vårflugelarvar, vasskalvar, vasskjær, virvlar, myggelarvar, vassmidd. Området er også eit viktig gyteområde for padde.

Verdsetjing: Området blir verdsett til B (viktig). Er også ein svært viktig viltlokalitet.

Skjøtsel og omsyn : Bør få ligge som i dag. Ein må ikkje foreta dreneringsarbeid i nærleiken, fordi ein då kan risikere at tjønna blir tørrlagd.

022: HAREIDSMYRANE (NEDBØRSMYR)

Lokalitetsnummer: 1517-022 (Naturbasen 33-20)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 455 185
Høgde over havet: 18 m.o.h.
Hovudnaturtype: Myr

Naturtype:	Høgmyr
Prioritet:	B (viktig)
Truslar:	Drenering, oppdyrking
Undersøkt:	Alv Ottar Folkestad, Karl Johan Grimstad, Kjell Mork Soot . (Talrike besøk i ei årrekke).

Områdeskildring

Generelt: Området er avgrensa i sør mot Hareidselva , mot vest ein traktorveg og kanal på austsida av Grimstadvatnet og Holstadløken i nord . Mot aust den nye bilvegen. Dette er ei typisk høgmyr, men med innslag av lausbotnsmyr. Myra var tidlegare eit viktig område for torvuttak .Dette viser dei mange torvholene, som no for ein stor del er overgrodd av flytemosar og er viktige yngleområde for libeller og vassnymfer. Også her er dunbjørka og enkelte furebusker iferd med å innta myra. Ein finn mykje tyrirøter, som viser at her ein gong var storvaksen fureskog (sannsynlegvis kjøpt og nedhogd av skottane, etter at dei ikkje hadde skog igjen sjølve). Som myrane elles i kommunen kan ein vel kanskje seie at myra no er i eit tidleg suksesjonsstadium på veg tilbake til denne fureskogtilstanden.

Myrtypa her har ein mosaikk av K1 L1 og K3 L2 med innslag av K4 L3 (mjukmatte/lausbotnsmyr)

Området har og svært viktige viltfunksjonar (sjøfugl). Dette er kanskje einaste lokaliteten i Noreg der vi finn alle fem måseartane i same kolonien (fiskemåse, hettemåse, gråmåse, sildemåse og svartbak). Viktigaste delen av kolonien omhandlar området rundt Lomstjønna , og store delar av den austlege delen av Hareidsmyrane.

Vegetasjon: For ein stor del røsslyng/torvmose/gråmose-utforming, i meir fuktige område med innslag av flaskestarr, trådstarr, myrull, duskull. Innslag av ung bjørk (store mengder), fure og vier.

Artsfunn:

Totalbestand av måseartaneartar (2002) : Fiskemåse - rundt 600 par. Hettemåse – enkelte år opptil 200 par. Gråmåse – 30 par. Sildemåse – 80 par. Svartbak – 5 par (ansvarsart for Noreg).

Skjøtsel og omsyn

Vil ein bevare Hareidsmyrane som myr, må ungbjørkene, som det no er store mengder av, fjernast. Elles bør ikkje dei store hekkekoloniane av måse forstyrast i hekketida. Hareidsmyrane er ein unik hekkeplass fordi han sannsynlegvis er a) einaste plass i Noreg med alle fem hekkande måseartane i same kolonien ,b) stort individualt.

Verdsetjing: B (viktig). Denne lokaliteten vil heilt klart bli vurdert høgare ved ei viltkartlegging.

023: Grimstadvatnet (rik kulturlandskapssjø)

Lokalitetsnummer:	1517- 023 (Naturbasen 33 - 15)
Kartblad:	1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89):	LQ 445183
Høgd over havet:	18-22 m
Hovudnaturtype:	Ferskvatn
Naturtype:	Rik kulturlandskapssjø
Prioritet:	A (svært viktig)
Truslar:	Ureining
Undersøkt:	Alv Ottar Folkestad, Karl Johan Grimstad, Kjell Mork Soot . (Talrike besøk i ei årrekke).

Områdeskildring

Generelt: Grimstadvatnet er eit forholdvis grunt, næringsrikt og vegetasjonsrikt ferskvatn og sumpmarksområde. Vatnet er landskjent for sitt rike fugleliv med ei lang rekke artar. Vatnet er freda som naturreservat. Det er eitt av dei få næringsrike låglandsvatna i fylket, og har ein variert vegetasjon, spesielt i vestre enden. Vatnet er til tider sterkt prega av forureinsing fra landbruket og kloakkutslipp frå byggefelt vest for vatnet. Heilt fram til byrjinga av 1990-talet var store deler i vestenden dekt av vassliljer. Desse er no redusert til eit fåtall individ pga. stor algeoppblomstring som har kvelt plantene. Grimstadvatnet, med tilhøyrende våtmarkssystem opp langs Kaldholelva og til utosen av Snipsrøyvatnet, er ein sentral og klassisk våtmarkslokalitet på Hareidlandet. Svært mange våtmarksfugler hekkar, av desse mange regionalt og dels nasjonalt sjeldne artar (f.eks. av grasender og riksefugl). I tillegg er området viktig for våtmarksfugl til fødesøk og som rasteplass, bl.a. som samlingsplass for songsvaner. Også for småfugl har området stor verdi. Den biologiske produksjonen i våtmarksområdet er svært høg og med stor diversitet av plantearter. Geografisk isolerte forekomstar av raudlistearter er kjende herifrå og sjølv om dette mangfaldet har blitt noko forringa i seinare år, forekjem framleis f.eks. artar som hornblad og krustjønnaks. Forringinga av området skuldast både

auka næringsstilsig (frå kloakk, landbruksforureining) og inngrep, deriblant endring av vassløp både i innløpselva (Kaldholelva) og utløpselva. M.a. har den einaste kjende forekomsten på Nordvestlandet av den vakre augestikkeren blåvengeassnymfe sannsynlegvis blitt utrydda som følgje av inngrepa i Kaldholelva. Relling & Otnes (2000) har i sin oppsummering av undersøkingar i vassdraget rekna begroingsssituasjonen i Kaldholelva som god, medan tilstanden vurdert ut fra bakterieinnhold var dårleg. For Grimstadvatnet tilsa innhaldet av fosfor og vassfarge dårleg tilstand her (undersøkt berre eitt år). Ein bør også nemne den store bestanden av elvemusling i Kaldholelva. Dette er ein av dei største i fylket. Det dreier seg sannsynlegvis om fleire 100 000 individ. Snipsøyrvatnet er blitt undersøkt i fleire år og resultatata har i dei fleste år indikert god tilstand, men ved enkelte tilfelle er det blitt målt for høge verdier m.a. av fosfor.

Vegetasjon. Høgstorrump, opne vassflater med flytebladvegetasjon, langskotvegetasjon og kortskotvegetasjon (O3, P1, P2, P3, P4).

Artsfunn: Folkestad (1976a) har karplanteliste for vatnet. Flytebladvegetasjonen innheld tjønnaks, kysttjønnaks, grastjønnaks, rusttjønnaks, småtjønnaks, og truleg bendeltjønnaks, vidare flotgras, andmat og småpiggnopp.

Elles er det kjent tusenblad, hesterumpe, klovasshår, storblærerot, gytjebærerrot og småblærerot, sverdlilje
Fauna: (Folkestad 1976a, Fylkesmannen i MR 1982:) Vatnet er særleg av interesse som hekkelokalitet, men for enkelte artar også som trekklokalitet og eventuelt overvintringsplass. Etter dei kriteria som er nytta, er forekomsten av 4 artar (alle hekkande) vurdert å vere av regional interesse og 16 artar (15 hekkande) av nasjonal interesse. Dette, saman med den særst tette hekkebestanden av mange artar og stor artsvariasjon av vassfugl, gjev lokaliteten spesielt høg, nasjonal verneverdi. Fuglefaunaen representerer eit typisk, næringskrevjande slettesjøsamfunn, med dei fleste, sørlege, kravfulle våtmarksartar i Noreg representert, bl. a. 8 hekkande andearter av 15 andefuglarter påviste, samtlege norske riksefuglarter regelmessig i hekketida, 12 vadefuglarter, ein heller stor fiskemåsekoloni med innslag av alle dei andre måseartane som hekkar i fastlands-Noreg, og ein god bestand av fleire våtmarksavhengige småfuglarter, m. a. sivsongar og sivsporv. Lokaliteten er lett tilgjengeleg og ligg godt til rette for forskning og undervisning, medan verdien for friluftsliv i særleg grad er knytt til islegging og bruk som skeisebane om vinteren. Det er kjent padde, stingsild, ål, laks og aure i vatnet. Sporadisk kan røye dukke opp. Folkestad (1976a) har fyldig kommentert fugleliste. Ei ajourført liste er laga av KMS (2002).

Verdsetting: Området blir verdsett til A (svært viktig) fordi det er eit av dei mest velutvikla næringsrike låglandsvatna i fylket, med rik flora og fauna.

Skjøtsel og omsyn

Området er naturreservat med forbod mot all ferdsel i ein del av reservatet i perioden 01.04 -31.07. Dette er naudsynt for å gje fuglane ro i hekketida, men også i trekketidene. Elles bør ein følgje med næringsstilførsel og attgroingsprosessar.

024: Bjåstadmyrane (nedbørsmyr)

Lokalitetsnummer: 1517-024

Kartblad: 1119 I Ålesund

UTM (EUREF 89): LQ 438 177

Høgd over havet: 22m

Hovudnaturtype: Myr

Naturtype: Nedbørsmyr

Prioritet: C (lokalt viktig)

Truslar: Attgroing

Undersøkt: Alv Ottar Folkestad, Karl Johan Grimstad, Kjell Mork Soot . (Talrike besøk i ei årrekke).

Områdeskildring

Generelt: Området grensar i sør og aust inntil Grimstadvatnet naturreservat. Mot nord og vest mot dyrka mark, og er først og fremst avgrensa på grunn av at dette er ein naturtype som er i sterk tilbakegang. Det blei tidlegare spadd torv i myra og desse myrholer blir idag nytta til yngleområde for libeller og vassnymfer.

Området er i sterk attgroing av dunbjørk og ei og anna fure. Som naturtype er derfor myra forringa ein del. Dei mange store tyrirøtene ein finn i myra viser at området her tidlegare var dekt av fureskog. Ein kan vel kanskje seie at myra no er i eit tidleg suksesjonsstadium på veg tilbake til denne tilstanden. Langs ei kanalisert elv (Bjåstadløken), som går igjennom deler av myra, er det rikare parti. Området er eit viktig hekkeområde for fiskemåse, storspove, vipe og bekkasinar.

Vegetasjon: Myra plasserer seg i ein overgangsfase frå Fattig fastmatte/tuemyr (K3 K2) til Skog /krattbevokst fattigmyr(K1). I den vestre enden med ein gradvis overgang til K4(mjukmatte /lausbotnsmyr) mot Grimstadvatnet.

Artsfunn:

Verdsetjing: Området blir verdsett til C (lokalt viktig). Viltkartlegging vil kunne påvirke verdsetjinga.

Skjøtsel og omsyn

Området bør få ligge som idag. Vil ein behalde myrsamfunna, bør ein fjerne bjørka som det stadig blir meir av.

025: Hovdemyrane med Riseelva (nedbørsmyr med meandrerande elveparti)

Lokalitetsnummer: 1517-025

Kartblad: 1119 I Ålesund

UTM (EUREF 89): LQ 425 169

Høgd over havet: 20 m.o.h.

Hovudnaturtype: Myr

Naturtype: Nedbørsmyr (med fattigmyr i kantsonene).

Prioritet: C (lokalt viktig)

Truslar: Drenering, oppdyrking

Undersøkt: Geir Gaarder 02/11-13/12 2000 Alv Ottar Folkestad, Karl Johan Grimstad, Rune L. Holstad, Bjarte Røyset, Kjell Mørk Soot (talrike besøk over ei årrekke).

Områdeskildring

Dette er eigentleg to naturtypar, myr og viktig bekkedrag, men fordi dei heng så nær saman, vel vi å beskrive dei under eitt.

Generelt: Hovdemyrane som no er sterkt prega av grøfting og oppdyrking, har tidligare vore meir opne med dominans av nedbørsmyr. Torvuttak, grøfting og oppdyrking av delar av myra har ført til at dette har endra seg. Myrområdet er no meir usamanhengande. Enkelte delar er framleis ganske opne, medan andre delar er dekt av småvaksen og glissen lauvskog. Myra er i første rekke fattig fastmattemyr, men det er også svake innslag av rikare parti, med forekomstar av artar som kornstarr og tvebostarr.

Som naturtype har Hovdemyrane no liten verdi, viktigaste funksjon området no har er som viltområde med svært viktige hekkeområder for våtmarksfugl som ender og vadefugl med bla. storspove. enkeltbekkasin Området er tenkt utbygd som golfbane. Ved eventuell utbygging av golfbane vil desse viktige hekkelokalitetane stå i fare for å bli uttørka, nokon som vil vere øydeleggjande for desse artane. Ein skal merke seg at største hekkesbestanden på øya av enkeltbekkasin finst nettopp her.

Hjorten har her eit knytopp i sine trekk ruter over mot Kaldholen, Bjåstad, Rise/Ulstein her er det snakk om eit svært viktig område i lokal sammenheng.

Raudlistearter som hønsehauk, kvitryggspett og dvergspett hekkar like inn til myrane. For fisk er Riseelva av lokal til regional verdi.

Samla sett er området eit viktig til svært viktig viltområde, der verdiane dels er knytt til Riseelva med nærområde, dels til dei mer eller mindre opne myrområda og dels til lauvskogen mot Hovdenakken.

Riseelva er ei lita, flaumprega elv. Ho renn ganske roleg gjennom dalføret enkelte parti viser den svakt eroderande tendensar med et par markerte, fine slynger (meandrar), som er uvanlege på Sunnmøre. Her brukar ho også å fløyme ein del over nærliggande mark og danner potensiale for flaummarker. Vassdraget er ein del påverka av næringstilsig frå landbruk og busetnad og miljøtilstanden er ikkje særleg bra (Relling & Otnes 2000). Både laks og sjøaure går likevel framleis opp i Riseelva, og elva blir vurdert til å vere blant dei beste gyte- elvane i distriktet for disse fiskeartane.

Elva er i tillegg eit viktig leveområde for fuglelivet, og det er hengt opp mange fuglekasser langs vassdraget som gir grunnlag for en god bestand av holerugande småfugl. Fossekall hekkar med 2-3 par årleg. Relling & Otnes (2000) gjengir resultat fra groe- og bakterieprøver i elva. Begroings-situasjonen blei vurdert som god til mindre god. Tilstanden basert på bakteriforekomsten blei vurdert dårleg til svært dårleg. Prøvene ble tekne i 1994 og 1997, og tilstanden såg ut til å ha blitt markert forverra i dette tidsrommet.

Artsfunn: Av størst betydning er fiskemåsekolonien, som tidligere har vore oppe i 100-200 par, men dei siste fire åra har vore på 80-100 par. Storspove hekkar med minst 3 par. I tillegg er enkeltbekkasin svært tallrik. Det viktigaste hekkeområdet på øya for den arten ligg på vestsida av Hovdemyrane, under eller i nærleiken av kraftoverføringslinja der. På eit lite område blei fem reir funne sommaren 2002! og det hekker også bl.a. vipe, stökkand og krikand

Verdsetjing: C (lokalt viktig). Verdien som viltlokalitet vil utan tvil gjere at denne lokaliteten får høgare verdi.

Skjøtsel og omsyn: Ikkje naudsynt å gjere så mykje, men vil ein verne om myrsamfunna, må bjørkene fjernast. *Meandrane i Riseelva bør ein ta spesielt omsyn til.* Jf. DN-håndbok nr.13 -1999.

026: Hovdemyrane Erstatningsbiotop (sandtak)

Lokalitetsnummer: 1517-026
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 426 173
Høgde over havet: 20 m.o.h.
Hovudnaturtype: Sandtak
Naturtype: Erstatningsbiotop
Prioritet: C (lokalt viktig)
Truslar: Igjenfylling / planering / utrausing
Undersøkt: *Mange år:* Rune L. Holstad, Stian Moldskred, Bjarte Røyset, Kjell Mork Soot

Områdeskildring

Generelt: Denne erstatningsbiotopen (sandtak med hekkande sandsvaler) er pr. dato svært liten i storleik pga igjenrausing og lausmasse som er plassert der. Sandtaket må vedlikehaldast kvart år viss kolonien skal oppretthaldast. Han ligg i ein mosaikk av dyrka mark, igjengrodd, dyrka mark og myr. Der er gode grus- / sandforekomstar i grunnen, og gardbrukaren har henta grus/sand frå to forskjellige stader. Der har vore hekkande sandsvaler i området sidan byrjinga av 1980-talet. Dette er einaste noverande stad på Hareid der bestanden har vore fast og av bra omfang i ein lenger periode. Rundt 1990 var der 40 - 50 par. Bestanden har sidan gått suksessivt tilbake pga dårleg vedlikehald av biotopen. År 2002 var der berre 5-6 par, dette helst fordi lokaliteten delvis har rausa saman, og derfor gir mindre plass for hekking. Dette er einaste koloni med sandsvale som no finst i kommunen. Grunnen er god å grave i for fuglen. Slik grunn er sjeldan å finne elles i kommunen. (I så fall må ein ned til Hareid sentrum).

Artsfunn: Sandsvale

Verdsetjing: Verdi C (lokalt viktig). Vi var i stor tvil om vi skulle ta med denne lokaliteten, for siste åra er han blitt svært forringa, mest grunna igjenrausing. Men sidan sandtak med sandsvale er blitt svært sjeldne her i distriktet, vel vi å ta lokaliteten med likevel. Sunnmøre Ringmerkingsgruppe har dessutan gått ut og lova å halde biotopen i god hevd frå neste vår av.

Skjøtsel og omsyn: Lokaliteten kan bli svært attraktiv for sandsvala viss sandtaket kvar vår (april) blir laga til for hekking. Dvs. at utrausa masse blir fjerna, og at skjeringskanten blir jamna til. Bestanden kan nok byggje seg opp og bli minst like så berekraftig som han var ca. 1990.

027: Bigset (naturbeitemark)

Lokalitetsnummer: 1517-027
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 428178
Høgde over havet: 30-80 m
Hovudnaturtype: kulturlandskap
Naturtype: naturbeitemark
Prioritet: C (lokalt viktig)
Truslar: beiteopphøyr, igjengroing
Undersøkt: KJG

Områdeskildring

Generelt: Sørvend naturbeitemark rett ovanfor byggjefeltet på Bigset. Lokaliteten er i god hevd i dei nedste delane, men einer er i ferd med å ta overhand øvst i området. Området er tidlegare overflatelydda og verkar sparsamt eller ikkje gjødsla. Det blir framleis brukt til beite for sau.

Vegetasjon: Naturbeite med jordnøttutforming (G4b). Einebakkar.

Artsfunn: Typiske beitemarkplanter som ryllik, engkvein, blåkoll, jonsokkoll, lækjeveronika, gulaks, blåknapp, tepperot, blåfjør. Fleire vanlege beitemarksopp som gul vokssopp, køllesoppar (*Clavaria* ssp) og okergul grynhatt.

Verdsetjing: Under tvil har vi sett området til C (lokalt viktig). Det er hittil ikkje funne raudlisteartar, men fordi lokaliteten er relativt i god hevd, er det fullt mogeleg at raudlisteartar kan påvisast ved seinare undersøkingar.

Skjøtsel og omsyn: Beitinga bør halde fram. Skogplanting bør unngåast.

028: Mork/Hovden (Gammal lauvskog)

Lokalitetsnummer: 1517-028
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 426155
Høgde over havet: 200-300 m
Hovudnaturtype: Gammal lauvskog
Naturtype: Gammal bjørkeskog
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Hogst, treslagskifte
Undersøkt: August 2001 KJG

Områdeskildring

Generelt: Denne lokaliteten har ei austleg eksponering og som i dei to andre avgensingane av denne naturtypen er bjørkeskogen her av den eldste i kommunen ,med eindel gadd og rotvelt. Avgrensinga følgjer granplantinga i nedkant av lokaliteten og opptil tregrensa mot Hovdenakken. Dette er ein av dei viktigaste viltbiotopane for hjort og hekking av raudlisteartane kvitryggspett og dvergspett. Tidlegare har det hekka vendehals der.

Vegetasjon: Lågurt/småbregne -utforming i mosaikk med storbregne/høgstaude-utforming

Kulturpåverknad: Denne skogen er relativt lite kulturpåverka. Deler av skogen viser spor som kan tyde på tidlegare beiting.

Artsfunn: Skrubbenever, lungenever, blåfildlav og papirnever. Av observerte fugleartar kan nemnast gulsongar, munk, bokfink, gråtrast, raudvengtrast, svarttrast, raudstrupe og fleire meiseartar.

Verdsetjing: Området blir verdsett til B(viktig). Verdien som viltlokalitet vil kunne gjere at denne lokaliteten får høgre verdi.

Skjøtsel og omsyn:

Lokaliteten bør få ligge som i dag.

029: Nettet, Storenakken (Gammal lauvskog)

Lokalitetsnummer: 1517-029
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 430 139
Høgde over havet: 200-300 meter
Hovudnaturtype: Gammal lauvskog
Naturtype: Gammal bjørkeskog
Prioritet: C (lokalt viktig)
Truslar: Ingen kjende
Undersøkt: 06.10.1998, KJG

Områdeskildring

Generelt: Denne avgrensinga har ei austleg til søraustleg eksponering og har innslag av varmekjære planter. Dette er ein av dei eldste bjørkeskogane i kommunen med ein del gadd og læger.

Vegetasjon: Lågurt/småbregne -utforming i mosaikk med storbregne/høgstaude-utforming. Element av edellauvskogsartar som myske og ramslauk.

Kulturpåverknad: Området ligg i tilknytning til busetnad og kulturmark, og ser ut til å ha vore beita.

Artsfunn: Skrubbenever, papirlav, grå og brun korallav, kystgrønnever m.m. Av fugl kan nemnast raudlistearten kvitryggspett.

Verdsetjing: C (lokalt viktig). Verdien som viltlokalitet vil kunne gjere at denne lokaliteten får høgre verdi.

Skjøtsel og omsyn

Ein bør unngå fysiske inngrep i form av utbygging og hogst (snauhogst).

030: Ulsetbotnen (Gammal lauvskog)

Lokalitetsnummer: 1517-030
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 441 125
Høgde over havet: 30-300 m
Hovudnaturtype: Gammal lauvskog
Naturtype: Gammal bjørkeskog
Prioritet: B (viktig)
Truslar: Treslagskifte
Undersøkt: M.a.10.10.1999. 23.11.2002 KJG,KMS.

Områdeskildring

Generelt: Lokaliteten er nordvend, med mosegrodd ,storsteina, fuktig og skuggefullt miljø. Han er avgrensa mot aust og vest av granplantefelt. Ovanfor granfeltet, på begge sider, veks det ein del osp. Ospeskogen mot Ulset er eldst av dei to, og har mykje lav på seg, m.a. lungenever. Ospeskogen mot Kvammen er den klart største samanhengande ospeskogen i kommunen, men er yngre enn den førstnemnde. Når denne skogen blir eldre, kan han utvikle seg til å huse ein interessant plantefauna. Også raudlista spetteartar kan kome dit for hekking (f.eks. gråspett).

Dette er ein av dei eldste bjørkeskogane i kommunen. Han ber preg av lang kontinuitet med ein del gadd (daude trestammar), rotveltar og mosegrodde lægder. Ei rekke fuktigheitskrevjande lavartar finst i lokaliteten, til dels i relativt store mengder. Desse veks mykje på gammal rogn. Området har tidlegare vore nytta som hekkeplass for hønschauk.

Vegetasjon: Vegetasjonstypen har blåbær/ lågurtutforming i dei lågaste partia, med gradvis overgang til storfrytle-utformingar.

Det er ingen synleg kulturpåverking innafor avgrensinga, men der er tette granfelt heilt inntil avgrensinga.

Artsfunn: Det er funne ei rekke lavartar av lungeneversamfunnet i lokaliteten, mellom anna ansvarsarten sølvnever (*Lobaria amplissima*), lungenever (*Lobaria pulmonaria*), skrubbenever (*Lobaria scrobiculata*) kystfylltav og puteglye. Dei mange nedbrytningsstadia av bjørk og andre treslag borgar for funn av sjeldne billeartar, der fleire kan vere raudlista. Dette bør undersøkast nærmare. Elles hekkar raudlisteartane dvergspett og kvitryggspett i lokaliteten.

Verdsetjing: På bakgrunn av funna som er gjorde til no blir avgrensinga verdsett til B (viktig), men her vil viltkartlegging påvirke verdsetjinga, med sine tre raudlista artar.

Skjøtsel og omsyn :

Området bør få ligge som i dag. Planting av gran og andre treslag bør unngåast. Annan skjøtsel ikkje naudsynt.

031: Nesselva (edellauvskog, svartor)

Lokalitetsnummer: 1517-031 (Naturbasen 33-14)
Kartblad: 1119 I Ålesund
UTM (EUREF 89): LQ 434146
Høgde over havet: 23 m
Hovudnaturtype: Skog
Naturtype: Edellauvskog (svartor).
Prioritet: C (lokalt viktig)
Truslar: Treslagskifte
Undersøkt: KJG, KMS

Områdeskildring:

Generelt: Ein god og relativt gammal svartorskog, som startar ved vasskanten av Snipsøyrvatnet og følgjer bekkedraget oppover til riksvegen. Innimellom er der sterkt innslag av m.a. bjørk og gråor. Området er ein mykje nytta utfartsstad, med tydeleg slitasje på naturen. Gyteelv for aure.

Vegetasjon: Pga slitasjonen er det vanskeleg å plassere lokaliteten i nokon spesiell vegetasjonstype.

Kulturpåverking: Har tidlegare vore brukt til beiting.

Artsfunn: Orekjuke. Av fuglar er det mest verdt å nemne at det hekkar siland, fossekall og gulsongar der. Elles er der god bestand med mange slag insektetande fuglar .

Verdsetjing: Verdsett til C (lokalt viktig).

Skjøtsel og omsyn :

Området bør få ligge som i dag. Planting av gran og andre treslag bør unngåast. Annan skjøtsel ikkje naudsynt, men det bør innskjerpast at besøkande ikkje feller tre, busker eller skader undervegetasjonen på annan måte. Det bør heller ikkje byggjast hytter innanfor det avgrensa området.

UPRIORITERTE OMRÅDE:

Mangel på tid og midlar gjer at enkelte område som burde ha vore betre undersøkte ikkje har blitt det. Det kan her nemnast desse lokalitetane:

Bjåstad (*gammal bjørkeskog, ved tregrensa*). Viktig viltområde.

Kaldalen (*fuktig fjellkløft*)

Grimstadelva (*bekkekløft*)

Grimstad (*gammal planta fureskog, rundt 80 år*)

Holstad (*gammal planta fureskog, rundt 80 år*)

Gjerde (*gammal fureskog, ca. 80 år. Skogen inneheld mellom anna kristtorn*)

Korsnes / Håbakknotten (*gammal skog av ulike treslag / aust og sørvendt berg*)

Ramnefjellet (*nordvendt berg*)

RAUDLISTEARTAR OG ANSVARSARTAR

Generelt

Artar som er oppført den nasjonale raudlista er på ein eller annan måte truga. Lista blir stadig revidert. Den siste (DN 1999) er nytta i denne rapporten. Funn av planter, mosar, kransalgar, lav, sopp og sommarfugl er samanstillt for heile fylket av Gaarder & Jordal 2001. Den nasjonale lista bygger på eit sett av underlagsmateriale og fagrapportar, m. a. Frisvoll & Blom 1997 (mosar), Tønsberg m.fl. 1996 (lav), Bendiksen m. fl. 1998 (sopp) og Myklebust 1996 (fugl).

Følgjande kategoriar er nytta i raudlistene:

Ex (Extinct) : Utdøydd. Artar som ein meiner er utrydda.

E (Endangered): Direkte truga. Artar som står i fare for å bli utrydda i nærmaste framtid, dersom dei negative faktorane held fram å virke.

V (Vulnerable): Sårbar. Artar med sterk tilbakegang. Desse kan gå over i gruppe E, dersom dei negative faktorane held fram å virke.

R (Rare): Sjeldan. Artar som er naturleg sjeldne. Desse kan kome i ein utsett situasjon pga. liten bestand.

DC (Declining): Omsynskrevjande. Høyrer ikkje til kategoriane E, V eller R, men krev spesielle omsyn og tiltak pga. tilbakegang.

DM (Declining, monitoring species): Bør overvakast. Arten har gått tilbake, men er ikkje rekna som truga.

I Hareid er det til no ikkje kjente funn av raudlisteartar i fleire organismegruppe. Dette gjeld t. d. biller og andre grupper av virvellause dyr, ein kan nok også forvente å finne fleire sopp og planteartar med større innsats i felt. Alle kjedte funn i Hareid er lista opp nedanfor.

Med ansvarsartar meinest det artar der Noreg har minst 25 % av den europeiske bestanden og derfor har eit særleg ansvar for å ta vare på. Ansvarsartane funne i Hareid er også lista opp nedanfor.

SOPP:

Raudlisteartar

Tabell 8: Raudlista soppar i Hareid kommune

Latinsk namn	Norsk namn	Kat. 1999	Kommentar
<i>H. ingrata</i>	Raudnande lutvokssopp		
<i>Hygrocybe splendidissima</i>	Raud honningvokssopp	V	
<i>Hygrocybe phaeococcinea</i>	Svartdogga vokssopp	DC	
<i>Hygrocybe quieta</i>	Raudskivevokssopp	DC	
<i>Hygrocybe glutinipes</i>	Limvokssopp	V	
<i>Geoglossum umbratile</i>	Brunsvart jordtunge	DC	
<i>Entoloma caesiocinctum</i>		DC	
<i>Geoglossum fallax</i>	Skjeljordtunge	DC	
<i>Geoglossum glutinosum</i>	Sleip jordtunge	DC	
<i>Entoloma careoleopolitum</i>	Glassblå rødskivesopp	DC	
<i>Pseudocraterellus undulatus</i>	Grå trompetsopp	DC	
<i>Leccinum pseudoscabrum</i>	Hasselskrubb	R	
<i>Asterophora parasitica</i>	Silkesnyltehatt	R	
<i>Clavaria fumosa</i>	Røykfarga køllesopp	V	

Ansvarsartar sopp

Tabell 9. Av ansvarsartar av beitemarkssopp er det i Hareid berre eitt funn (Jordal 1997) Kat. er raudlistekategori, som forklart ovafor.

Latinsk namn	Norsk namn	Kat. 1999
<i>Hygrocybe splendidissima</i>	raud honningvokssopp	V

LAV

Raudlistearter: Det er hittil ikkje funne raudlistearter av lav i Hareid kommune.

Ansvarsartar lav

Tabell 10. Ansvarsartar av lav (DN 1999) i Hareid kommune. Ansv. er ansvarskategori: AF=fennoskandisk ansvarsart, AE=europisk ansvarsart. Kat. er evt. raudlistekategori, sjå innleiinga til dette kapitlet.

Ansv.	Kat.	Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
AF	-	<i>Cladonia umbricola</i>	mjøldraudbeger	spreidd på humusdekkastein
AF	-	<i>Collema fasciculare</i>	puteglye	vanlegast på rikkbarkstre i fuktig klima
AF	-	<i>Degelia plumbea</i>	Vanleg blåfildlav	spreidd i fuktig lokalklima
AE	-	<i>Lobaria amplissima</i>	sølvnever	spreidd i berg og skog med fuktig lokalklima nær sjøen
AF	-	<i>Pannaria conoplea</i>	grynfildlav	spreidd i berg og skog med fuktig lokalklima nær sjøen
AF	-	<i>Pannaria rubiginosa</i>	kystfildlav	spreidd i fuktig lokalklima
AF	-	<i>Peltigera britannica</i>	kystgrønnever	spreidd i fuktig lokalklima
AF	-	<i>Sticta sylvatica</i>	buktåporelav	eitt funn på Krokvika (nordvendt berg)
AE	-	<i>Umbilicaria dendrophora</i>	malmskjold	på stein i fjellet ved kysten

Som ein kan sjå av tabellen har Hareid 9 lavartar som blir betrakta som norske ansvarsartar. Dette gjeld særleg artar knytt til eit fuktig lokalklima.

MOSAR:

Det er ikkje funne raudlista mosar i Hareid kommune, heller ikkje ansvarsartar.

PLANTER:

Raudlistearter

Tabell 11: Funn av raudlistearter i Hareid.

Kat.	Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
DC	<i>Leucorchis albida</i> ssp. <i>Albida</i>	Kvitkurle	Krokvika, nordvendt kystberg
DC	<i>Arnica montana</i>	Solblom	Almestranden, truleg utgådd
V	<i>Hymenophyllum wilsonii</i>	Hinnebregne	Krokvika, nordvendt kystberg
R	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Kvit skogfrue	Almestranden, edellauvskog
DC	<i>Ceratophyllum demersum</i>	Hornblad	Grimstadvatnet
R	<i>Potamogeton crispus</i>	Krustjønnaks	Grimstadvatnet
V	<i>Pedicularis sylvatica</i> ssp. <i>hibernica</i>	Irsk kyst myrklegg	Hareidlandet ?
DM	<i>Rhinanthus minor</i> ssp. <i>monticola</i>	Kystengkall	Kvitneset, kulturbeite

Ansvarsartar

Tabell 12: Funn av ansvarsartar og artar omfatta av CITES-konvensjonen..

Ansv.	Kat.	Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
Cites	DC	<i>Leucorchis albida</i> ssp. <i>Albida</i>	Kvitkurle	Krokvika, nordvendt kystberg, einaste lokalitet
Cites	-	<i>Dactylorchis maculata</i>	Flekkmariland	Vanleg art i kommunen
Cites	-	<i>Orchis mascula</i>	Värmarihand	Funnen i Almastranda
Cites	-	<i>Epipactis helleborine</i>	Breiflangre	Vanleg i Almestranden
Cites	-	<i>Neottia nidus-avis</i>	Fuglereir	På skuggefulle stader i edellauvskog (Almestranden)
Cites	R	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Kvit skogfrue	Almestranden, edellauvskog
Cites	-	<i>Platanthera bifolia</i>	Nattfiol	Spreidd i naturenger / gammal slåttemark
Cites	-	<i>Platanthera chlorantha</i>	Grov nattfiol	Spreidd i naturenger / gammal slåttemark
AE	-	<i>Arabis petraea</i>	Aurskrinneblom	Spreidd på berghyller / grusjord
AE	-	<i>Sorbus hybrida</i>	Rognasal	Spreidd rundt om i kommunen

AUGESTIKKARAR:

Ingen av dei 13 påviste augestikkerartane i Hareid kommune er raudlisteartar eller ansvarsartar. Sjå vedlegg augestikkerar.

SOMMARFUGLAR:

Ingen av sommarfuglartane funne i Hareid kommune er raudlisteartar eller ansvarsartar. Sjå vedlegg sommarfuglar.

AMFIBIAR:

Ingen av dei to amfibiane i Hareid kommune, frosk og padde, er raudlisteartar eller ansvarsartar.

Frosk: Denne arten finst i større og mindre tal over alt i kommunen, både i låglandet og i fjellet. Det moderne jordbruket må ta skulda for at frosken har gått kraftig tilbake i jordbruksområda. Han er også heilt forsvunnen der det er planta granskog. Frosken må ha vatn for å gyte, men kan utanom gyteperioden treffast i ganske tørt terreng. Våtmarksområda i låglandet er viktigaste gyteområda. Grimstadsætervatnet og områda rundt er heilt klart viktigaste gyteområdet i fjellet.

Padde: Denne arten er mykje sjeldnare enn frosken, og er utanom gytetida ofte å treffe i tørrare terreng enn frosken. Ein skal elles merke seg at padda er nattaktiv. Ho er sjeldan å sjå om dagen. Først etter at sola er gått ned, livnar ho til. Ho er derfor vanskelegare å følgje med enn frosken. Viktigaste gyteområdet har padda på søraustsida av Grimstadvatnet (ved Kaldholholmen). I nordenden av Snipsøyrvatnet (reservatet) er også eit gyteområde, og i sumpskogen på Holstad (ved Trudvang) er eit anna. Utifrå naturforholda skulle ein forvente å finne arten i våtmarksområda ved Hjørungdalsvatnet også. Sommaren 2002 blei fanga ei padde på Hjørungneset (Odd Fredriksson pers. medd.)

Fugl

Lista er ajourført av Kjell Mork Soot (2002). Av 245 rapporterte fugleartar er 127 artar funne hekkande eller antatt hekkande. Kommunen er rik på fugl, spesielt i våtmarkssystema i Hareidsdalen.

Raudlisteartar

Av dei 127 (sikkert eller truleg) hekkande er det 14 raudlisteartar. Raudlista gjeld hekkande artar. Berre raudlisteartar med (påvist eller sannsynlege) reproduserande artar er tekne med nedanfor.

Tabell 13. Raudlisteartar av fugl på Hareid. Ein del av artane er omtala under den einskilde lokaliteten. Kat=raudlistekategori (sjå innleiinga til dette hovudkapitlet). Hek=hekkestatus: H=påvist hekkande, h=sannsynleg/truleg hekkande.

Kat	Art	Hek	Kat	Art	Hek
E	sørleg gulerle	H	R	myrrikse	h
E	åkerrikse	H	R	stjertand	H
V	hubro	H	R	skeiand	H
V	hønsehauk	H	DC	gråspett	H
V	kvitryggspett	H	DC	havørn	H
V	vendehals	H	DC	smålom	H
R	vassrikse	H	DC	storlom	H

Ansvarsartar (hekkebestandar)

Tabell 14. Ansvarsartar av fugl på Hareid. Med norske ansvarsartar for fugl (hekkebestandar) meinest artar som har minst 25 % av den europeiske hekkebestanden i landet vårt (DN 1999b). Tala i parentes oppgjev den prosentvise delen av hekkebestanden i Europa som hekkar i Noreg.

Art	Kommentarar
havørn (45%)	hekkestader ikkje offentlege
fjellrype (42%)	hekkar på dei karrige og høgste fjelltoppane våre
raudstilk (35%)	hekkar i våtmarkssystema våre, men har gått kraftig tilbake siste åra.
svarbak (31%)	hekkar m.a. ved Hjørungdalsvatnet og Grimstadvatnet.
krykkje (40%)	hekkar på sjøbuder i hamneområdet på Hareid
skjerpiplerke (88%)	største hekkebestanden i kommunen finn vi på /ved Kvitneset og utover til Buhammaren (nær sjøen).
bergirisk (59%)	hekkfugl i bergskrentar, ofte på næringssøk i kulturlandskapet

Pattedyr

Det er laga ei samla framstilling av pattedyr for Hareidlandet (Kjell Mork 1992). Denne framstillinga er laga med tanke på undervisning. Etter dette, har *lita skogmus* dukka opp, i stort tal, ukjent av kva grunn. I 2001 og 2002 har Karl Johan Grimstad, Tore Chr. Michaelsen og Kjell Mork Soot arbeidd ein del med flaggermus, og utanom nordflaggermus er minst to artar til funne (*dvergflaggermus* og *vassflaggermus*). I åra framover vil denne artsgruppa bli undersøkt nærmare. Som ein kuriositet kan nemnast at i byrjinga av september 2001 blei det talt opp kor mange nordflaggermus som jakta rundt lyspunkta ved bilvegane frå Gjerde – Rise, rundt Snipsøyrvatnet, og frå Ulset via Hjørungavåg til Indre Hareid (Hareidselva). Talet var over 200.

Pattedyr: Raudlisteartar / Ansvarsartar

Med norske ansvarsartar for pattedyr meinest her artar som har minst 25 % av den europeiske bestanden i landet vårt (DN 1999: 142). Blant pattedyr er oteren er den viktigaste ansvarsarten i Hareid kommune. I tillegg er nise oppført som ansvarsart for havområda. Lemen er og ansvarsart, men det er usikkert om denne er observert i kommunen vår. Men fleire turgåarar meiner å ha sett arten på øya.

Tabell 15. Raudlisteartar av pattedyr i Hareid. Kat=raudlistekategori (sjå innleiinga til dette hovudkapitlet).

Kat	Art	Kommentarar
DM	oter	To revir i kommunen
DM	piggsvin	Vanleg art i heile kommunen

I tillegg er nise og ulike andre kvalartar oppført på ei raudliste for havområda. Nise er observert i Vartdalsfjorden (nær Laupsneset) med små kalvar i yngletida. Det er uvisst om dette er eit vanleg yngleområde for arten.

Samtlege funn av raudlista SOPP / PLANTER/MUSLING i Hareid kommune:

Tabell 16: Oversikt over alle funn av raudlisteartar i Hareid kommune av gruppene planter (P), sopp (S) og musling (M)

Forkortingar for raudlistekategoriar er vist først i dette kapitlet, medan forkortingar for personnamn er vist tidlegare i rapporten.

Gr	Latinsk namn	Norsk namn	Kat. 1999	Lokalitet & habitat	Dato	Finnar m.m.	UTM
M	<i>Margaritifera margaritifera</i>	Elveperlemusling	V	Kaldholelva	Gamle kjente	-	LQ 440175
M	<i>Margaritifera margaritifera</i>	Elveperlemusling	V	Hareidselva	Gamle kjente	-	LQ460 183
P	<i>Leucorchis albida ssp. albida</i>	Kvitkurle	DC	Krokvikva, nordvendt kystberg	25.08.01	KJG	LQ445 247
P	<i>Arnica montana</i>	Solblom	DC	Almestranden	05.07.1953	K.A.Brandal	LQ445125
P	<i>Arnica montana</i>	Solblom	DC	Almestranden, truleg utgådd	23.07.1894	O.Dahl	-
P	<i>Arnica montana</i>	Solblom	DC	Neset	Til 50 tallet	Lokal inf.	LQ434 132
P	<i>Hymenophyllum wilsonii</i>	Hinnebregne	V	Krokvikva, nordvendt kystberg	11.1. 2001	KJG	LQ 445247
P	<i>Cephalanthera longifolia</i>	Kvit skogfrue	R	Almestranden, edellauvskog	1966	AOF	-
P	<i>Ceratophyllum demersum</i>	Hornblad	DC	Grimstadvatnet	1970 tallet	AOF	LQ 44 18
P	<i>Potamogeton crispus</i>	Krustjønnaks	R	Grimstadvatnet	27.09.2000	AOF,KMS	LQ 44 18
P	<i>Pedicularis sylvatica ssp. hibernica</i>	Irsk kyst myrklegg	V	Hareidlandet ?	23.07.1894	Ove Dahl	-
P	<i>Rhinanthus minor ssp. monticola</i>	Kystengkall	DM	Kvitneset, kulturbeite	02.08.1968	Nordhagen	LQ45 24
P	<i>Hymenophyllum wilsonii</i>	Hinnebregne	V	Engeskardet, nordvendt berg	08.12.2002	KJG,KMS, S.Espe	LQ465138
S	<i>Hygrocybe ingrata</i>	Raudnande lutvokssopp	V	Kvitnes, kulturbeite	12.10. 2002	KJG	LQ 44 45,24
S	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	Raud honningvokssopp	V	Kvitnes, kulturbeite		GGa& JBJ	LQ 44-45,24
S	<i>Hygrocybe phaeococcinea</i>	Svartdogga vokssopp	DC	Kvitnes, kulturbeite	29.09.1994	GGa & JBJ	LQ 44-45,24
S	<i>Hygrocybe quieta</i>	Raudskivevokssopp	DC	Leitet, kulturbeite	25.09.1998	KJG	LQ 447 215
S	<i>Hygrocybe glutinipes</i>	Limvokssopp	V	Leitet, kulturbeite	25.09.1998	KJG	LQ 447 215
S	<i>Hygrocybe glutinipes</i>	Limvokssopp	V	Almestranden, slåttemark	02.10.1998	DH.KJG	LQ 443 116
S	<i>Hygrocybe glutinipes</i>	Limvokssopp	V	Øvrelid, naturbeite	08.08.2002	KJG	LQ462153
S	<i>Geoglossum umbratile</i>	Brunsvart jordtunge	DC	Kvitnes, kulturbeite	20.09.1993-94	GGa & JBJ	LQ 44-45,24
S	<i>Entoloma caesiocinctum</i>		DC	Kvitnes, kulturbeite	29.09.1994	GGa & JBJ	LQ 44-45,24
S	<i>Geoglossum fallax</i>	Skjelljordtunge	DC	Kvitnes, kulturbeite	20.09.,1993-94	GGa & JBJ	LQ 44-45,24

S	<i>Geoglossum glutinosum</i>	Sleip jordtunge	DC	Kvitnes, kulturbeite	20.09.1993-94	GGa & JBJ	LQ 44-45,24
S	<i>Entoloma careoleopolitum</i>	Glassblå rødskivesopp	DC	Kvitnes, kulturbeite	27.09.1995	GGa & JBJ	LQ44-45,24
S	<i>Pseudocraterellus undulatus</i>	Grå trompetsopp	DC	Almestranda, edellauvskog	14.09.2002	KJG.KMS	LQ 422 102
S	<i>Pseudocraterellus undulatus</i>	Grå trompetsopp	DC	Knutnakken, edellauvskog	14.09.2002	KJG.KMS	LQ 450 221
S	<i>Leccinum pseudoscabrum</i>	Hasselskrubb	R	Almestranda, edellauvskog	14.09.2002	KJG,KMS	LQ 422 102
S	<i>Leccinum pseudoscabrum</i>	Hasselskrubb	R	LitleAlme , edellauvskog	08.08.2002	KJG	LQ455125
S	<i>Asterophora parasitica</i>	Silkesnyltehatt	R	Almestranda, edellauvskog	14.09.2001	KJG.KMS	LQ442 102
S	<i>Asterophora parasitica</i>	Silkesnyltehatt	R	Litle Alme, edellauvskog	08.08.2002	KJG	LQ455125
S	<i>Clavaria fumosa</i>	Røykfarga køllesopp	V	Knutnakken, edellauvskog	29.09.2001	KJG	LQ 450 221

FORVALTNING OG TILRÅDINGAR

Viktige naturtypar og forvaltning av dei

Følgjande naturtypar må seiast å vera viktige å ta omsyn til i kommunen, samstundes som mange av dei er i tilbakegang på grunn av menneskelege aktivitetar (marine område høyrer ikkje med i prosjektet):

- **Havstrand med rik strand- og undervassvegetasjon**
- **Berg og rasmark, både nord- og sørvend.**
- **Innsjøar i kulturlandskapet. Fisketome innsjøar og tjern. Meandrar.**
- **Naturbeitemarker med stor artsrikdom**
- **Terrengdekkjande myr (Sneldelia)**
- **Låglandsmyr**
- **Hassel- og almeskog (Almestranda/knutnakken)**

I slike område bør omsynet til det biologiske mangfaldet prioriterast i alt planleggingsarbeid, og ein bør utarbeide planar for forvaltninga.

Havstrand

Kommunen har ei einaste strandeng (Leirvågen) Strand /gruntvassområda frå Hareid hamn til Hjørneset inneheld spreidde forekomstar av ålegras, som står i Bernkonvensjonens liste I over artar som skal underleggast strengt vern.

Berg og rasmark

Nordvende berg på kysten har vore ein lite påakta naturtype. Denne er ikkje nemnd som naturtype i DN-handboka, men er foreslått som eigen naturtype i "Fylkestilpassede faktaark for Møre og Romsdal (Gaarder m.fl. 2002).

Denne lokalitetstypen har svært interessann flora av fuktkevande lav, mosar og planter, m. a. raudlistearten hinnebregne. Typiske høg fjellsplanter kan ein ofte finne her, t.d. raudsildre, gulsildre og fjelltistel. Naturtypen er dei fleste stader lite truga.

Ferskvatn

Kommunen har to viktige innsjøar som begge er verna, Grimstadvatnet og Hjørungdalsvatnet. Begge er sterkt påverka av tilsig frå m.a. landbruket, dels også kloakk. Nordenden av Snipsøyrvatnet er også verna. Området høyrer til Grimstadvatnet Naturreservat.

I varme år har det tidvis blomstra opp giftige blågrønalgar (*Anabaena flos-aquae*, *Anabaena lemmermannii* og *Pseudanabaena Lauterb. sp*) i Hjørungdalsvatnet. Vi har hittil vore forskåna for giftalger i Grimstadvatnet, men der er årleg stor oppblomstring av algar, som m.a. har ført til at nøkkerosa nesten er forsvunnen. Det er sterkt ønskeleg å hindre meir tilførsel av næringssalt til desse to lokalitetane, for å unngå ytterlegare forringing av desse vassdraga.

I DN-1999 nr.13 (Kartlegging av naturtyper) står nemnt at "en bør vie spesiell oppmerksomhet i arealforvaltningen"- m.a. meandrerande elvestrekninger (for Hareid kommune: Riseelva) og - naturlig fisketomme innsjøer og tjern (for Hareid kommune: Lomstjønna). Desse to naturtypane er så spesielle at dei bør takast vare på.

Kulturlandskap

Dei viktigaste typane i kulturlandskapet i Hareid (biologisk sett) er naturbeitemarker. Her i kommunen finn vi denne naturtypen mellom intensivt dyrka mark og skog/fjell (eks. Holstad, Bigset, Øvrelid). For framleis å behalde denne naturtypen, er det ynskjeleg at det blir halde fram med beiting på desse lokalitetane.

Myr

Det er grunn til å vere merksam på at "intakt låglandsmyr" i dag blir betrakta som ein verdifull naturtype uansett artsrikdom, rett og slett fordi naturtypen har vorte sjeldan i låglandet. I Hareid bør ein ta vare på dei intakte myrane som er att. Desse myrane er ikkje tilstrekkeleg undersøkte, med unntak av fugl. Ein fare som trugar desse, er igjengroing av bjørk, kanskje mykje pga det ikkje blir beita der lenger.

Skog

Av skog i Hareid er i første rekkje edellauvskog interessann. Edellauvskog: det vil seie skog med dei varmekjære treslaga alm, hassel og svartor. Spesielt Almestranda merkjer seg ut her, mindre forekomstar finst også i Brandal, på Nedrelid og på Nesset. Ein bør unngå treslagskifte i desse områda, men også i dei tre avgrensa bjørkeskogane.

Kontroll med innførde artar

Det kan vere mange grunnar til at det kjem framande artar til nye stader. Det kan vere innførde hageplanter, prydtre eller større tre i allear og skogplanting (sitkagran), eller pelsdyr som mink. I seglskutetida var det ofte brukt jordsmonn frå lenger sør i Europa og andre verdsdelar til ballast som blei dumpa på land. Desse inneheldt sjølvsagt ofte frø eller røter av framande planter. Ved frakt av varer, t.d. høy, grønsaker eller frukt, har ofte framande organismar følgt med på lasset. Også flyttelass har hatt med seg slike.

Desse innførde artane er ikkje nødvendigvis tilpassa å leve saman med dei opprinnelege artane, og av og til kan nye artar ta over i ein grad som gjer dei heilt uønska og ukontrollerbare.

I følgje artikkel 8h i "Konvensjonen for biologisk mangfald", som blei ratifisert i 1994, forplikta landa seg til mellom anna å hindre innføring av, kontrollere eller utrydde framande artar som trugar økosystem, habitat eller andre artar.

Noreg følgjer stort sett mange av desse tilrådingane som denne konvensjonen regulerer, men er mindre flinke med 1)konsekvensutgreiingar i samband med naturinngrep og 2) kontroll med innførde artar.

Vi ønskjer derfor å fokusere på nokre innførde artar som er aktuelle i vår kommune, og dermed gjere folk merksame på at desse artane kan kome ut av kontroll:

Innførde organismar som kan bli eit problem i faunaen vår:

Japanpestrot / kjempeslirekne:

Dei aust-asiatiske artane japanpestrot og kjempeslirekne er i ferd med å spreie seg her i kommunen og kan fortrenge opphavleg vegetasjon. Det finst ein stor forekomst av kjempeslirekne ved steintaket på Overå og elles spreidd rundt i kommunen. Arten spreier seg vegetativt, ofte ved graving og flytting av masse. Ved treningsfeltet på Hareid har der kome ein del pestrot siste åra.

Rukkerose:

Rukkerose, som også stammar frå Aust-Asia, er ei fin hageplante, men er no i ferd med å spreie seg langs sjøstrender (t.d. på strandenga i Leirvågen) og vegkantar, og kan somme stader fortrenge stadeigne planter.

Sandlupin:

Sandlupin kan også bli eit svært stort problem for opphavleg vegetasjon her på Hareid (spreier seg t.d. langs Kvitholvegen).

Platanlønn

Platanlønn er eit innført treslag som har vore mykje brukt i hagar, parkanlegg, som tuntre på gardar m.m. I dag ser ein at denne arten breier seg heilt ukontrollert i litt varme lauvskogslie. Ein bør unngå å la han frøe seg, og prøve å hogge han ut etter kvart der han finst.

Sitkagran

Sitkagran har vore planta særleg i kyststrok. Dei trea som veks i nokså verharddt klima på kysten, høver ofte dårleg både til skur, slip og ved, og er dessutan svært ubehagelege å ha med å gjere på grunn av stive kvistar og spisse nåler. Det er derfor lite truleg at det kjem til å bli drive særleg mykje hogst på arten utan vidare. Ein bør vera merksam på at denne arten kan kome til å spreie seg ukontrollert somme stader.

Desse plantene bør ein følgje nøye med, og fjerne dei viss det syner seg naudsynleg.

Villmink:

Minken er ein nordamerikansk art som blei importert til pelsdyrfarmer i Noreg frå 1927. Stadige rømingar har ført til at minken har spreidd seg over heile fylket vårt. Mange stader langs kysten har han verka negativt inn på kolonihekkande bestandar av sjøfugl, f.eks.teist. Nokre artar synest å motverke dette ved å gå over til spreidd

hekking, og til å ha begynt å hekke f.eks. på hustak. Dette gjeld f.eks. terner, fiskemåse og tjeld. Jakt og fangst på mink bør drivast for å halde bestanden på eit minimum. Å rydde han ut, er nok dessverre ikkje mogeleg.

Kunnskapsstatus og behov for vidare undersøkingar

Vidare undersøkingar er ønskeleg i dei fleste områda som er avgrensa. Spesielt gjeld dette for oranismegruppene lav, mosar, sopp og insekt. Med dette prosjektet er kunnskapen om naturtypene i Hareid som er omtala i DN-handboka systematisert betre enn før, og ny kunnskap har kome til. Marine område har ikkje vore ein del av prosjektet, i påvente av eige opplegg for dette. Elles er det viktig å få til ei oppdatering av viltkartet for Hareid, som eit supplement til denne rapporten. Dette for å ha best mogeleg grunnlag for framtidig naturforvaltning. Når det gjeld kulturlandskap, er dei større lokalitetane truleg komne med, medan det kan framleis finnast ein del mindre lokalitetar som ikkje er undersøkte.

Takk til

Kristi Alme Brandal, Geir Gaarder, Dag Holtan, Hans Olsvik. Spesiell takk til Alv Ottar Folkestad som har vore til stor hjelp. Dessutan har ei rekkje grunneigarar og andre i større eller mindre grad bidratt med lokalkunnskap. Rapportforfattarane ønskjer å takke alle desse.

VEDLEGG 1: SOPP I HAREID KOMMUNE (81 artar registrerte).

Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
--------------	------------	-----------

<i>Amanita muscaria</i>	Raud flugesopp	
<i>Amanita virosa</i>	Kvit flugesopp	
<i>Arrhenia acerosa</i>	Stilkmoseskantarell	
<i>Aserophora parasitica</i>	Silkesnyltehatt	
<i>Boletus edulis</i>	Steinsopp	
<i>Boletus pascuus</i>	Ruterørsopp	
<i>Cantharellus cibarius</i>	Kantarell	
<i>Cantharellus tubaeformis</i>	Traktkantarell	
<i>Clavaria falcata</i>	kvit køllesopp	
<i>Clavaria fumosa</i>	Røykfarga køllesopp	
<i>Clavulinopsis helvola</i>	gul småkøllesopp	
<i>Clavulinopsis laeticolor</i>	raudgul småkøllesopp	
<i>Clavulinopsis luteoalba</i>	bleiktuppa småkøllesopp	
<i>Cordyceps militaris</i>	raud åmeklubbe	
<i>Cystoderma amianthinum</i>	Okergul grynhatt	
<i>Cystoderma carcharias</i>	bleikraud grynhatt	
<i>Cystoderma granulorum</i>	raudbrun grynhatt	
<i>Entoloma caeruleopolitum</i>	glasblå raudskivesopp	
<i>Entoloma caesiocinctum</i>		
<i>Entoloma clandestinum cf.</i>		
<i>Entoloma conferendum</i>	stjernespora raudskivesopp	
<i>Entoloma infula</i>	bleikskiva raudskivesopp	
<i>Entoloma jubatum cf.</i>	semska raudskivesopp	
<i>Entoloma lividocyanulum</i>		
<i>Entoloma minutum</i>		
<i>Entoloma poliopus</i>	Tjørraudskivesopp	
<i>Entoloma sericellum</i>	Silkeraudskivesopp	
<i>Entoloma sodale cf.</i>		
<i>Fomes fomentarius</i>	Knuskkjuka	
<i>Galerina unicolor</i>		
<i>Galerina sp.</i>		
<i>Geoglossum fallax</i>	Skjeljordtunge	
<i>Geoglossum glutinosum</i>	sleip jordtunge	
<i>Geoglossum umbratile</i>	brunsvart jordtunge	
<i>Helvella lacunosa</i>	mørk høstmørkel	
<i>Hygrocybe ceracea</i>	skjør vokssopp	
<i>Hygrocybe chlorophana</i>	gul vokssopp	
<i>Hygrocybe coccinea</i>	Mønjevokssopp	
<i>Hygrocybe conica</i>	Kjeglevokssopp	
<i>Hygrocybe glutinipes -</i>	Limvokssopp	
<i>Hygrocybe helobia</i>	brunfnokka vokssopp	
<i>Hygrocybe ingrata</i>	raudnande lutvokssopp	
<i>Hygrocybe insipida</i>	liten vokssopp	
<i>Hygrocybe irrigata</i>	grå vokssopp	
<i>Hygrocybe laeta</i>	seig vokssopp	
<i>H. lilacina -</i>	Lillavokssopp	
<i>Hygrocybe miniata</i>	liten mønjevokssopp	
<i>Hygrocybe phaecoccinea</i>	svartdogga vokssopp	
<i>Hygrocybe pratensis</i>	Engvokssopp	
<i>Hygrocybe psittacina</i>	grøn vokssopp	
<i>Hygrocybe punicea</i>	Skarlagenvokssopp	
<i>Hygrocybe quieta</i>	Rødskivevokssopp	
<i>Hygrocybe reidii</i>	Honningvokssopp	
<i>Hygrocybe splendidissima</i>	raud honningvokssopp	

<i>Hygrocybe unguinosa</i>	Grå vokssopp	
<i>Hygrocybe virginea</i>	snøkvit vokssopp	
<i>Inonotus radiatus</i>	Orekjuka	
<i>Laccaria amethystina</i>	Ametystsopp	
<i>Laccaria laccata</i>	Vanleg lakssopp	
<i>Lactarius torminosus</i>	Skjeggriske	
<i>Leccinum pseudoscabrum</i>	Hasselskrubb	
<i>Leccinum scabrum</i>	Brunskrubb	
<i>Mycena epipterygia</i> var. <i>epipterygia</i>	Flåhette	
<i>Mycena filopes</i>	Stripehette	
<i>Mycena flavoalba</i>	Elfenbeinhette	
<i>Mycena haematopus</i>	Blodhette	
<i>Panaeolus acuminatus</i>	slank flekkskivesopp	
<i>P. ferreus</i> -	Kystrustkjuka	
<i>Phellinus laevigatus</i>	Valkkjuka	
<i>Phellinus lundellii</i>	Valkildkjuka	
<i>Piptoporus betulinus</i>	Knivkjuka	
<i>Pseudocraterellus undulatus</i>	Grå trompetsopp	
<i>Psilocybe semilanceata</i>	spiss fleinsopp	
<i>Rickenella fibula</i>	gul nålehatt	
<i>Stropharia albocyanea</i>	bleikgrøn kragesopp	
<i>Stropharia aeruginosa</i>	Irrgrøn kragesopp	
<i>Stropharia cyanea</i>	blågrøn kragesopp	
<i>Stropharia semiglobata</i>	Sitronkragesopp	
<i>Suillus bovinus</i>	Seig kusopp	
<i>Suillus grevillei</i>	Lerkesopp	
<i>Trametes versicolor</i>	Silkekjuka	

Soppliste Kvitnes:

Latinsk namn	Norsk namn
<i>Arrhenia acerosa</i>	stilkmossekantarell
<i>Clavaria falcata</i>	kvit køllesopp
<i>Clavulinopsis helvola</i>	gul småkøllesopp
<i>Clavulinopsis laeticolor</i>	raudgul småkøllesopp

<i>Clavulinopsis luteoalba</i>	bleiktuppa småkøllesopp
<i>Cordyceps militaris</i>	raud åmeklubbe
<i>Cystoderma amianthinum</i>	okergul grynhatt
<i>Cystoderma carcharias</i>	bleikraud grynhatt
<i>Cystoderma granulosum</i>	raudbrun grynhatt
<i>Entoloma caeruleopolitum</i>	glasblå raudskivesopp
<i>Entoloma caesiocinctum</i>	
<i>Entoloma clandestinum cf.</i>	
<i>Entoloma conferendum</i>	stjernespora raudskivesopp
<i>Entoloma infula</i>	bleikskiva raudskivesopp
<i>Entoloma jubatum cf.</i>	semska raudskivesopp
<i>Entoloma lividocyanulum</i>	
<i>Entoloma minutum</i>	
<i>Entoloma poliopus</i>	tjøreraudskivesopp
<i>Entoloma sericellum</i>	silkeraudskivesopp
<i>Entoloma sodale cf.</i>	
<i>Galerina unicolor</i>	
<i>Galerina sp.</i>	
<i>Geoglossum fallax</i>	skjeljordtunge
<i>Geoglossum glutinosum</i>	sleip jordtunge
<i>Geoglossum umbratile</i>	brunsvart jordtunge
<i>Hygrocybe ceracea</i>	skjør vokssopp
<i>Hygrocybe chlorophana</i>	gul vokssopp
<i>Hygrocybe coccinea</i>	mønjevokssopp
<i>Hygrocybe conica</i>	kjeglevokssopp
<i>Hygrocybe glutinipes</i>	limvokssopp
<i>Hygrocybe helobia</i>	brunfnokka vokssopp
<i>Hygrocybe insipida</i>	liten vokssopp
<i>Hygrocybe irrigata</i>	grå vokssopp
<i>Hygrocybe laeta</i>	seig vokssopp
<i>Hygrocybe miniata</i>	liten mønjevokssopp
<i>Hygrocybe phaeococcinea</i>	svartdogga vokssopp
<i>Hygrocybe pratensis</i>	engvokssopp
<i>Hygrocybe psittacina</i>	grøn vokssopp
<i>Hygrocybe reidii</i>	honningvokssopp
<i>Hygrocybe splendidissima</i>	raud honningvokssopp
<i>Hygrocybe virginea</i>	snøkvit vokssopp
<i>Mycena epipterygia var. epipterygia</i>	Flåhette
<i>Mycena filopes</i>	stripehette
<i>Mycena flavaalba</i>	elfenbeinshette
<i>Panaeolus acuminatus</i>	slank flekkskivesopp
<i>Psilocybe semilanceata</i>	spiss fleinsopp
<i>Rickenella fibula</i>	gul nålehatt
<i>Stropharia albocyanea</i>	bleikgrøn kragesopp
<i>Stropharia cyanea</i>	blågrøn kragesopp
<i>Stropharia semiglobata</i>	sitronkragesopp

VEDLEGG 2 : LAV I HAREID KOMMUNE (95 artar registrerte).

Lavlistene nedanfor er utarbeidd av Karl Johan Grimstad i perioden 1998-2002, med supplement frå lavdatabasen ved Botanisk Museum i Oslo.

Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
<i>Alectoria nigricans</i>	Jervskjegg	

<i>Alectoria ochroleuca</i>	Rabbeskjegg	
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Gubbeskjegg	
<i>Bryoria fuscescens</i>	Mørkskjegg	
<i>Cetraria ericetorum</i>	Smal islandslav	
<i>Cetraria chlorophylla</i>	Vanleg kruslav	
<i>Cetraria islandica</i>	Islandslav	
<i>Cetraria muricata</i>	Busktagg	
<i>Cladonia arbuscula</i>	Lys reinlav	
<i>Cladonia bellidiflora</i>	Blomsterlav	
<i>Cladonia cilicata</i>	Gaffelreinlav	
<i>Cladonia coccifera</i>	Grynraudbeger	
<i>Cladonia crispata</i>	Traktlav	
<i>Cladonia floerkeana</i>	Kystraudtopp	
<i>Cladonia furcata</i>	Gaffellav	
<i>Cladonia gracilis</i>	Syllav	
<i>Cladonia mitis</i>	Fjellreinlav	
<i>Cladonia pyxidata</i>	Kornbrunbeger	
<i>Cladonia rangiferina</i>	Grå reinlav	
<i>Cladonia squamosa</i>	Fnaslav	
<i>Cladonia subulata</i>	Hornlav	
<i>Cladonia umbricola</i>	Melrødbeger	
<i>Cladonia uncialis</i>	Pigglav	
<i>Cornicularia normoerica</i>	Nordmørslav	
<i>Degelia plumbea</i>	Vanlig blåfylllav	
<i>Dermatocarpon intestiniforme</i>	Putelær	
<i>Dermatocarpon luridum</i>	Bekkelær	
<i>Dermatocarpon miniatum</i>	Glatt lærlav	
<i>Dermatocarpon rivulorum</i>	Brunlær	
<i>Evernia prunastri</i>	Bleiktjafs	
<i>Fuscopannaria leucophaea</i>	Småfylllav	
<i>Hypogymnia physodes</i>	Vanleg kvistlav	
<i>Hypogymnia tubolosa</i>	Kulekvistlav	
<i>Icmadophila ericetorum</i>		
<i>Lasallia pustulata</i>	Blærelav	
<i>Leptogium cyanescens</i>	Blyhinnelav	
<i>Leptogium lichenoides</i>	Flishinnelav	
<i>Leptogium saturninum</i>	Filthinnelav	
<i>Lobaria amplissima</i>	Sølvnever	
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lungenever	
<i>Lobaria scrobiculata</i>	Skrubbenever	
<i>Melanelia fuliginosa</i>	Stiftbrunlav	
<i>Melanelia hepaticon</i>	Svartberglav	
<i>Melanelia panniformis</i>	Blokkrinlav	
<i>Melanelia soorediata</i>	Hovudsteinlav	
<i>Nephroma bellum</i>	Glattvrenge	
<i>Nephroma laevigatum</i>	Kystvrenge	
<i>Nephroma parile</i>	Grynvrenge	
<i>Nephroma resupinatum</i>	Lodnevrenge	
<i>Normandina pulchella</i>	Muslinglav	
<i>Ophioparma ventosa</i>		
<i>Pannaria conoplea</i>	Grynfylllav	
<i>Pannaria pezizoides</i>	Skålfylllav	
<i>Pannaria rubiginosa</i>	Kystfylllav	
<i>Parmelia omphalodes</i>	Brun fargelav	
<i>Parmelia saxatilis</i>	Grå fargelav	
<i>Parmelia sulcata</i>	Bristlav	
<i>Parmeliopsis hyperopta</i>	Grå stokklav	
<i>Peltigera aphthosa</i>	Grønnever	
<i>Peltigera britannica</i>	Kystgrønnever	
<i>Peltigera canina</i>	Bikkjenever	
<i>Peltigera collina</i>	Kystårenever	
<i>Peltigera horizontalis</i>	Blanknever	
<i>Peltigera hymenina</i>	Papirnever	
<i>Peltigera praetextata</i>	Skjellnever	
<i>Physcia aipolia</i>	Vanleg rosettlav	
<i>Physcia caesia</i>	Hovudrosettlav	
<i>Physcia stellaris</i>	Stjernerosettlav	
<i>Physcia tenella</i>	Frynserosettlav	
<i>Platismatia glauca</i>	Vanleg papirlav	
<i>Protopannaria pezizoides</i>	Skålfylllav	

<i>Pseudephebe pubescens</i>	Vanleg steinskjegg	
<i>Pseudevernia furfuracea</i>	Elghornslav	
<i>Ranalina cuspidata</i>	Havklipperagg	
<i>Ranalina farinacea</i>	Barkragg	
<i>Ramalina pollinaria</i>	Pulverragg	
<i>Ramalina siliquosa</i>	Klipperagg	
<i>Sphaerophorus fragilis</i>	Grå korallav	
<i>Sphaerophorus globosus</i>	Brun korallav	
<i>Stereocaulon vesuvianum</i>	Skjoldsaltlav	
<i>Sticta sylvatica</i>	Buktporelav	
<i>Umbilicaria aprina</i>	Grå navlelav	
<i>Umbilicaria arctica</i>	Vardelav	
<i>Umbilicaria cylindrica</i>	Frynseskjold	
<i>Umbilicaria decussata</i>	Åsnavlelav	
<i>Umbilicaria dendrophora</i>	Malmeskjold	
<i>Umbilicaria havaasii</i>	Sotlav	
<i>Umbilicaria polyphylla</i>	Glatt navlelav	
<i>Umbilicaria rigida</i>	Lærnavlelav	
<i>Umbilicaria torrefacta</i>	Soll-lav	
<i>Umbilicaria vellea</i>	Lys navlelav	
<i>Usnea filipendula</i>	Hengestry	
<i>Vulpicida pinastri</i>	Gullroselav	
<i>Xanthoria candelaria</i>	Grynmessinglav	
<i>Xanthoria parietina</i>	Vanleg messinglav	

VEDLEGG 3 : MOSAR I HAREID KOMMUNE (22 artar registrerte).

Denne lista er på ingen måte fullstendig, men er første skritt mot ei meir komplett liste.

Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
<i>Aneura pinguis</i>	Fettmose	
<i>Breutelia chrysocoma</i>	Gullhårmose	
<i>Calypogeia arguta</i>	Kystflak	
<i>Chiloscyphus coadunatus</i>	Tobladblonde	
<i>Conocephalum conicum</i>	Krokodillemose	
<i>Dicranum majus</i>	Blanksigd	
<i>Frullania dilatata</i>	Hjelmlæremose	
<i>Hookeria lucens</i>	Dronningmose	
<i>Hylocomium splendens</i>	Etasjemose	
<i>Lophozia silvicola</i>	Skogflik	
<i>Orthotrichum lyellii</i>	Krusgullhette	
<i>Plagiopus oederiana</i>	Nålepute-mose	
<i>Pleurozium schreberi</i>	Furemose	
<i>Polytrichum commune</i>	Storbjørnemose	
<i>Racomitrium spp.</i>	Gråmosar	
<i>Scapania undulata</i>	Bekketvebladmose	
<i>Sphagnum cuspidatum</i>	Vasstorvmose	
<i>Sphagnum warnstorffianum</i>	Kjøttorvmose	
<i>Thamnobryum alopecurum</i>	Revemose	
<i>Thuidium delicatulum</i>	Bleiktujamose	
<i>Thuidium tamariscinum</i>	Stortujamose	
<i>Ulota crispa</i>	Krusgullhette	

VEDLEGG 4 : PLANTER I HAREID KOMMUNE

Planter funne i Hareid kommune (471 artar registrerte):

Dette er ei førebels liste basert på Dahl (1895), Elven m. fl. (2000), Folkestad (1975, 1976, 1978), Fremstad m. fl. (1991), Fægri (1960), Fægri & Danielsen (1996), Gjærevoll (1990), Gaarder & Jordal (2001), Holten m. fl. (1986), Jordal & Gaarder (1993, 1995, 1997, 1998a, 1998b), Moen (1984) . A.O. Folkestad og forfattarane sine registreringar gjennom mange år, t.o.m. år 2002, er også tekne med her.

Akeleie	Engfiol	Gullris	Kranskonvall	Moselyng
Alm	Engminneblom	Gul nøkkerose	Kransmynte	Musøyre
Alsikekløver	Engfrytle	Gulsildre	Krattfiol	Myrfiol
Amerikamjølke	Enghumbleblom	Gulskolm	Kratthumbleblom	Myrfrytle
Andemat	Engkarse	Gulstarr	Krattlodnegras	Myrhatt
Arve, vanleg	Engkvein	Gulvikke	Krattmjølke	Myrklegg
Ask	Englodnegras	Gytjeblererot	Krekling	Myrkråkefot
Augnetrøyst,	Engrapp	Gåsemure	Kristtorn	Myrmaure
vanleg	Engreverumpe	Hagelupin	Krossved	Myrmjølke
Aurikkelsveve	Engsnelle	Hagerips	Krushøymøle	Myrsaulauk
Aurskrinneblom	Engsmelle	Hanekam	Krustjønna* [*]	Myrsnelle
Balderbrå	Engsoleie	Haremat	Krypsiv	Myrtistel
Beitemarikåpe	Engsyre	Harerug	Krypsoleie	Myske
Beitestarr	Europalerk	Harestarr	Kusymre	Myskegras
Bekkeblom	Evvjebrodd	Hassel	Kvassdå	Nattfiol
Bekkekarse	Fagerperikum	Hegg	Kvasstarr	Nikkevintergrøn
Bergfrue	Finnskjegg	Heibljåfjør	Kveke	Nobel-edelgran
Bergfure	Firblad	Heifrytle	Kvitbergknapp	Nordlandsstarr
Berggrønkvein	Firkantperikum	Heisiv	Kvitblattistel	Nyresoleie
Bitterbergknapp	Fjellaugnetrøyst	Heistarr	Kvitkløver	Nyseryllik
Bjønbrodd	Fjelljamne	Hengeaks	Kvitkurle	Nøkketjønna
Bjønnebær	Fjellkattetot	Hengebjørk	Kvitlyng	Olavsstake
Bjønnekam	Fjellkrekling	Hengeveng	Kvitmaure	Ormetelg
Bjønnskjegg	Fjellmarikåpe	Hestehavre	Kvitmyrak	Osp
Bjørk	Fjellsmelle	Hestehov	Kvit nøkkerose	Paddesiv
Blankburkne	Fjellsyre	Hestekastanje	Kvit skogfrue	Pengeurt
Bleikstarr	Fjellstistel	Hesterumpe	Kvitsoleie	Perlevintergrøn
Blokkebær	Fjørekkoll	Hestespreng	Kvitveis	Pors
Blåbær	Fjøresaltgras	Hinnebregne	Kystbergknapp	Piggstarr
Blåklukke	Fjøresaulauk	Hjertetjønna	Kystengkall	Pil
Blåknapp	Fjøresivaks	Hornblad	Kystfrøstjerne	Platanlønn
Blåkoll	Fjorestarr	Hundegras	Kystgrisøyre	Pollsivaks
Blålyng	Flaskestarr	Hundekjeks	Kystmaigull	Prestekrage
Blårapp	Flekkmarihand	Hundekvein	Kystmaure	Purpuryng
Blåtøpp	Fløtgras	Hundekveke	Kystmyrklegg	Rabarbra
Botnegras	Fredlaus	Hønsegras , grønt	Kysttjønna	Rabbesiv
Brei dunkjevle	Froskesiv	Hønsegras, raudt	Landøyda	Raggelg
Breiflangre	Fuglereir	Hønsegras, vanleg	Legevintergrøn	Raigras
Breiull	Fuglevikke	Høymole	Liljekonvall	Ramslauk
Bringebær	Fugletelg	Hårfrytle	Linbendel	Raudhyll
Brunrot	Fure	Hårsveve	Linnea	Raud jonsokblom
Bukkeblad	Følblom	Japanpestrot	Lodnefaks	Raudkløver
Bulkemispel	Gaukesyre	Jonsokkoll	Loppestarr	Raudsildre
Burot	Geitrams	Jordnøtt	Lundstjerneblom	Raudsvingel
Buskfure	Geitsvingel	Jordroyk	Lusegras	Reinfann
Bustnype	Geittelg	Jåblom	Lyssiv	Revebjelle
Byhøymøle	Gjeldkarve	Kalmusrot <i>utgått?</i>	Lundgrønna	Rogn
Bøk	Gjerdevikke	Kantnøkkerose	Lækjarveronika	Rognasal
Dikeminneblom	Gjetartaske	Kattetot	Lækjpestrot	Rome
Dikesvineblom	Gran	Kjeldemjølke	Løvetann	Rosenrot
Dikevasshår	Granntjønna	Kjeldeurt	Maiblom	Rundbelg
Dunbjørk	Grassstjerneblom	Kjempepiggnopp	Malurt	Rundsoldogg
Dundå	Grastjønna	Kjempelirekne	Mannasøtgras	Rusttjønna
Dunhavre	Greplyng	Kjempeøtegras	Marikåpe	Ryllik
Dunkjevle, <i>brei x</i>	Groblad	Kjøttnype	Marinøkkel	Ryllsiv
<i>smal</i>	Grov nattfiol	Klengemaure	Markfrytle	Rynkerose
Duskull	Grøftesoleie	Klokkelyng	Markjordbær	Rypebær
Dvergbjørk	Grønvier	Klovasshår	Mattesveve	Røsslyng
Dvergsmyle	Gråor	Klokkevintergrøn	Mellomblærerot	Sanikel
Dvergsnelle	Gråselje	Knappsviv	Mjuksivaks	Saltbendel
Dystarr	Gråstarr	Knegras	Mjukt brasmegras	Saltsiv
Edelgran	Gulaks	Knereverumpe	Mjødurt	Salturt
Einer	Guldå	Knollerteknapp	Mjølbær	Sandlupin
Einstape	Gul gåseblom	Kornstarr	Mjuk kråkefot	Sauesvingel
Elvesnelle	Gulldusk	Korsved	Molte	Sauetelg

Selje	Smalkjempe	Storfrytte	Svartvier	Tunrapp
Sennegras	Smalsoldogg	Storlind	Svensk asal	Turt
Setergråurt	Smyle	Stormarimjelle	Sverdlije	Tusenblad
Setermjølke	Smørteleg	Stormjølke	Sylblad	Tusenfryd
Sibirlerk	Småblærerot	Stor myrfiol	Sølvasal	Tveskjeggveronika
Sisselrot	Småengkall	Stornesle	Sølvbunke	Tysbast
Sivblom	Småhavgras	Strandarve	Taggbregne	Tyttebær
Sitkagran	Småmarimjelle	Strandbalderbrå	Takhaukeskjegg	Ullvier
Sjøsvivaks	Småpiggnopp	Strandkjempe	Takrør	Ungarsk syrin
Skogsiv	Småsyre	Strandkjeks	Taresaltgras	Vassarve
Skjoldberar	Småtjønnaks	Strandkryp	Tangmelde	Vassgro
Skjørbuksurt	Snauveronika	Strandmelde	Tannrot	Vasslirekne
Skjørlok	Solbær	Strandnellik	Teiebær	Vassrørkvein
Skogburkne	Solblom <i>Utgått ?</i>	Strandrug	Tepperot	Vegtistel
Skogfaks	Soleienøkkerose	Strandrøyr	Tettegras	Vendelrot
Skogfiol	Sommareik	Strandsmelle	Timotei	Villrips
Skogfredlaus	Spirea	Strandstjerne	Tiriltunge	Vivendel
Skogkarse	Spisslønn	Strandvendelrot	Tjønnaks, vanleg	Vrangdå
Skogrørkvein	Sprikemispel	Strandvindel	Tjønngras	Vårkål
Skogsalat	Sprikevasshår	Stri kråkefot	Torvull	Vårmarihand
Skogsnelle	Stankstorkenebb	Sumphaukeskjegg	Tranebær	Vårskrinneblom
Skogstjerne	Stautpiggnopp	Sumpmaure	Trefingerurt	Øyrevier
Skogstjerneblom	Stemorsblom	Sumpsivaks	Trollbær	Åkerkål
Skogstorkenebb	Stikkelsbær	Surkirsebær	Trollurt	Åkersennep
Skogsvinerot	Stivt brasmegras	Svartburkne	Trådsiv	Åkersnelle
Skogvikke	Stjernestarr	Svarterteknapp	Trådstarr	Ålgras
Skrubb-bær	Stjernesildre	Svarthyll	Tunarve	
Skvallerkål	Storarve	Svartknoppurt	Tunbalderbrå	
Sløke	Storblåfjør	Svartor	Tunbendel	
Slåtestarr	Storblærerot	Svartopp	Tungras	

Planteliste kulturlandskaor lokalitetar:	geitsvingel gulaks heisiv heistarr kjøtnype knappsiv knegras kvitkløver kystbergknapp lyssiv lækjeveronika myrtistel smalkjempe smyle sølvbunke tepperot tiriltunge tusenfryd vanleg arve	vivendel	Raud jonsokblom Nyresoleie Kvitveis Skogkarse Rosenrot Kystmaigull Mjødurt Tepperot Teiebær Bringebær Fjellmarikåpe Rogn Gaukesyre Skogstorkenebb Platanlønn Firkantperikum Krattmjølke Jordnøtt Røsslyng	Tyttebær Krekling Kusymre Skogstjerne Myske Blåkoll Revebjelle Snauveronika Småmarimjelle Tettegras Vivendel Vendelrot Blåknapp Blåklukke Kvitbladtistel Kystgrisor Sumphaukeskjegg Turt Storfrytle
Planteliste kulturlandskap Kvitnes: bjønnskjegg blåknapp blåkoll dvergjamne dvergsmyle einer engkvein englodnegras engsoleie finnskjegg fjellmarikåpe følblom		Engeskaret Einstape Hinnebregne Skjørlok Hengeveng Bjønnekam Sisselrot Vanleg einer Gråselje Øyrevier Vanleg osp Gråor Hassel Stornesle Fjellsyre Skogstjerneblom	Krokvika Nordheng Vanleg svartburkne Skjørlok Fugletelg Geittelg Hengeving Bjønnekam Sisselrot Vanleg einer Vanleg osp Gråor Hassel Stornesle Fjellsyre Skogstjerneblom Kvitsoleie Kvitveis Skogkarse Korsved Vendelrot Blåknapp Blåklukke Kattefot Ryllik Kystgrisor Følblom Haremat Sumphaukeskjegg Turt Skogsalat Firblad Rome Ramsløk Kranskonvall Liljekonvall Vårmariland Flekkmariland Nattfiol Kvit skogfrue Breiflangre Fuglereir Knappsiv Lyssiv Hårfrytle Storfrytle Blåtopp Hundekvein Skogørkvein Krattlodnegras Hengeaks Hundegras Blårapp Skogfaks Lundgrønnaks	Liljekonvall Flekkmariland Nattfiol Knappsiv Lyssiv Hårfrytle Storfrytle Blåtopp Skogørkvein Hinnebregne Kvitkurle Raudsildre Fjelltistel Leira Øyrevier Vanleg høymole Hønsgras Harerug Strandnellik Strandmelde Tangmelde Hanekam Raud jonsokblom Strandsmelle Grøftesoleie Engsoleie Skjørbuskurt Engkarse Jåblom Mjødurt Enghumleblom Myrhatt Tepperot Bringebær Rynkerose Steinnype Rogn Kvitkløver Raudkløver Tiriltunge Fuglevikke Skogstorkenebb Firkantperikum Stemorsblom Myrfiol Geitrams Stormjølke Skrubb-bær Hundekjeks Kvitlyng Klokkelyng Røsslyng Blokkebær Bukkeblad Sumpmaure Myrmaure
ALME Slåttemark Kvitkløver Raudkløver Tiriltunge Gulvikke Storblåfjær Firkantperikum Stemorsblom Myrfiol Skogfiol Skrubb-bær Jordnøtt Lækjeveronika Kusymre Jonsokkoll Blåkoll Snauveronika Tveskjeggveronika Småmarimjelle Småengkall Smalkjempe Blåknapp Blåklukke Kattefot Ryllik Nyseryllik Prestekrage Kvitbladtistel Kystgrisor Følblom Mattesveve Liljekonvall Flekkmariland Nattfiol Grov nattfiol Hårfrytle Engfrytle Knegras Gulaks Sølvbunke Smyle	Vanleg einer Vanleg osp Gråor Hassel Alm Stornesle Fjellsyre Vanleg høymole Engsyre Skogstjerneblom Lundstjerneblom Grasstjerneblom Raud jonsokblom Trollbær Kvitsoleie Nyresoleie Vårkoll Kvitveis Skogkarse Rosenrot Bergfrue Stjernesildre Gulsildre Mjødurt Kratthumleblom Tepperot Markjordbær Teiebær Bringebær Bustnype Steinnype Rogn Hegg Krekling Tiriltunge Skogvikke Gulvikke Svarterteknapp Gjokesyre Skogstorkenebb Stankstorkenebb Storblåfjær Kristtorn Fagerperikum Firkantperikum Myrfiol Skogfiol Geitrams Krattmjølke Trollurt Skrubb-bær Sanikel Jordnøtt Sløkje Klokkevintergrøn Lækjevintergrøn	Røsslyng Tyttebær Krekling Kusymre Skogstjerne Myske Jonsokkoll Blåkoll Guldå Kvassdå Skogsvinerot Brunrot Revebjelle Snauveronika Tveskjeggveronika Småmarimjelle Tettegras Smalkjempe Vivendel Korsved Vendelrot Blåknapp Blåklukke Kattefot Ryllik Kystgrisor Følblom Haremat Sumphaukeskjegg Turt Skogsalat Firblad Rome Ramsløk Kranskonvall Liljekonvall Vårmariland Flekkmariland Nattfiol Kvit skogfrue Breiflangre Fuglereir Knappsiv Lyssiv Hårfrytle Storfrytle Blåtopp Hundekvein Skogørkvein Krattlodnegras Hengeaks Hundegras Blårapp Skogfaks Lundgrønnaks	Krokvika Nordheng Vanleg svartburkne Skjørlok Fugletelg Geittelg Hengeving Bjønnekam Sisselrot Vanleg einer Vanleg osp Gråor Hassel Stornesle Fjellsyre Skogstjerneblom Kvitsoleie Kvitveis Skogkarse Korsved Vendelrot Blåknapp Blåklukke Kattefot Ryllik Kystgrisor Følblom Haremat Sumphaukeskjegg Turt Skogsalat Firblad Rome Ramsløk Kranskonvall Liljekonvall Vårmariland Flekkmariland Nattfiol Kvit skogfrue Breiflangre Fuglereir Knappsiv Lyssiv Hårfrytle Storfrytle Blåtopp Hundekvein Skogørkvein Krattlodnegras Hengeaks Hundegras Blårapp Skogfaks Lundgrønnaks	Liljekonvall Flekkmariland Nattfiol Knappsiv Lyssiv Hårfrytle Storfrytle Blåtopp Skogørkvein Hinnebregne Kvitkurle Raudsildre Fjelltistel Leira Øyrevier Vanleg høymole Hønsgras Harerug Strandnellik Strandmelde Tangmelde Hanekam Raud jonsokblom Strandsmelle Grøftesoleie Engsoleie Skjørbuskurt Engkarse Jåblom Mjødurt Enghumleblom Myrhatt Tepperot Bringebær Rynkerose Steinnype Rogn Kvitkløver Raudkløver Tiriltunge Fuglevikke Skogstorkenebb Firkantperikum Stemorsblom Myrfiol Geitrams Stormjølke Skrubb-bær Hundekjeks Kvitlyng Klokkelyng Røsslyng Blokkebær Bukkeblad Sumpmaure Myrmaure
Almestranda Hestespreng Einstape Vanlig svartburkne Skogburkne Skjørlok Fugletelg Geittelg Hengeveng Bjønnekam Sisselrot Vanleg fure				

Engforglemmegei	Smalkjempe	Myrtistel	Heisiv	Sølvbunke
Skjoldberar	Strandkjempe	Kvitbladtistel	Paddesiv	Strandrug
Kvassdå	Vendelrot	Kystgrisøre	Ryllsiv	
Revebjelle	Blåknapp	Fjøresaulauk	Torvull	
Snauveronika	Blåklokke	Myrsaulauk	Duskull	
Stormarimjelle	Strandstjerne	VanleSg tjønnaks	Gråstarr	
Småmarimjelle	Ryllik	Flekkmarihand	Stjernestarr	
Småengkall	Strandbalderbrå	Knappsiv	Piggstarr	
Myrklegg	Reinfann	Lyssiv	Heistarr	
Tettegras	Dikesvineblom	Trådsiv	Flaskestarr	

VEDLEGG 5: LIBELLER OG VASSNYMFER I HAREID KOMMUNE

Liste over augestikkarar i Hareid kommune (13 artar)

Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
<i>Calopteryx virgo</i>	Blåvengevassnymfe	Svært sjeldan. Funnen på berre ein lokalitet mellom Bergen og Trondheim (ved Kaldholdemninga).
<i>Aeshna grandis</i>	Brun augestikkar	Lomstjønnna, Grimstadvatnet
<i>Libellula quadrimaculata</i>	Firflekklibelle	Vanleg i myrområda
<i>Laucorrhinia dubia</i>	Lita torvlibelle	Vanleg i myrområda
<i>Somatochlora arctica</i>	Myrmetallaugestikkar	Vanleg i myrområda
<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	Raud vassnymfe	Vanleg i myrområda
<i>Enallagma cyatigerum</i>	Stor blåvassnymfe	Vanleg i myrområda
<i>Sympetrum danae</i>	Svart haustlibelle	Vanleg i myrområda
<i>Aechna juncea</i>	Vanleg augestikkar	Vanleg i heile kommunen
<i>Coenagrion hastelatum</i>	Vanleg blåvassnymfe	Vanleg i myrområda
<i>Somatochlora metallica</i>	Vanleg metallaugestikkar	Mindre vanleg i myrområda
<i>Lestes sponsa</i>	Vanleg metallvassnymfe	Berre funnen ved Lomstjønnna
<i>Sympetrum striolatum nigresens</i>	Vestleg haustlibelle	Vanleg i myrområda

Grimstadvatnet:

1. *Somatochlora arctica* – myrmetallaugestikkar. 1996: fleire ind (KJG,KMS).
2. *Aechna juncea* – vanleg augestikkar. 1995: 02.10: 4 ind.(KJG).
3. *Enallagma cyatigerum* – stor blåvassnymfe. 1995: 10.09: 1 ind (KJG, KMS).
4. *Sympetrum danae* – svart haustlibelle. 1995: 02.09: mange in copula (KJG).
5. *Sympetrum striolatum nigresens* – vestleg haustlibelle. 1996: 5 ind in copula (KJG).
6. *Pyrrhosoma nymphula* – raud vassnymfe. 1996: 04.05: larve 2 ind. (KJG).

Snipsøyrvatnet (nordlege del, i reservatet):

MRY, EIS: 75, LQ 4317 (b), 23 m.o.h

1. *Enallagma cyatigerum* – stor blåvassnymfe. 1995: 10.09: 1 ind (KJG, KMS). 16.09: 2 hannar (KJG, H.Olsvik. det).
2. *Aechna juncea*- vanleg augestikkar. 1995: 02.09: fleire (KJG, D.Ø.Holtan).
3. *Sympetrum danae* – svart haustlibelle. 1995: 02.09: mange in copula (KJG, D.Ø.Holtan).
4. *Pyrrhosoma nymphula* – raud vassnymfe. 1996: 04.05: larve 2 ind. (KJG). 1996: fleire ind. in copula.
5. *Libellula quadrimaculata* – firflekklibelle. 1996: 2 ind (KJG).
6. *Somatochlora arctica* – myrmetallaugestikkar. 1996: 2 ind fanga (KJG).
7. *Sympetrum striolatum nigresens*- vestleg haustlibelle. 1996: 5 ind in copula (KJG).
8. *Calopteryx virgo* - blåvengevassnymfe. 1997:29.07: 1 ind., hann, fanga (KJG).

Lomstjønnna:

MRY,EIS: 75, LQ 4518 (b) 18 m.o.h.

1. *Lestes sponsa* – vanleg metallvassnymfe. 1995:02.09: 4-5 ind. (KJG,D.Ø.Holtan),15.09: (KJG).
2. *Pyrrhosoma nymphula* – raud vassnymfe. 1995: 02.09: 1 hann (KJG, D.Ø.Holtan),03.09: 1 ind (KJG).
3. *Aeshna juncea* – vanleg augestikkar. 1995: 02.09: mange in copula, egglegging (KJG, D.Ø.Holtan).
4. *Somatochlora arctica* – myrmetallaugestikkar. 1995: 02.09: 1 hann (KJG,D.Ø.Holtan).

5. *Libellula quadrimaculata* – firfleklibelle. 1995: 15.09: 1 ind. (KJG,KMS)
6. *Sympetum striolatum "nigrescens"* – vestleg haustlibelle. 1995: 02.09: 1 hann (KJG,D.Ø.Holtan).
7. *Sympetrum danae* - svart haustlibelle. 1995: 02.09: mange, in copula, eggleggig. (KJG,D.Ø.Holtan).
8. *Laucorrhinia dubia* – lita torvlibelle. 1996: 11.05: larve (KJG,D.Ø.Holtan, H. Olsvik, K.Bang). 1996: 22.08: 1 ind. hann (KJG).
9. *Coenagrion hastelatum* – vanleg blåvassnymfe. 1996: 11.05: larve (klekt) (KJG,D.Ø.Holtan, H. Olsvik, K.Bang). 1996: 26.08 1 ind hann (KJG)
10. *Aeshna grandis* – brun augestikker. 1996: 22.08 1 ind. hann (KJG).
11. *Somatochlora metallica* – vanleg metallaugestikker. 1996: 22.08 2 ind. hanner, fanga (KJG).

Hjørdalsvatnet:

MRY, EIS: 75, LQ 4715 (s) 16 m.o.h

1. *Libellula quadrimaculata* -firfleklibelle. 1995: 15.05: 1 ind (KJG, KMS).
2. *Sympetrum striolatum "nigrescens"* – vestleg haustlibelle. 1995:20.09: 4-5 ind in copula ,egglegging (KJG).
3. *Sympetrum danae* – svart haustlibelle. 1995: 20.09: mange in copula,egglegging (KJG).
4. *Aeshna juncea* – vanleg augestikker. 1995: 20.09: 3-4 ind. (KJG).
5. *Pyrrhosoma nymphula* – raud vassnymfe. 1996: 11.05: larve (KJG,D.Ø.Holtan, H. Olsvik, K.Bang).
6. *Enallagma cyathigerum* – stor blåvassnymfe. 1996: 05: 30 -40 ind (KJG).

Brandal (Indredal, dam i Storelva) :

MRY, EIS: 75. LQ 4521 (s) 50 m.o.h

1. *Aeshna juncea* – vanleg augestikker. 1995: 16.09: 20-25 ind. in copula (KJG).

Koppevatnet / Grimstadsætra:

MRY,EIS: 75, LQ 4220 (s) 390 m.o.h.

1. *Aeshna juncea* – vanleg augestikker. 1996: 06.05: larve (KJG).

VEDLEGG 6 : SOMMARFUGLAR I HAREID KOMMUNE (35 artar registrerte).
 Artsliste, sommarfuglar, Hareid, innsamla 1995-2002.

Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
<i>Aglais urticae</i>	Neslesommarfugl	
<i>Autographa gamma</i>	Gammafly	Immigrant
<i>Bolloria euphrosyne</i>	Raudflekka perlemorvenge	
<i>Bupalus piniaria</i>	Furemålar	
<i>Cabera pusaria</i>	Snøkvit strekmålar	
<i>Callophrys rubi</i>	Grønvenge	
<i>Celasrina agriolus</i>	Vårblåvenge	
<i>Crocallis elinguaris</i>		
<i>Erannis defoliaria</i>	Stor frostmålar	
<i>Erebia ligea</i>	Fløyelsringvenge	
<i>Geometra papilionaria</i>	Kjempebladmålar	
<i>Jodis putata</i>	Blåbærbladmålar	
<i>Lepidea sinapis</i>	Skogkvitvenge	
<i>Lasiocampa quercus</i>	Eikespinnar	
<i>Lasiommata maera</i>	Klipperingvenge	
<i>Lasiommata petropolitana</i>	Bergringvenge	
<i>Lomaspilis marginata</i>	Liten flekkmålar	
<i>Lycaena phlaeas</i>	Liten gullvenge	
<i>Mesoacidalia aglaia</i>	Vanlig perlemorssommarfugl	
<i>Noctua pronuba</i>	Vanlig bandfly	
<i>Odontopera bidentata</i>		
<i>Operophtera brumata</i>	Liten frostmålar	
<i>Opisthograptis luteolata</i>	Sitronmålar	
<i>Phymatopus hecta</i>	Liten roterar	
<i>Pieris brassicae</i>	Stor kålsommarfugl	
<i>Pieris napi</i>	Rapssommarfugl	
<i>Poecilocampa populi</i>	Hautspinnar	
<i>Polyommatus icarus</i>	Vanleg blåvenge	
<i>Sataurnia pavonia</i>	Nattpåfugløye	
<i>Selenia dentaria</i>		
<i>Thyatira batis</i>	Bringebærspinnar	
<i>Vanessa atalanta</i>	Admiral	Immigrant
<i>Vanessa cardui</i>	Tistelsommarfugl	Immigrant
<i>Xanthia togata</i>	Fiolettbanda gulfly	
<i>Zygaena exalans</i>	Fjellblodropesvermar	

VEDLEGG 7 : VASSLEVANDE INSEKT og ANDRE VASSLEVANDE ORGANISMAR I HAREID KOMMUNE

Denne lista er på ingen måte fullstendig, men er eit ørlite skritt mot ei meir komplett liste. Vasslevande larvar av flygande insekt (t.d. steinfluger, vårfluger, mygg, døgnfluger, vassnymfer, libeller) er ikkje rekna med her. I mange tilfelle er ikkje arten blitt bestemt, ein har nøgd seg med slektene.

Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
<i>Theromyzon tessulatum</i>	Andeigle	
<i>Haemopios sanguisuga</i>	Hesteigle	
<i>Asellus aquaticus</i>	Gråsugge	
<i>Dystiscus marginalis</i>	Stor vasskalv	
<i>Pisidium amnicum</i>	Ertemusling	
<i>Margaritifera margaritifera</i>	Elvemusling	
<i>Gordius aquaticus</i>	Taglmakk	
	Svamp	
	Børstemakkar	
	Hoppekrepsar	
	Vassløparar	
	Buksymjarar	
	Ryggsymjarar	
	Vasskalvar	
	Vasskjer	
	Kvirvlarar	
	Vassmiddar	

VEDLEGG 8 : FUGLAR I HAREID KOMMUNE

Fugleliste for Hareid

Lista nedanfor er utarbeidd av Kjell Mork Soot (2002), med supplerande opplysningar av Alv Ottar Folkestad. Hos enkelte artar kan det diskuteras kva kategori arten bør plasserast i. Hittil er rapportert 245 artar og 25 underartar. 4 artar og 1 underart er førstefunn i Noreg. Er artsnamnet merkt med *, er første observasjon i Noreg gjort på Hareid. 127 artar er hekkande eller anteke hekkande.

Teiknforklaring:

x	tilfeldig.	h	mogeleg / sannsynleg hekking
x1	påvist 1 gong i Hareid kommune.	H	påvist hekking
X	liten / ustabil bestand / sjeldan	T	observert på trekk / næringsøk
XX	moderat bestand	V	observert vinterstid
XXX	stor bestand / vanleg	(H)	er gått ut som hekkefugl / ev. tilfeldig hekking

Smålom	X	THV	Jaktfalk	X	TV
Storlom	X	T(H)	Vandrefalk	X	TV
Islom	X	TV	Lirype	X	H
Dvergdykkar	X	ThV	Fjellrype	X	H
Toppdykkar	x	T	Orrfugl	XX	H
Gråstrupekykkar	X	TV	Storfugl	X	Th
Hornkykkar	X	TV	Vaktel	X	Th
Havhest	X	T	Fasan	x	S
Havsvale	X	T	Vassrikse	X	TV
Havsule	X	T	Myrrikse	X	Th
Storskarv	XX	TV	Åkerrikse	X	TH
Toppskarv	XX	TV	Sivhøne	X	T(H)V
Gråhegre	XX	THV	Sothøne	X	T(H)V
Knoppsvane	x	T	Trane	X	T
Songsvane	XX	TV	Tjeld	XX	TH
Dvergsvane	x1	TV	Sandlo	X	T
Sædgås	x	TV	Dverglo	x1	T
Kortnebbgås	x	T	Boltit	x	T
Tundragås			Heilo	XX	TH
<i>Anser a. albifrons</i>	x	T	Tundralo	X	T
<i>A a flavirostris</i>	x	T	Vipe	XX	THV
Grågås	X	TV	Polarsnipe	X	T
Snøgås	x1	T	Sandløpar	X	T
Kanadagås	X	T	Dvergsnipe	X	T
Kvitkinngås	x	T	Temminksnipe	X	T
Ringgås	x	T	Tundrasnipe	X	T
Gravand	X	T	Fjøreplytt	XX	TV
Brunnakke	X	T(H)	Myrsnipe	X	TV
Amerikablesand *	x1	T	Fjellmyrløpar	x	T
Snadderand	x	T(H)	Brushane	X	T(H)
Krikkand	XX	TH	Kvartbekkasin	XX	TV
Stokkand	XXX	THV	Enkeltbekkasin	XX	THV
Stjertand	x	T(H)	Dobbeltbekkasin	x	T
Knekkand	x	Th	Rugde	XX	THV
Skeiand	x	T(H)	Svarthalespove	x	T
Raudhovudand	x1	T	Lappspove	X	T
Taffeland	x	T	Småspove	X	T
Ringand *	x	T	Storspove	XX	THV
Toppand	XXX	THV	Sotsnipe	X	T
Bergand	X	TV	Raudstilk		
Ærfugl	XX	THV	<i>Tringa totanus totanus</i>	XX	TH
Havelle	XX	TV	<i>Tringa totanus robusta</i>	X	TV
Svartand	X	TV	Gluttsnipe	X	T
Sjøorre	X	TV	Skogsnipe	X	T
Kvinand	XX	TV	Grønstilk	X	T
Lappfiskand	x	TV	Strandsnipe	XX	TH
Siland	XXX	THV	Steinvendar	X	TV
Laksand	XX	TV	Svømmesnipe	x	T
Glente	x1	T	Tjuvjo	X	TH
Havørn	X	THV	Storjo	XX	T
Sivhauk	x	T	Dvergmåse	x1	T
Myrhauk	x	T	Hettemåse	XX	THV
Hønehauk	X	THV	Fiskemåse	XXX	THV
Sporvehauk	X	THV	Sildemåse		
Fjellvåk	X	TH	<i>Larus f. fuscus</i>	X	T
Kongørn	X	TV	<i>L. f. intermedius</i>	XX	TH
Fiskeørn	x	T	<i>L. f. graellsii</i>	X	TH
Tårnfalk	X	TH	Gråmåse	XX	THV
Dvergfalk	X	TH	Grønlandsmåse	X	TV

Polarmåse	X	TV	Duetrast	x	T
Svartbak	XX	THV	Grashoppesongar	X	Th
Krykkje	XX	THV	Sivsongar	XX	TH
Ismåse	x1	T	Myrsongar *	X	Th
Kvitvengsvarterne	x1	T	Rørsongar	X	T
Makrellterne	XX	TH	Gulsongar	XX	TH
Raudnebbterne	XX	TH	Hauksongar	X	T
Svartterne	x1	T	Møllar		
Lomvi	X	TV	<i>Sylvia curruca curruca</i>	X	TH
Alke	X	TV	<i>Sylvia curruca blythi</i>	x	T
Teist	X	TV	Tornsongar	XX	TH
Alkekonge	X	TV	Hagesongar	XX	TH
Lunde	XX	TV	Munk	XX	TH
Bydue	X	THV	Lappsongar	x1	T
Skogdue	x	T	Fuglekongesongar	x1	T
Ringdue	XX	TH	Gulbrynsongar	x	T
Tyrkerdue	X	T	Bøksongar	X	T
Turteldue	X	T	Gransongar		
Gauk	XX	TH	<i>Phylloscopus collybita collibita</i>	XX	TH
Hubro	X	THV	<i>Phylloscopus collybita tristis</i>	X	T
Snøugle	x	T	Lauvsongar	XXX	TH
Haukugle	X	TV	Viersongar *	x1	T
Sporveugle	X	TV	Fuglekonge	XX	THV
Kattugle	XX	THV	Gråflugesnappar	XX	TH
Hornugle	X	Th	Dvergflugesnappar	x1	T
Jordugle	X	TH	Svartkvit flugesnappar	XX	TH
Tårnsegjar	X	T	Stjertmeis	XX	THV
Hærfugl	x1	T	Lauvmeis	XX	HV
Vendehals	X	T(H)	Granmeis	XX	HV
Gråspett	X	THV	Toppmeis	X	HV
Grønspekk	X	THV	Svartmeis	XX	HV
Svartspett	x	T	Blåmeis	XXX	HV
Flaggspekk	XX	TV	Kjøtmeis	XXX	HV
Kvitryggspekk	X	THV	Spettmeis	XX	HV
Dvergspett	X	THV	Trekrypar	XX	TH
Tretåspett	x	T	Pirol	x1	T
Songlerke	X	TH	Tornskate	X	TH
Sandsvale	X	TH	Varslar	X	TV
Låvesvale	XX	TH	Raudhalevarsjar	x1	T
Amursvale	x1	T	Nøtteskrike	X	THV
Taksvale	X	TH	Skjor	XXX	HV
Trepiplerke	XX	TH	Nøttekråke		
Heipiplerke	XXX	TH	<i>Nucifraga car. macrorh. ychus</i>	x	T
Lappiplerke	x1	T	Kaie	X	TV
Skjerpplerke	XX	THV	Kornkråke	X	TV
Gulerle			Kråke		
<i>Motacilla f. flava</i>	X	T(H)	<i>Kråke, Corvus corone cornix</i>	XXX	THV
<i>M. f. thumbergi</i>	X	T	<i>Svartkråke, Corvus c. corone</i>	X	T
<i>M. f. flavissima</i>	x	T	Ramn	XX	HV
Vintererle	x	T	Stare	XXX	THV
Linerle			Gråsporv	XXX	HV
<i>Linerle M. alba alba</i>	XXX	TH	Pilfink	X	T(H)
<i>Svartryggerle M. alba yarrellii</i>	X	Th	Bokfink	XXX	THV
Sidensvans	XX	TV	Bjørkefink	XXX	THV
Fossekall	XX	THV	Kjernebitar	X	TV
Gjerdsmett	XX	THV	Gulirisk	x1	T
Jarnsporv	XXX	THV	Grønfink	XXX	THV
Raudstrupe	XXX	THV	Stillits	x	T
Nattergal	X	T	Grønsisik	XX	TH
Blåstrupe	X	TH	Tornfrisk	X	T
Raudstjert	X	TH	Bergirisk	XXX	TH
Buskskvett	XX	TH	Gråsisik	XXX	THV
Svartstrupe			Brunsisik	XXX	THV
<i>Saxicola torquata torquata</i>	X	TH	Polarsisik	XX	TV
<i>Saxicola torquata maura</i> *	x1	T	Bandkorsnebb	x	T
Steinskvett			Grankorsnebb	X	T
<i>Oenanthe oe. oe.</i>	XX	TH	Furukorsnebb	XX	THV
<i>Oe. oe. leucorhoa</i>	X	T	Rosenfink	X	TH
Ringtrast	XX	TH	Konglebit	x	T
Svarttrast	XXX	THV	Dompap	XX	THV
Gråtrast	XXX	THV	Viersporv	x1	T
Måltrast	XXX	TH	Lappsporv	x	T
Raudvengtrast			Snøsporv	X	TV(H)
<i>Turdus iliacus iliacus</i>	XXX	THV	Gulsporv	X	TV(H)
<i>Turdus iliacus coburni</i>	X	T	Dvergsporv	x	T
Taigatrast (svartstrupetrast)	x1	T	Sivsporv	XXX	THV

VEDLEGG 9: PATTEDYR I HAREID KOMMUNE

Pattedyr funne i Hareid kommune (mest etter Kjell Mork (Soot) 1992) . 33 artar. Mange av kvalobservasjonane stammar frå Breisundet .

Latinsk namn	Norsk namn	Kommentar
<i>Erinaceus eropaeus</i>	Piggsvin	
<i>Sorex araneus</i>	Vanleg spissmus	
<i>Sorex minutus</i>	Dvergspissmus	
<i>Neomys fodiens</i>	Vasspissmus	
<i>Eptesicus nilssonii</i>	Nordflaggermus	
<i>Myotis daubentonii</i>	Vassflaggermus	
<i>Pipistrellus pygmeus</i>	Dvergflaggermus	
<i>Lepus timidus</i>	Hare	
<i>Mus musculus</i>	Husmus	
<i>Rattus norvegicus</i>	Rotte	
<i>Apodemus flavicollis</i>	Stor skogmus	
<i>Apodemus sylvaticus</i>	Lita skogmus	
<i>Microtus agrestis</i>	Markmus	
<i>Mustela erminea</i>	Røyskatt	
<i>Mustela vison</i>	Villmink	
<i>Lutra lutra</i>	Oter	
<i>Vulpes vulpes</i>	Sølvrev	Einaste villbestanden i Noreg ?
<i>Phoca vitulina</i>	Steinkobbe	
<i>Halichoerus grypus</i>	Havert	
<i>Pagophilus groenlandicus</i>	Grønlandssel	
<i>Cervus elaphus</i>	Hjort	
<i>Capreolus capreolus</i>	Rådyr	
<i>Phocoena phocoena</i>	Nise	
<i>Delphinus delphis</i>	Delfin	
<i>Lagenorhynchus acutus</i>	Kvitkjeving	
<i>Lagenorhynchus albirostris</i>	Kvitnos	
<i>Orcinus orca</i>	Spekkhoggar	
<i>Globicephala melaena</i>	Grindkval	
<i>Delphinapterus leucas</i>	Kvitkval	
<i>Physeter macrocephalus</i>	Spermkval	
<i>Sibbaldus musculus</i>	Blåkval	
<i>Belaenoptera physalus</i>	Finnkval	
<i>Belaenoptera acutorostrata</i>	Vågekval	

LITTERATUR

Litteratur som omhandlar Hareid kommune

Dette er ei liste over litteratur som omhandlar eitt eller anna forhold som har med naturen i Hareid kommune å gjere, til saman 421 produksjonar. Lista nedanfor er delvis eit resultat av søk på kommunenamnet "Hareid" i litteraturdatabasen for naturen i Møre og Romsdal (Jordal & Gaarder 2001). Vidare har også forfattarane lagt inn ein del data om litteratur som ikkje står i databasen. Berre ein mindre del av titlane er siterte i rapporten.

- *Aksdal, S., 1994: Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 6 - 1994. 125 s.
- *Alme, O., 1981: Ei næring vart til: utviklinga av pelsdyrnæringa i tre sunnmørskommuner ca. 1925-1929. Hareid, Vartdal og Hjørundfjord. Møre og Romsdal distriktshøgskule, Hareid. Semesteroppgåve i historie.
- *Alme, O., 1982: Ei næring vart til: utviklinga av pelsdyrnæringa i tre sunnmørskommuner ca. 1925-1929. Hareid, Vartdal og Hjørundfjord. Tidsskrift for Sunnmøre Historielag 58:5-23.
- *Anonym, 1968: Skjema for prøvafiske. (ferskvatn, fisk, Hareid, Ulstein, Hareidvassdraget.)
- *Aune, B. 1993: Årstider og vekstsesong 1:7 mill. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.7. Statens kartverk.
- *Bendiksen, E., Høiland, K., Brandrud, T. E. & Jordal, J. B., 1997: Truete og sårbare sopparter i Norge - en kommentert rødliste. Fungiflora. 221 s.
- *Bentz, P.-G., 1979: Rapport fra NNSK's virksomhet i 1978. Vår fuglefauna 2:171-175.
- *Bergseth, Ø., & Hovde, O., 1974: Myrområde sør aust for Grimstadvatnet. Rapport fra Det norske myrselskap. 10 s. + vedlegg.
- *Bevanger, K. & Ålbu, Ø. 1986: Minken *Mustela vison* i Norge. Økoforsk utredning 1986:6: 1-73.
- *Bevanger, K. & Ålbu, Ø. 1987: Distributional history and population development of the feral mink *Mustela vison* Schreber, 1977 in Norway. Meddelelser fra norsk viltforskning 3. serie nr. 18. 22 s.
- *Bjørnbæk, G. 1993: Snø 1:7 mill. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.4. Statens kartverk.
- *Bjørlykke, H., 1940: Utsyn over Norges jord og jordsmonn. Med oversiktskarter av jordbunnsforholdene i Norge i to blader: Sør-Norge og Nord-Norge. 1:2 000 000. NGU skrifter nr. 156.
- *Bjåstad, I., 1970-1977: Soga om Hareid og Ulstein: den almenne delen. 2 bind.
- *Bjåstad, I., Waage, A & Bjåstad, S., 1970-1987: Soga om Hareid og Ulstein. F.o.m. b. 3 med tittel: Bygdebok for Ulstein og Hareid. B.3 – 6 utgitt av Hareid kommune. Register utgitt av Bygdeboknemnda for Hareid og Ulstein i samarbeid med S. Bjåstad.
- *Bjåstad, S., 1987: Register og rettingar til Bygdebok for Ulstein og Hareid, band III –VI. 300 s.
- *Bosy, R. G. & A. W. Clarke, 1993: Sjeldne fugler i Norge i 1991. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). Vår fuglefauna 16:205-225.
- *Brandal, T., 1981: Frå fjørstein til fjerne farvatn: fiske og fangst i Hareid og Ulstein ca.1880-1920. Hovudfagsoppgåve, Universitetet i Bergen.
- *Braskerud, B., 1989: Hareidseidet felt I. Rapport fra Det norske jord- og myrselskap. 8 s.+ vedlegg.
- *Braskerud, B., 1989: Hareidseidet felt II. Rapport fra Det norske jord- og myrselskap. 8 s.+ vedlegg.
- *Brattgard, T. & Holthe, T. (red.), 1995: Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge. Tilråding fra et rådgivende utvalg. Utredning for Direktoratet for naturforvaltning (DN) 1995, nr. 3:1-179.
- *Brun, P. F. & Haugen, T., 1990: Overvaking av fjordar og vassdrag i Møre og Romsdal 1986-88. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, rapport 2/90. 101 s.
- *Brun, P. F., 1992: Overvaking av fjordar og vassdrag i Møre og Romsdal 1989-91. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, rapport 9/92. 92 s.
- *Bruun, P. & Eide, O., 1999: Status for lakseførande vassdrag i Møre og Romsdal i 1998. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 2-1999. 186 s.
- *Bruun, P., Asplan Viak Sør A/S, Aspås, H., & Eide, O. & Sættem, L. M., 1999: Kultiveringsplan for anadrom laksefisk og innlandsfisk i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 3-1999. 161 s.
- *Bruun, P., Aspås, H. & Eide, O., 1995: Forslag til kultiveringsplan for ferskvannsfisk i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 8-1995. 156 s.
- *Bruun, P., Aspås, H., Eide, O. & Sættem, L. M., 1999: Kultiveringsplan for ferskvannsfisk i Møre og Romsdal. Status og framtidig strategi. Høringsutkast, januar 1999. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 8-1995. 156 s.
- *Bryhni, I., 1977: Geologi med store kontrastar. I: Møre og Romsdal, serien Bygd og by i Norge. s. 74-103.
- *Bryhni, I., 1977: Berggrunnen på Sunnmøre. DNTs årbok 109: 91-102.
- *Bugge, O.-A., 1993: Utkast til verneplan for edellauvskog i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr.10-1992:117 s.
- *Bugge-Høyser, R., 1926: Vernskogen i Møre. Tidsskr. skogbr. 34:558-564.
- *Byrkjeland, S., 1992: Intervju med Kjell Mork. Vår Fuglefauna 15: 92-95.
- *Byrkjeland, S. & Mork Soot, K. 1996: Låvesvaleprosjektet - en demonstrasjon av ringmerkingens foretreffelighet. Ringmerkaren 8: 202-207.
- *Børset A., Lucassen, U. & Strøm, A. M. 1990: Spørreundersøkelse blant jegere i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga. Rapport nr. 8-1990. 64 s. + vedlegg.
- *Børset, A., 1995: Forvaltning av freda rovvilt i Møre og Romsdal 1991-94. Forvaltningstiltak, bestandsregistrering, forebyggjande tiltak, skadedokumentasjon og erstatningar. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 10/1995. 45 s. + vedlegg.
- *Clark, J.A., et.al 2001: Bird ringing in Britain and Ireland in 1999. Ringing & Migration, volume 20, part 3 May 2001.
- *Clark, J.A., et.al 2002: Bird ringing in Britain and Ireland in 2001. Ringing & Migration, volume 21, part 2 Dec 2002.
- *Dahl, E., Elven, R., Moen, A. & Skogen, A., 1986: Vegetasjonsregionkart over Norge 1: 1 500 000. Nasjonalatlas for Norge, Hovedtema 4: Vegetasjon og dyreliv, kartblad 4.1.1. Statens Kartverk.
- *Dahl, O., 1895: Plantegeografiske undersøkelser i ydre Søndmøre 1894. Christiania Vidensk. Selsk. Forh. 1894 No. 11: 3-44.
- *Deighton, F.C. & Gjerum, H.B., 1969: *Cercosporidium depressum* and *C. angelicae* in Norway and Iceland, and a note on *C. punctum* on *Foeniculum* in Canary Islands. Nytt mag. bot. 16:225-229.
- *Det norske meteorologiske institutt, 1993: Nasjonalatlas for Norge. Hovedtema 3: Luft og vann. Kartblad 3.1.1. - 3.1.7. Statens kartverk.
- *Direktoratet for naturforvaltning, 1994: Oversikt over norske vassdrag med anadrome laksefisk pr. 01.01.1994. Utskrift fra lakseregisteret.
- *Direktoratet for naturforvaltning, 1995: Oversikt over norske vassdrag med laks, sjøaure og sjørøye pr. 1. januar 1995. Utskrift fra lakseregisteret. DN-notat 1995-1.
- *Direktoratet for naturforvaltning, 1996: Bestandssituasjonen i norske vassdrag med laks, sjøaure og sjørøye pr. 1. januar 1996. Utskrift fra lakseregisteret. 13 + 38 s.

- *Dolmen, D. & Strand, L. Å., 1997: Preliminært amfibieatlas med fylkesvis statuskommentar. Vitenskapsmuseet Zoologisk Notat 1997, 8: 27s. + vedlegg.
- *Eide, O., 1998: Undersøkelser vedr. lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Møre og Romsdal 1997. Fangststatistikk for laks og aure 1970-1997. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 1-1998. 255 s.
- *Eide, O., 2000: Status for lakseførende vassdrag i Møre og Romsdal i 1999. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 1-2000. 175 s.
- *Eide, O., Bruun, P. & Haukebø, T., 1992: Undersøkelser vedrørende lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Møre og Romsdal 1990 og 1991 - del Sunnmøre. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 5-1992. 241 s.
- *Eide, O., Bruun, P. & Haukebø, T., 1993: Undersøkelser vedrørende lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Møre og Romsdal 1992 -del Sunnmøre. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 6-1993. 187 s.
- *Elven, R. & Fremstad, E., 2000: Fremmede planter i Norge. Flerårige arter av slekten lupin *Lupinus L.* *Blyttia* 58:10-22.
- *Elven, R. (red.), Lid, J. & Lid, D. T., 1994: Norsk flora. 6. utgåve. Det Norske Samlaget, Oslo. 1014 s.
- *Erikstad, L. & Hardeng, G., 1988: Naturvernområder i Norge. Miljøverndepartementet, Avdelingen for naturvern og friluftsliv, rapport T-713. 147 s.
- *Fagerhaug, A., 1997: Kartlegging av miljøgifter i marine sedimenter i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 4-1997. 26 s. + vedlegg.
- *Fiske, P., 1985: Kvitryggspett *Dendrocopos leucotos* i Møre og Romsdal. *Rallus* 15: 76-82.
- *Fjeldalen, J., 1995: Gallmidd (*Eriophyoidea*) på løvtrær, busker, frukttrær og bærbusker. *Insekt-Nytt* 20(3): 3-32.
- *Flatberg, K.I., 1986: Taxonomy, morphovariation, distribution and ecology of the *Sphagnum imbricatum* complex with main referce to Norway. *Gunneria* 54: 1-118.
- *Folkestad, A. O., 1963: Fuglenotatar frå Sunnmøre. *Sterna* 5:191-195.
- *Folkestad, A.O., 1967: Nokre fuglenotatar frå Hareid, Sunnmøre. *Fauna* 20: 32-33.
- *Folkestad, A. O., 1967: Ringand *Aythya collaris*- Ny art for Noreg. *Sterna* 7: 345-352.
- *Folkestad, A.O., 1968: Fugleobservasjoner frå Hareid, Sunnmøre. *Fauna* 21: 158-165.
- *Folkestad, A.O., 1969 : Amerikansk lyngand (*Anas americana*) på Hareid. *Sterna* : 225-228.
- *Folkestad, A.O., 1971: Grimstadvatnet på Hareid – fuglevatnet på Sunnmøre. *Rallus* 1(3): 19-28.
- *Folkestad, A.O., 1971: Ornitologisk stasjon, Vigra. Melding nr.1. *Rallus* 1(1): 7-19.
- *Folkestad, A.O., 1971: Ringmerkt knoppsvane, *Cygnus olor*. *Rallus* 1(1):29.
- *Folkestad, A. O., 1971: Ornitologiske notatar frå Sunnmøre. *Sterna* 10: 117-126.
- *Folkestad, A. O., 1972: Vannfugteljingane på Nordvestlandet 6.-21. januar 1972. *Rallus* 1/2(4/1):27-31.
- *Folkestad, A. O., 1972: Invasjon av turteldue, *Streptopelia turtur*, på Sunnmøre 1971? *Rallus* 1/2(4/1):57-58.
- *Folkestad, A. O., 1972: Undersøking av hekkeforløp hos måsefugl på Sunnmøre 1972. *Rallus* 2(4):5-19.
- *Folkestad, A. O., 1973: Politikk på høgste plan. *Rallus* 3(3):29.
- *Folkestad, A. O., 1974: Stjertmeiser med avvikande farger i hovudet. *Sterna* 13: 178-182.
- *Folkestad, A. O., 1974: Vatn mellom Mauseidvåg og Langevåg. Øvrige fuglevatn i Møre og Romsdal. Landsplan for verneverdige områder/forekomster. Upubl. rapport til Miljøverndepartementet, s. 13-21 + kart (forts. av rapport 80?).
- *Folkestad, A. O., 1975: Ferskvatn av ornitologisk interesse i Herøy kommune. Landsplan for verneverdige områder/forekomster. Upubl. rapport til Miljøverndepartementet nr. 74.2, 24 s.
- *Folkestad, A. O., 1976: Hareid kommune. Friluftsliv og naturvern i Møre og Romsdal, spesiell del: 5. Møre og Romsdal fylke. Plan- og utbyggingsavdelinga.
- *Folkestad, A. O., 1977: Dvergdykkeren som norsk hekkefugl. *Sterna* 16:242-262.
- *Folkestad, A. O., 1977: Registrering av ornitologisk viktige våtmarker i Norge. Stensilert rapport til Miljøverndepartementet. 512 s.
- *Folkestad, A. O., 1978: Fylkesvis oversikt over ornitologisk viktige våtmarksområder i Norge. Møre og Romsdal. Miljøverndepartementet, rapport. 13 s. + stort upaginert vedlegg.
- *Folkestad, A. O., 1979: Ringand *Aythya collaris*, ho, observert i Grimstadvatnet, Hareid 1978. *Vår fuglefauna* 2: 25-29.
- *Folkestad, A. O., 1981: Våtmark i Møre og Romsdal. *Vår Fuglefauna* 4: 27-31.
- *Folkestad, A. O., 1982: Ornitologiske undersøkingar Møre og Romsdal. Årsrapport del 2. *Rallus* 12: 86-89.
- *Folkestad, A. O., 1983: Sjøfuglreservatplan for Møre og Romsdal. *Rallus* 13:121-123.
- *Folkestad, A. O., 1986: Observasjonar av tumlar og delfin i Møre og Romsdal. *Fauna* 39:133-135.
- *Folkestad, A. O., 1987: Sjøfuglsituasjonen i Møre og Romsdal 1987. Rapport upubl. 13 s.
- *Folkestad, A. O., 1987: Sjøfuglsituasjonen i Møre og Romsdal 1987. *Rallus* 17:100-118.
- *Folkestad, A. O., 1989: Ramneprosjektet. Studie av ein ramnebestand på Søre Sunnmøre. Ringmerkaren 1: 87-89.
- *Folkestad, A. O., 1992: Effekt av terrenginngrep på sjøfuglkoloniar i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Notat 06.02.92.
- *Folkestad, A. O., 1996: Registrering av hekkande sjøfugl i Møre og Romsdal 1994-95. Områda sør for Hustadvika - kommunane frå Vanylven til Fræna. Norsk Ornitologisk forening avdeling Møre og Romsdal. Ornitologiske undersøkingar Møre og Romsdal. Rapport. 130 s.
- *Folkestad, A. O. & Follstad, A., 1973: Oversikt over interessante observasjonar på Nordvestlandet 1971-1972. *Rallus* 3 (3):17-20.
- *Folkestad, A. O. & Loen, J., 1998: Hekkande sjøfugl i Møre og Romsdal - ein statusrapport. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 4-1998. 125 s.
- *Folkestad, A. O. & Mork, K., 1980: Bestandstettleik og reproduksjon hos ramn. *Viltrapport* 10:106-107.
- *Folkestad, A. O. & Valde, K., 1985: Overvintrande sjøfugl i risikoområdet for oljeboring på Møre 1. Supplement til rapport om forundersøkingar av konsekvensar ved oljeboring på Møre 1. Natur- og miljøvern. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, Rapport nr. 6 -1985. 50 s. + vedlegg.
- *Folkestad, A. O. & Valde, K., 1985: Sjøfuglundersøkingar i Møre og Romsdal sommaren 1985. Delrapport i samband med konsekvensvurderingar ved oljeaktivitet på Møre 1. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, Rapport nr. 9 -1985. 29 s. + vedlegg.
- *Folkestad, A. O., Follstad, A. & Johansen, O., 1975: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1974. *Rallus* 5:43-61.
- *Folkestad, A. O., Follstad, A. & Johansen, O., 1975: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1975. *Rallus* 5:110-125.
- *Folkestad, A. O., Johansen, O. & Valde, K., 1978: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1977. *Rallus* 8:9-23.
- *Folkestad, A. O., Rabben, J. & Valde, K., 1980: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1978 og 1979. *Rallus* 10:9-38.
- *Folkestad, A. O., Follstad, A., Valde, K., Ålbu, T. & Ålbu, Ø., 1981: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport 1980. *Rallus* 11: 92-105.
- *Follstad, A., 1971: Ekskursjon til Hareid 25/4-71. *Rallus* 1(3): 8.
- *Follstad, A., 1979: Atlas-nytt om bøksongaren. *Rallus* 9: 108.
- *Follstad, A., 1981: Rapport fra LRSK. *Rallus* 11:14-16.
- *Follstad, A., 1981: Atlasprosjektet. *Rallus* 11: 42-43.
- *Follstad, A., 1992: Høstbestanden av grågås i Norge 1991. *Vår fuglefauna* 15: 85-87.

- *Follestad, A., 1993: Sjøfuglkartverket. Dekningsgrad og alder på dataene i kystdata-basen. NINA Oppdragsmelding 237: 1-50.
- *Follestad, A. & Ålbu, T., 1983: Atlasprosjektet. Rallus 13:40-85.
- *Follestad, B. A., Larsen, E., Blikra, H., Longva, O., Anda, E., Sønstegeard, E. & Reite, A. Aa, 1994: Løsmassekart over Møre og Romsdal fylke. Beskrivelse. Kartvedlegg: Løsmassekart M 1:250 000. Norges geologiske undersøkelse skrifter 112. 52 s.
- *Follestad, B. A., 1995: Møre og Romsdal fylke - kvartærgeologisk kart 1:250 000. Norges geologiske undersøkelse. 1 kart.
- *Folvik, A. 1997: Utskrevne gjenfunn 1996. Ringmerkaren 9:12-64.
- *Folvik, A. 1998: Utskrevne gjenfunn 1997. Ringmerkaren 10:11-40.
- *Fremming, O. R., 1984: Viktige truede og sårbare fuglearter i kulturlandskap i Norge. Miljøverndepartementet, Rapport T-587. Biologisk institutt, avd. zoologi, Univ. i Oslo. 73 s.
- *Fremstad, E. & Kvenild, L., 1993: Fattig heivegetasjon i Norge; utbredelseskart. NINA Oppdragsmelding 188: 1-17.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 1999: Kartlegging av biologisk mangfold i Møre og Romsdal. Samandrag av konferanseinnlegg Molde 15.12.99.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal Fylkeskommune, 1994: Fylkesdelplan for elveoslandskap i Møre og Romsdal. Møre og Romsdal fylkeskommune, nærings- og miljøavdelinga. 1-31 + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. & Miljøvernavd., 1999: Område som er med i ei nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Møre og Romsdal, biologiske registreringar i kulturlandskapet. Temakart 1:250 000. Statens kartverk, Møre og Romsdal.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, landbruksavdelinga, miljøvernavdelinga, 1995: Rapport om prosjektet "Utvida miljøvernengasjement for jordbruksetaten i Møre og Romsdal - sluttrapport. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 5-1995. 27 s. + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1998: Rødlistearter i Møre og Romsdal. Planter, sopp og lav. Temakart 1:250 000. Statens kartverk, Møre og Romsdal.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1982: Utkast til verneplan for våtmarksområde i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga. 224 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1985: Rapport om forundersøkingar av konsekvensar ved oljeboring på Møre 1. Natur- og miljøvern. Miljøvernavdelinga, Molde. 123 s. + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1985: Årsmelding for miljøvernavdelinga 1984. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 4-1985. 36 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1985: Mellombels utkast til verneplan for myrar, Møre og Romsdal fylke. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 8-85. 103 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1986: Myrområde med regional og lokal verneverdi. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 1-1986. 79 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1986: Årsmelding for miljøvernavdelinga 1985. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 3-1986. 52 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1987: Årsmelding for miljøvernavdelinga 1986. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 3-1987. 44 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1988: Utkast til verneplan for myr. Fylkesmannen i Møre og Romsdal. 143 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1988: Årsmelding for miljøvernavdelinga 1987. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 9-1988. 51 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1990: Årsmelding for miljøvernavdelinga 1988 og 1989. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 3-1990. 32 s. + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1991: Årsmelding for miljøvernavdelinga 1990. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 2-1991. 48 s. + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1991: Verneverdig edellauvskog i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr.5-1991.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1991: Forskrift om fiske etter anadrome laksefisk i Møre og Romsdal. Miljøvernavdelinga, rapport 3-1991. 14 s. + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1992: Årsmelding for miljøvernavdelinga 1991. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 4-1992. 65 s. + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1993: Statusrapport verna områder og aktuelle verneområder i Møre og Romsdal 1993. Tabell. Rapport. 8 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1994: Årsmelding 1993. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 1-1994. 21 s. + vedlegg.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1995: Årsmelding 1994. Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Miljøvernavdelinga, rapport 4-1995. 11 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1996: Miljøtilstanden i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 6/1996. 39 s.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1996: Utkast til verneplan for edellauvskog i Møre og Romsdal. Tilråding. 161s. + vedlegg
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, 1998. Nasjonal inndeling i landskapregioner (kart). Statens kartverk, Møre og Romsdal 1998.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga. 1998: Naturgeografiske regionar i Møre og Romsdal (kart). Statens kartverk, Møre og Romsdal 1998.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 1999: Naturbasen. Naturatlas for Møre og Romsdal. Databaseutskrift.
- *Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, 2000: Utskrift fra Naturbasen for Hareid kommune. Kart + lokalitetsbeskrivelser.
- *Fægri K. & Danielsen, A. 1996: Maps of distribution of Norwegian vascular plants. Volume III. The southeastern element. Fagbokforlaget, Bergen. 129 pp. + maps.
- *Fægri, K., 1960: The coast plants. Fægri, K. et al. (eds.): Maps of distribution of Norwegian plants. I. Univ. i Bergen skr. nr. 26. 134 s. + 54 pl.
- *Førland, E., 1993: Årsnedbør 1961-1990. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.1. Statens kartverk.
- *Førland, E., 1993: Nedbørhyppighet. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.3. Statens kartverk.
- *Førland, E. & Det norske meteorologiske institutt, 1993: Månedsnedbør 1:7 mill. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 3.1.2, Statens kartverk.
- *Gjelsvik, T., 1951: Oversikt over bergartene i Sunnmøre og tilgrensende deler av Nordfjord. Norges geol. Unders. No. 179. 45 s. + kart
- *Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.), 1994: Norsk fugleatlas. Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. Norsk Ornitologisk Forening. Klæbu. 552 s.

- *Gjærevoll, O., 1990: Alpine plants. Berg, R. et al. (eds.): Maps of distribution of Norwegian vascular plants. Vol. II. Tapir, Trondheim. 126 s. + 37 pl.
- *Granmo, A., 1976: *Neottia nidus-avis* funnet i Nord-Norge. *Blyttia* 34: 157-161.
- *Greve, L., 1991: *Tetanura pallidiventris* Fallèn, 1820 new to Norway and further additions to the Sciomyzidae fly fauna (Diptera) in Møre og Romsdal, Norway. *Fauna norv. Ser. B. Norw. J. Ent.* 38: 41.
- *Greve, L., 1993: Family Pallopteridae (Diptera) in Norway. *Fauna norv. Ser. B. Norw. J. Ent.* 38: 37-44.
- *Greve, L., 2000: New records of Norwegian Lauxaniidae (Diptera). *Norw. J. Ent.* 47:89-93.
- *Grimsby, A. & J. E. Røer, 1992: Innvandringen av liten gråsisik *Carduelis flammea cabaret* til Norge 1962-1991. *Fauna norv. Ser. C, Cinclus* 15: 17-24.
- *Grimstad, K.J. 2000: Ein av mine ornitologiske godbitar. *Rallus* 29: 70-73.
- *Gustad, J. R., 1987: Ytre Nordmøre ringmerkingsgruppe 1986. *Rallus* 17:72-77.
- *Gustad, J. R., 1988: Ytre Nordmøre ringmerkingsgruppe 1987. *Rallus* 18:73-79.
- *Gustad, J. R., 1989: Ytre Nordmøre ringmerkingsgruppe 1988. *Rallus* 19:80-93.
- *Gustad, J.R., 1990: Tornskatehekkning på Averøy i M&R. *Rallus* 20: 98-103.
- *Gustad, J.R., 1995: Sjeldne fugler i Norge i 1993 og 1994. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Vår fuglefauna* 18: 259-302.
- *Gustad, J. R., Gylseth, P. H. & Mjøs, A. T., 1994: Fugler i Norge 1993. Rapport fra Norsk faunakomité for fugl (NFKF). *Vår fuglefauna* 17:279-298.
- *Gaarder, G. & Jordal, J. B., 2000: Rødlistearter i Møre og Romsdal - planter, sopp og lav. *Rallus* 29:102-133.
- *Gaarder, G. & Jordal, J. B., 2001: Rødlistearter i Møre og Romsdal 2001. Planter, moser, kransalger, sopp, lav og sommerfugler. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 1-2001. 88 ss.
- *Gaarder, G., Holtan, D. & Jordal, J. B., 2001: Kartlegging av naturtyper. Fylkestilpassede faktaark for Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 2-2001. 64 s.
- *Haftorn, S., 1971: Norges fugler. Universitetsforlaget. 862 s.
- *Halle, O., 1985: Silokontrollen 1984. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 5-1985. 8 s. + vedlegg
- *Hals, T., 1985: Gråspett, *Picus canus*, i Møre og Romsdal. *Rallus* 15: 68-74.
- *Hals, T., 1988: Referat fra R.G. treffet på Hareid. *Rallus* 18: 157.
- *Hansen, J. P. H., 1992: Naturvernområder i Norge 1911-1991. DN-rapport 1992-1. 201 s.
- *Haukebø, T. & Eide, O., 1987: Undersøkelse vedrørende lakseparasitten *Gyrodactylus Salaris* i Møre og Romsdal i 1983, 1984 og 1985. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 2-1987. 349 s.
- *Haukebø, T. & Eide, O., 1990: Undersøkelse vedr. lakseparasitten *Gyrodactylus Salaris* i Møre og Romsdal i 1988 og 1989 - del Sunnmøre. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 9-1990. 233 s.
- *Heggeberget, T. M. & Myrberget, S., 1979: Den norske bestand av oter 1971-1977. *Fauna* 32: 89-95.
- *Helland, A., 1911: Topografisk-statistisk beskrivelse over Romsdals Amt Del 1 Den almindelige del. 1400 s. Del 2 Byerne og herredene. 1418 s. Norges land og folk 15, Kristiania 1911 2b Bl. XII, 1400 s. kart. B2 VI, 1418 s. kart.
- *Helleberg, H. & Brun, P., 1993: Helsestatus i lakseførende vassdrag i Møre og Romsdal. Fiskesykdommer og parasitter, smitteforebyggende tiltak. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga & Fylkesveterinæren for Møre og Romsdal. Rapport nr. 8-1993. 20 s. + vedlegg.
- *Hesthagen, T. & Sandlund, O.T., 1997: Endringer i utbredelse av ørekyte i Norge: årsaker og effekter. NINA Fagrapport 013: 1-16.
- *Hjelle, A., 1958: De giftige *Senecio*-arter i Norge. *Blyttia* 16: 170-175.
- *Hogstad, O. & Moksnes, A., 1986: Expansion and present status of the Wood Warbler *Phylloscopus sibilatrix* in Central Norway. *Fauna norv. Ser C, Cinclus* 9:49-54.
- *Holgersen, H., 1968: Stavanger museums gjenfunn 1966. *Sterna* 8:111-139.
- *Holgersen, H., 1969: Stavanger museums gjenfunn 1967-1968. *Sterna* 8:390-424.
- *Holgersen, H., 1970: Notater om noen norske sangere. *Sterna* 9: 175-179.
- *Holgersen, H., 1971: Stavanger Museums gjenfunn 1969-1970. *Sterna* 10: 153-224.
- *Holgersen, H., 1974 : Stavanger Museums gjenfunn 1971- 1973. Del 1. Non-passeriformes. *Sterna* 13: 217-251.
- *Holgersen, H., 1974 : Stavanger Museums gjenfunn 1971- 1973. Del 2. Passeriformes. *Sterna* 13: 279-307.
- *Holgersen, H., 1975 : Stavanger Museums gjenfunn 1974. *Sterna* 14: 201-229.
- *Holgersen, H., 1976 : Stavanger Museums gjenfunn 1975. *Sterna* 15: 233-262.
- *Holgersen, H., 1980 : Bird-ringing report 1976-78, Stavanger Museum. *Sterna* 17: 37-82.,
- *Holgersen, H., 1982 : Bird-ringing Report 1979-80, Stavanger Museum. *Sterna* 17: 85-123.
- *Holgersen, H., 1970: Notater om noen norske sangere. *Sterna* 9:175-179. .
- *Holmboe, J., 1914: Kristtornen i Norge. En plantegeografisk undersøkelse. Bergen mus. årbok 1913 Nr. 7: 1-92.
- *Holmboe, J., 1928: Rævebjelden (*Digitalis purpurea* L.) og dens rolle i norsk natur og folkeliv. *Nyt mag. naturv.* 66: 193-248 + utbredelseskart
- *Holtedahl, O. (ed.), 1969: Geology of Norway. Norges geol. Unders. 208:1-540.
- *Holtedahl, O. & Dons, J. A. 1953: Berggrunnskart over Norge. Norges Geol. Unders.
- *Holtedahl, O. & Dons, J. A. 1960: Geologisk kart over Norge. Berggrunnskart. Vedlegg til Norges Geol. Unders. 208.
- *Holten, J. I., 1980: Utbredelse og økologi for *Brachypodium sylvaticum*, *Bromus benekeni* og *Festuca altissima* i Midt-Norge. *Blyttia* 38:137-144.
- *Holten, J. I., 1990: Potensielle vegetasjonsregioner for Norge 1:3 mill. Vegetasjonsregionkart. Vedlegg til: NINA Utredning 011.
- *Holten, J. I., Frisvoll, A. A. & Aune, E. I., 1986: Havstrand i Møre og Romsdal. Flora, vegetasjon og verneverdier. Økoforsk rapport 1986:3A:1-253.
- *Holten, J. I., Frisvoll, A. A. & Aune, E. I., 1986: Havstrand i Møre og Romsdal. Lokalitetsbeskrivelser. Økoforsk rapport 1986:3B: 184 s.
- *Hovde, A., 1975: Hovdemyrane Hareid kommune. Rapport fra Det norske myrselskap. 10 s. + vedlegg.
- *Hovde, A., 1980: Hjørungdalsmyrane, Djupeyrane og Ulseteidet. Rapport fra Det norske jord- og myrselskap. 15 s. + vedlegg.
- *Hovden, A., 1966: Blåstrupe på Hareid. *Sterna* 7: 194
- *Hultén, E., 1971: Atlas över växternas utbredning i Norden. Stockholm.
- *Hvidsten, N.A., 1981: Forsøksfiske etter blankål i ulike vassdrag i Møre og Romsdal 1979-1981. Fagsekretæren for ferskvannsfisk i Møre og Romsdal.
- *Hvidsten, N.A., 1981: Fiskeribiologiske undersøkelser i Sjøya og Hareid elva 1984-87.
- *Hvidsten, N.A., 1981: Ungfiskundersøkelser av laks og aure fra 34 vassdrag i Møre og Romsdal i tiden 1979-81. Fylkeslandbrukskontoret i Møre og Romsdal, fagsekretæren for ferskvannsfiske i Møre og Romsdal. Molde. Stensilert rapport.
- *Hvidsten, N.A. & Ugedal, O., 1985: Ungfiskundersøkelser i Sjøya og Hareid elva i Møre og Romsdal høsten 1984. Rapport Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, Reguleringsundersøkelsene 5-1985. 39 s.

- *Høeg, O. A., 1955: Litt om norske plantenavn. Med 5 karter. Blyttia 13:101-108. . .
- *Jensås, J., 1985: Åkerrikse *Crex crex* i Møre og Romsdal. Rallus 15:96-100.
- *Jensås, J., 1988: Åkerrikse i Møre og Romsdal. Rallus 18: 150-154.
- *Jensås, J., 1995: Kryssing av høyspentlinje over store fjorder. Sulafjorden og/eller Rovdefjorden. Rallus 25:73-74.
- *Johansen, O., 1973: Ornitologisk stasjon Vigra - Årsrapport 1972. Rallus 3(2):21-58.
- *Johansen, O., 1974: Undersøkelse av hekkeforløpet hos måsefugl på Sunnmøre 1973. Rallus 4:9-22.
- *Johansen, O., 1980: DDE, PCB og Hg i egg av svartbak og gråmåke fra kolonier i Møre og Romsdal. Viltrapport 10: 157-158.
- *Johansen, O., Follestad, A. & Folkestad, A. O., 1974: Ornitologisk stasjon Vigra. Undersøkelse av hekkeforløpet hos måsefugl på Sunnmøre 1974. Rallus 4:101-116.
- *Johnsen, B.O., Møkkelgjerd, P.I. & Jensen, A.J., 1993: Furunkolose i norske vassdrag – Statusrapport. NINAForskningsrapport 038.
- *Jonassen, T., 1992: Further Empidoidea (Dipt.) new to Norwegian fauna.. Fauna norv. Ser B. Norw. J. Ent. 39: 73-75.
- *Jordal, J. B., 1993: Soppfloraen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 2 1993. 189 s.
- *Jordal, J. B., 2000: Rallus-artiklar 1971-1999. Litteraturliste med tilføyning av stikkord. Rallus 29:22-60.
- *Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1993: Soppfloraen i en del naturbeitemarker og naturenger i Møre og Romsdal og Trøndelag. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga rapport nr. 9-1993. 76 s.
- *Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1995: Biologiske undersøkelser i kulturlandskapet i Møre og Romsdal i 1994. Beitemarkssopp og planter i naturenger og naturbeitemarker. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. Rapport 2-1995. 95 s.
- *Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1997: Biologiske undersøkelser i kulturlandskapet i Møre og Romsdal i 1995-1996. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. Rapport nr. 1 - 97. 178 s.
- *Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1998: Rødlisterarter i Møre og Romsdal - planter, sopp og lav. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport nr. 3/98. 109 s.
- *Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1998: Noen soppfunn i ugjødsle beite- og slåttmarker III. *Agarica* 15 (24/25):29-58.
- *Jordal, J. B. & Gaarder, G., 1999: Biologiske undersøkingar i kulturlandskapet i Møre og Romsdal 1992-98. Samlerapport. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavd. Rapport nr. 1 - 99: 278 s. + kart.
- *Jorddirektoratet, 1992: Oversiktskart produksjonsgrunnlaget for landbruket i Møre og Romsdal. 1:250 000.
- *Jørstad, I. & Gjærum, H. B. 1965: Recent Norwegian finds of Uredinales and Ustilaginales. *Nytt Mag. Bot.* 12: 55-77.
- *Kaldhol, H., 1930: Sunnmøres kvartærgeologi. *Norsk Geologisk Tidsskrift* 11.
- *Kaldhol, H., 1970: Fjellgrunn og jordbotn i Hareid og Ulstein. Et geologisk oversyn. Bygdebok for Hareid og Ulstein, bind 1: 24-40.
- *Kaldhol, H., 1967: Skjema for prøvefiske.
- *Kaldhol, O. & Kallestad, R. S., 1994: Utvida miljøvernengasjement for jordbruksetaten i Møre og Romsdal. 17 s. + vedlegg.
- *Klokk, T., 1979: Breitt dunkjevle (*Typha latifolia*) i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag. *Blyttia* 37: 69-72.
- *Kaalaas, B., 1911: Untersuchungen über die Bryophyten in Romsdals Amt. *K. norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1910, 7: 1-91.
- *Langnes, R., 1989: Ekskursjon til Grimstadvatnet. Rallus 19: 103..
- *Larsen, B. & Larsen, O., 1991. Siste Nytt. Rallus 21:69-71.
- *Larsen, B. & Larsen, O., 1991. Siste Nytt. Rallus 21:34-35. .
- *Lindström, E.-A. & Relling, B., 1994: Overvåking av små og mellomstore landbruksforurensede vassdrag i Møre og Romsdal. Undersøkelser i 1992 og 1993. NIVA rapport O-94117: 1-20 + vedlegg.
- *Longva, O., 1982: Grimstad og Bjåstad. Rapport fra Det norske jord- og myrskapskap. 6 s. + vedlegg.
- *Lund, H. M.-K., 1963: Ville svaner i Norge i nyere tid. *Fauna* 16: 10-16.
- *Lund, H. M.-K., 1971: Vannfugltellingene januar 1971. *Sterna* 10: 251-256.
- *Lund, R. A. & Haukebø, T., 1986: Prøvefiske med kavelflytende makrellgarn og laksegarn i Møre og Romsdal 1985. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 2-1986. 41 s.
- *Lutro, O., Thorsnes, T. & Tveten, E., 1998: Utgreiing om geologisk kart over Norge- 1:250 000 Ulsteinvik. Norges geologiske undersøkelse.
- *Lutro, O., Thorsnes, T. & Tveten, E., 1998: Utgreiing om geologisk kart over Norge- 1:250 000 Ålesund. Norges geologiske undersøkelse.
- *Lygren, H., 1975: Inventering av verneverdige områder i Møre og Romsdal. Innsjøer på Hareidlandet, Gurskøy, Yksnøy, Sølnørvassdraget, Stordalsvassdraget. Landsplan for verneverdige områder/forekomster, Miljøverndepartementet. Ferskvann nr. 22/75. Upubl. rapport.
- *Løken, A., 1973: Studies on Scandinavian bumble bees (Hymenoptera, Apidae). *Norsk Entomol. Tidsskr.* 20: 1-218.
- *Malme, L., 1973: Undersøkelser over makrovegetasjonen i en del innsjøer i herredene Averøy og Hareid. *Norsk inst. vannforskn.* O-70/66:1-25.
- *Malme, L., 1975: En plantesosiologisk undersøkelse av vann- og sumpvegetasjonen i Møre og Romsdal. *Kgl. Norske Vidensk. Selsk. Mus. Miscell.* 22: 1-44.
- *Malme, L., 1978: Floristic and ecological studies of bryophytes in some Norwegian inland lakes. *Norwegian Journal of Botany* 25: 271-279.
- *Mead, C.J., & Clark, J.A., 1989: Report on Bird Ringing for Britain and Ireland for 1988. *Ringing & Migration* 10:159-196.
- *Mead, C.J., & Clark, J.A., 1990: Report on Bird Ringing for Britain and Ireland for 1989. *Ringing & Migration* 11: 137-176.
- *Michaelsen, J. & Ree, V., 1975: Forekomsten av gulbrynsanger og fuglekongesanger i Norge til og med 1974. *Sterna* 14: 65-78.
- *Michaelsen, J., 1985: Sjeldne fugler i Norge i 1981. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF. *Vår fuglefauna* 8:49-52. .
- *Michaelsen, T. C., 2000. Siste nytt. Rallus 29:74-75.
- *Michaelsen, T. C., 2001: Diett hos ugle og dagrovfugler i Møre og Romsdal - analyse av gulpeboller. Rallus 30:26-30.
- *Moen, A., 1984: Myrundersøkelser i Møre og Romsdal i forbindelse med den norske myrreservatplanen. *Kgl. norske vidensk. selsk. Mus. Rapp. Bot ser.* 1984-5.
- *Moen, A. (ed), 1995: Regional variation and conservation of mire ecosystems. *Gunneria* 70.
- *Moen, A., 1995: The Norwegian national plan for mire nature reserves: method, criteria and results. pp. 159-176 In: Moen, A. (ed) *Regional variation and conservation of mire ecosystems. Gunneria* 70.
- *Moen, A., 1998: Vegetasjon. Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk, Hønefoss. 199 s.
- *Moen, A. & Odland, A. 1993: Vegetasjonsseksjoner i Norge. *Univ. Trondheim Vitensk. mus. Rapp. Bot. Ser.* 1993-2: 37-53.
- *Moen, A., Elven, R. & Odland, A. 1998: Vegetasjonsseksjonskart over Norge. Nasjonalatlas for Norge. Statens kartverk, Hønefoss.
- *Moldsvor, J., 1994: Nordmøre og Romsdal RG. Ringmerkaren 6:44-48.
- *Mork Soot, K., 1996: Rapport frå eit øydelagt vassdrag, -Hareidsvassdraget. Rallus 26: 134-136.
- *Mork Soot, K., 1996: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 8:97-100.
- *Mork Soot, K., 1997: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 9:89-92.
- *Mork Soot, K., 1997 : Sunnmøre RG (fossekall): *Cinclus Scandinavicus* 10:27-28.
- *Mork Soot, K., 1998: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 10:63-66
- *Mork Soot, K., 1998 : Sunnmøre RG (fossekall): *Cinclus Scandinavicus* 11:33-34.

- *Mork Soot, K., 1999: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 11:33-36.
- *Mork Soot, K., 1999 : Sunnmøre RG (fossekall): Cinclus Scandinavicus 12: 0-43.
- *Mork Soot, K., 2000: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 13:77-81.
- *Mork Soot, K., 2000: Sunnmøre RG 1999. Rallus 29:62-69.
- *Mork Soot, K., 2001: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 14:76-79.
- *Mork Soot, K., 2001 : Sunnmøre RG (fossekall): Cinclus Scandinavicus 1 4:27-29.
- *Mork Soot, K. & Runde O. 1996: Stavanger Museum, utskrivne funn 1995. Ringmerkaren 8:16-55.
- *Mork Soot, K. , Olsen, O. & Sætre , S. 1997: Låvesvaleprosjektet 1996. Rallus 27: 19-32.
- *Mork, J., 1968: Nattergal på Sunnmøre. Sterna 8: 194.
- *Mork, K., 1968: Observasjoner av skjeand, *Anas clypeata*. Sterna 8: 96.
- *Mork, K., 1968: Observasjoner av taffeland, *Aythya ferina* . Sterna 8: 96 .
- *Mork, K., 1968: Observasjoner av knekkand, *Anas querquedula*. Sterna 8: 97.
- * Mork, K., 1968: Turtelduer ved Oslo og på Sunnmøre. Sterna 8: 158.
- *Mork, K., 1970: Svarttrupetrost på Sunnmøre. Sterna 9 : 112-113.
- *Mork, K., 1971 : Ringmerkt Nordvestlandet 1970. Rallus 1(2) : 9-15.
- *Mork, K., 1972: Ringmerkt Nordvestlandet 1971. Rallus 2(2):15-18.
- *Mork, K., 1972: Litt om linerle-trekket på Nordvestlandet. Rallus 2(3):21-23.
- *Mork, K., 1973: Ringmerkt på Nordvestlandet 1972. Rallus 3(2):17-20.
- *Mork, K., 1974: Ringmerkt på Nordvestlandet 1973. Rallus 4: 36-40.
- *Mork, K., 1974: Ringmerkingsresultat for raudvengtrost, *Turdus iliacus*, i Norge. Sterna 13:77-107.
- *Mork, K., 1975: Ringmerkt på Nordvestlandet 1974. Rallus 5:15-19.
- *Mork, K., 1975: Bigami-og to kull i same sesong påvist hos fossekall. Sterna 14:131-134.
- *Mork, K., 1976: Ringmerkt på Nordvestlandet i 1975. Rallus 6:117-121.
- *Mork, K., 1977: Kvar hekkar fossekallen ? Rallus 7: 17.
- *Mork, K., 1977: Ringmerkt på Nordvestlandet i 1976. Rallus 7:115-117.
- *Mork, K., 1979: Ringmerkt på Nordvestlandet i 1977. Rallus 9: 19-21.
- *Mork, K., 1985: Hareid Ringmerkingsgruppe 1984. Rallus 15: 121-123.
- *Mork, K., 1986: Ringmerkingsoversyn 1985 frå Hareid RG. Rallus 16:74-83.
- *Mork, K., 1988: Hareid Ringmerkingsgruppe 1986-1987. Rallus 18:83-97.
- *Mork, K., 1989: Hareid RG 1988. Ringmerkaren 1:42-46.
- *Mork, K., 1989: Hareid Ringmerkingsgruppe 1988. Rallus 19: 13-29.
- *Mork, K., 1990: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 2:36-42.
- *Mork, K., 1991: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 3:53-59.
- *Mork, K., 1991: Sunnmøre RG (fossekall) . Rallus 21:106-107.
- *Mork, K., 1991 : Sunnmøre RG (fossekall): Cinclus Scandinavicus 4:11-13.
- *Mork, K., 1992: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 4:48-56.
- *Mork, K., 1992: Ringmerkingsssesongen 1991, OUM. Rallus 22: 61-73.
- *Mork, K., 1992 : Sunnmøre RG (fossekall): Cinclus Scandinavicus 5: 46-47.
- *Mork K., 1992 : Pattedyr på/ved Hareidlandet. Fotokopi. Hareid ungdomsskule.
- *Mork, K., 1993: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 5:47-53.
- *Mork, K., 1994: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 6:49-55.
- *Mork, K., 1994 : Lite høsehauk på søre Sunnmøre. Rallus 25: 133.
- *Mork, K., 1994: Litt om overvintrande vassrikser (*Rallus aquaticus*) i Noreg. Ringmerkaren 6: 210-211.
- *Mork, K., 1995: Sunnmøre RG. Ringmerkaren 7:87-92.
- *Mork, K., 1995: Lomstjønnna i Hareid kommune. Rallus 25: 14-16.
- *Mork, K., 1995 : Fulmarus -meldingsblad for medlemmene i Sunnmøre RG. Rallus 25: 133-134.
- *Mork, K., 1996: Låvesvaleundersøkingar på Sunnmøre i 1995. Rallus 26:33-40.
- *Mork, K., 1996: Hekkestus for høsehauken (*Accipiter gentilis*) i Møre og Romsdal i 1995. Rallus 26:46-51.
- *Mork, K. & Grimstad, K.J., 1969: Albine fugl (svarttrast). Sterna 8: 342.
- *Mork, K. & Runde O. 1995: Stavanger Museum, utskrivne funn 1994. Ringmerkaren 7: 20-54.
- *Mossberg, B., 1992: Den nordiska floran. Wahlström & Widstrand. 696 s.
- *Mossberg, B. & Stenberg, L., 1995: Gyldendals store nordiske flora. Gyldendal Norsk forlag. 695 s.
- *Myklebust, M., Husby, M., Størkersen, Ø. R. & Værnesbranden, P. I., 2000: Fugler i Norge 1996. Vår Fuglefauna Supplement 3:25-49.
- *Myklebust, P. S. & Folkestad, A. O., 1969: Myrsongar på Hareid. Sterna : 303-306.
- *Myrberget, S. & Frøiland, Ø. 1972: Oteren i Norge omkring 1970. Fauna 25:149-159.
- * Mysen, B., 1971: Petrology and geochemistry of eclogite and surrounding rocks around Ulsteinvik on Hareidland, Western Norway. Hovedfagsoppgave i geologi. Universitetet i Oslo.
- *Møkkelgjerd, P. I., Johnsen, B. O. & Jensen, A. J., 1994: Furunkulose og midlertidige sikringssoner for laksefisk. NINA Utredning 059: 1-29.
- *Møre og Romsdal fylkeskommune, 1998: Fylkesdelplan for inngrepsfrie naturområde. Høyringsutkast. Målestokk 1:2 000 000. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging.
- *Naturvernforbundet i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal Forfatterlag & Leren, Ø. 1992. Fjell stig av hav. KOM-forlag. 152 s.
- *NIJOS, 1993: Landskapsregioner i Norge. NIJOS, rapport. 51 s.
- *Nordisk Arbejdsgruppe vedrørende beskyttelse av våde fugleområder, 1973: Oversikt over viktige våtmarker i Norden. København. 336 s.
- *Nordisk Ministerråd, 1977: Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordisk utredningsserie B 1977: 34. 137 s.
- *Nordisk ministerråd, 1984. Naturgeografisk regioninndeling av Norden. Nordiska ministerrådet. 274 s. + vedlegg.
- *Norges geologiske undersøkelse: Kvartærgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1119 I Ålesund.
- *Norges geologiske undersøkelse, 1991: Berggrunnsgeologisk kart 1:50 000, kartblad 1119 I Ålesund. Svartkvitt.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1971: Vannfugltellingar vinteren 1970/71. Rallus 1(2):17-21.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1974: Ringmerkingsoversikt, ornitologisk stasjon Vigra. Rallus 4:73-74.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1975: Aksjon åkerrikse. Rallus 5:82-84.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1976: Fugl i kikkerten. Dvergspetten, *Dendrocopos minor*. Rallus 6: 51.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1977: Ornitologisk stasjon Vigra. Årsrapport for 1976. Rallus 7:37-56.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1981: Smånytt. Fra ringmerkingsstasjonene. Rallus 11: 76.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1985. Siste nytt fra LRSK. Rallus 15:56-57.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1987. Siste nytt. Rallus 17:63-65.

- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1987. Siste nytt. Rallus 17:86.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1988. Siste nytt. Rallus 18:158.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1989. Siste nytt. Rallus 19:71.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1989. Siste nytt. Rallus 19:106-107.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1989. Siste nytt. Rallus 19:138-139.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1990. Siste Nytt. Rallus 20:34-35.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1990. Siste Nytt. Rallus 20:62-63.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1992. Siste Nytt! Rallus 22:29-30.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1993. Siste nytt! Rallus 23:18-21.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1993. Siste nytt! Rallus 23:104-107.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1994. Siste nytt! Rallus 24:33-35.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1994. Siste nytt! Rallus 24:69-71.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1994. Siste nytt! Rallus 24:107.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1995. Siste nytt! Rallus 25:50-51.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1995. Siste nytt! Rallus 25:82-83.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1996. Siste nytt! Rallus 26:53-55.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1996. Siste nytt! Rallus 26:94-95. .
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, 1997. Siste nytt! Rallus 27:45-46.
- *Norsk Ornitologisk Forening, avd. Møre og Romsdal, OUM-styret, 1988: Årsmelding OUM (Ornitologiske Undersøkelser M & R). Rallus 18: 25.
- *Olsen, K. M. (red.), 1996: Kunnskapsstatus for flaggermus i Norge. Norsk Zoologisk Forening. Rapport 2. 210 sider.
- *Olsvik, H., 1996: Øyestikkere i Møre og Romsdal, Vest-Norge, status for Atlas-prosjektet pr.1995. Nord. Odonat.Soc. Newsl. 2(1): 16-22.
- *Olsvik, H., 1996: Atlasprosjektet på øyestikkere (Odonata) i Møre og Romsdal. Insekt-Nytt 21: 15-25.
- *Olsvik, H., 1996: Atlasprosjekt på øyestikkere (Odonata) i Møre og Romsdal. Rallus 26:89-93.
- *Olsvik, H. & Fiske, P. 1983: Fugler under innvandring. Rallus 13:13-16.
- *Ottesen, J.&Eide,P.1996: Sunnmøre sett frå lufta. Vista Forlag. 127 s.
- *Paulsen, B.E., 1978: Engelsk gulerle, *Motacilla flava flavissima*- Litt om karakterer i felt og norske hekkefunn. Vår fuglefauna 1: 81-87.
- *Rabben, J., 1971: Sjørren, *Melanitta fusca*. Rallus 1(3):14.
- *Rabben, J. & Folkestad, A. O. 1983: Ornitologiske Undersøkingar Møre og Romsdal. Årsrapport 1982. Vår fuglefauna 6:283-285.
- *Rabben, J., Folkestad, A. O. & Ålbu, T. 1983: Ornitologiske undersøkingar Møre og Romsdal. Årsrapport 1982 Del 2. Rallus 13:132-146.
- *Ree, V., 1976: Rapport fra NNSK's virksomhet april 1975-april 1976. Sterna 15:179-197.
- *Ree, V., 1980: Rapport fra NSKF's virksomhet 1979. Vår fuglefauna 3:245-278.
- *Relling, B. & Otnes, B.2000: Miljøkartleggingar i vassdrag i Møre og Romsdal pr.01.01.2000. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelinga, rapport nr.2000: 03. 123 s.
- *Rieber-Mohn, G.F.et al., 1999:Til laks åt alle kan ingen gjera? Om årsaker til nedgangen i dei norske villaksbestandane og forslag til strategiar og tiltak for å bedre situasjonen. NOU 1999: 9. 297 s.
- *Robak, H., 1976: Skader registrert etter vinteren 1971/72 i nåletreforsøk på fastmark på Vestlandet. Meddelelser fra Norsk institutt for skogforskning, 32.12: 406-455.
- *Røsberg, I., 1975: Inventering av området mellom Haddal, Eiksund og Alme på Hareidlandet. Landsplan for verneverdige områder/forekomster, Miljødepartementet. Bot. nr. 75. Upubl. rapport.
- *Røyset, B., 1996: Hekkeundersøking av svartkvit flugesnappar. Rallus 26: 45.
- *Runde, O.J., 1984: Bird-ringing-report 1981, Stavanger Museum. Sterna 17 : 129-155.
- *Runde, O.J., 1985: Bird-ringing-report 1982, Stavanger Museum. Sterna 17 : 157-185.
- *Runde, O.J., 1987: Bird-ringing-report 1983, Stavanger Museum. Sterna 17 : 197-224.
- *Runde, O. J. 1999: Ringmerking i Norge 1914-1998. Ringmerkaren 12:1-152.
- *Rygh, O., 1908: Norske gaardsnavne. Bd. XII. Romsdals amt.
- *Raastad, I., 1996: Friluftsliv, miljø og sysselsetting i Møre og Romsdal 1994 og 1995. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga, rapport 10-1996. 121 s.
- *Schjøtz, J., 1871: Om Skovforholdene i Romsdals Amt. Kristiania, 64 s.
- *Semb-Johansson, A.,1981: Cappellens Dyreleksikon. J.W.Capellens Forlag a.s. 6 bind.
- *Sigmond, E. M. O., M. Gustavson & D. Roberts, 1984: Berggrunnskart over Norge. Nasjonalatlas for Norge, kartblad 2.2.1. Norges geologiske undersøkelse.
- *Sivertsen, S., Jordal, J. B. & Gaarder, G. 1994: Noen sopppunn i ugjødsle beite- og slåttemark. Agarica 13 (22):1-38.
- *Skarshaug, B., 1977: Observasjonar av fjellvåktrekket ved Grimstadvatnet. Rallus 7: 74-75.
- *Skarshaug, B., 1986: Seine trekkfuglar på Hareid. Rallus 16: 95.
- *Skarshaug, B., 1987: Tårnseilertrekk v/ Grimstadvatnet. Rallus 17: 79.
- *Skarshaug, B. & Kalland, V., 1972: Trekkobservasjonar av fjellvåk (*Buteo lagopus*) våren 1972 på Hareid. Rallus 2 (3): 13.
- *Skarshaug, B. , Kalland, V. & Overvåg, K.P. 1973: Nokre observasjonar frå Grimstadvatnet 1970-72. Rallus 3(1): 16.
- *Skartveit, J., 1995: Distribution and flight periods of *Bibio Geoffrey*, 1762 species (Diptera, Bibionidae) i n Norway, with a key to the species. Fauna norv.Ser. B. Norv. J. Ent. 42: 83-112.
- *Skartveit, J., 1996: Distribution and flight periods of Norwegian *Dilophus Meigen*, 1803 (Diptera, Bibionidae) , with a key to the species. Fauna norv.Ser. B. Norv. J. Ent. 43: 35-46.
- *Skogen, A., 1966: *Pedicularis sylvatica* L. ssp. *hibernica* D.A. Webb, ny for Norge. Blyttia 24: 361-367.
- *Skulberg, O.M., 1994: Vannblomst/giftige blågrønnalger i Møre og Romsdal. Undersøkelser i 1993. NIVA-rapport O-93175. 39 pp.
- *Soland, H., 1991: Friluftslivområder sikret med statlige midler. DN-rapport 1991-9. 96 s.
- *Solheim, R., 1990: Flere funn av vannspissmus. Fauna 43: 179-183.
- *Starheim, K.O., elevar i 3BI v/Ulstein vg. skule 1988/89, 1989: Giftige blågrønnalgar i Hjørungdalsvatnet. Rapport. Ulstein vidaregåande skule.
- *Standal, H.J., Hagen, J., Wangen, G., 2000: Fotturar på Sunnmøre. 2.utgåve. Iriss Forlag 2000. 352 s.
- *Statens kartverk, 1992: Topografisk hovedkartserie 1:50 000, kartblad 1119 I Ålesund.
- *Statistisk Sentralbyrå, årleg: Jaktstatistikk (årstal). Norges offisielle statistikk.
- *Statistisk Sentralbyrå, 1978: Jaktstatistikk 1846-1977. Norges offisielle statistikk. 195 s.
- *Steien, T., 1984: Møre og Romsdal 1970-1983. En bibliografi. Møre og Romsdal distriktshøgskole, Molde, Skrifter 1984:4: 1-387.
- *Stejneger, L., 1882: Andet bidrag til Vestlandets ornitologiske Fauna. Nyt Mag. for Naturvid. 27: 111-124.
- *Stenberg, I., 1995: OUM-rapport 1994. Rallus 25:70.

- *Stenberg, I., 1999: Truga hakkespetter i Møre og Romsdal 1990-1999. Rapport til Fylkesmannen i Møre og Romsdal frå Norsk Ornitologisk Forening (OUM) avd. Møre og Romsdal. 18 s.
- *Stenberg, I., 2000: Hakkespetter på raudlista: Resultat frå fylkesprosjektet. Rallus 29: 92-95.
- *Strøm, H., 1762: *Physisk og Oeconomisk Beskrivelse over Fogderiet Søndmør, beliggende i Bergens Stift i Norge. I Sorøe.* 572 s.
- *Størmer, P., 1967: Separate enclosure to "Mosses with a western and southern distribution in Norway". Lists of Norwegian herreder from which each species is known. 1-84.
- *Størmer, P., 1969: Mosses with a western and southern distribution in Norway. Oslo.
- *Sunde, K. B. & Grønningsæter, E., 1999: Rapport fra flaggermusundersøkelser i M&R 1998. Kunnskapsstatus for flaggermus i M&R. Rapport. 46 s.
- *Syvertsen, P.O., Kooij, J. van der & Isaksen, K., 1999: Forekomsten av stripedelfin *Stenella coeruleoalba* og delfin *Delphinus delphis* langs norskekysten. *Fauna* 52: 104-117.
- *Søli, G., 1992: Norwegian species of *Sylvicola* Harris, 1776 (Diptera: Anisopodidae). *Fauna norv. Ser. B. Norw.J. Ent.* 39: 49-54.
- *Tambs-Lyche, H. & Heie, O.E., 1994: Studies of Norwegian aphids (Hom., Aphidoidea) III. *Fauna norv. Ser. B. Norw.J. Ent.* 41:19-28.
- *Taugbøl, T., Skurdal, J., Fjeld, E. & Hessen, D.O. 1987: Edelkreps. *Fauna* 40: 48-55.
- *Tveten, E., Lutro, O. & Thorsnes, T. 1998: Geologisk kart over Norge, berggrunnskart Ulsteinvik- 1:250000. Norges geologiske undersøkning.
- *Tønnesen, O. J., 1995: Mellom bakkar og berg. Ei teoretisk og praktisk rettleiing om kulturlandskapsforvaltninga i kommunane. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Landbruksavdelinga, rapport nr. 1-1995. 73 s.
- *Tønsberg, T., 1992: The sorediate and isidiate, corticolous, crustose lichens in Norway. *Sommerfeltia* 14: 331 pp.
- *Valde, K., 1977: Kornkråke. Rallus 7:59-61.
- *Vaagsether, F. & Sørensen, B., 1995: Jakt- og fisketilbud i lokale jeger og fiskerforeninger i Møre og Romsdal. Møre og Romsdal fylkeslag av Norges jeger- og fiskerforbund. Rapport. 47 s.
- *Vik, R 1982: Fuglene i farger. H.Aschehoug & Co. (W.Nygaard). Oslo 1982.
- *Wendelbo, P. 1958: Arter og hybrider av *Centaurea* underslekt *Jacea* i Norge. *Bergen mus. årbok* 1957 Nr. 5: 1-29.
- *Wischmann, F., 1965: Sommerkursjon til Sunnmøre, 12.-19.7.1964. *Blyttia* 23:33-35.
- *Ørskog, D., 1981: Dvergdykkeren på Sunnmøre. Rallus 11:36-39.
- *Ålbu, T., 1986: OUM rapport. Rapporterte ringmerkingsfunn i tida 1.10.83-1.1.86. Rallus 16:11-23.
- *Ålbu, T., 1994: OUM-rapport 1993. Rallus 24: 29-30.
- *Ålbu, T., 1995: Sjeldne fugler i M&R i 1994. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomitéen (LRSK) - Meddelelse nr 26. Rallus 25:107-112.
- *Ålbu, T., 1997: Sjeldne fugler i Møre og Romsdal 1995 og 1996. Rapport fra den Lokale rapport- og sjeldenhetskomitéen (LRSK) - Meddelelse nr 27. Rallus 27:74-83.

Annan litteratur brukt under dette arbeidet:

- *Direktoratet for Naturforvaltning (1999): Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. DN-rapport 3: 161 s.
- *Direktoratet for Naturforvaltning (1999): Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13.
- *Fremstad, E., 1997: Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12.
- *Hallingbäck & Holmåsen, I., 2000: Mossor. Interpublishing. 288 s.
- *Krog, H., Østhagen, H. & Tønsberg, T., 1994: *Lavflora*. Universitetsforlaget. 368 s.
- *Nylen, Bo, 1987: *Sopp i Norden og Europa*. Landbruksforlaget. 702 s
- *Sandhall, Å., 1987: *Trollsländor i Europa*. Interpublishing. 251 s.
- *Nitare, J., 2000: Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. *Flora över kryptogamer*. Skogstyrelsens Förlag. 384 s.
- *Størkersen, Ø.R., 1999: Ny nasjonal rødliste over truede fuglearter. *Vår fuglefauna* 22: 149- 155.
- *Trolle, T., & Tjørve, I, 1999: Sommerfugler i Norge. *Aschehougs Naturbøker*. 232 s.
- *Ursing, B., 1968: Svenska växter. *Kryptogamer*. Nordisk Rotygravys Förlag. 530 s.

